SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VIII kadencja
Prezes Rady Ministrów
DSP.WKP.4821.12.2018.SZ

Druk nr 2942

Warszawa, 8 października 2018 r.

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

Przekazuję przyjęty przez Radę Ministrów dokument:

- **Informacja dla Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej o funkcjonowaniu Centrów i Klubów Integracji Społecznej w latach 2016-2017**.

Jednocześnie informuję, że Rada Ministrów upoważniła Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych.

Z poważaniem,

(-) Mateusz Morawiecki

INFORMACJA

DLA SEJMU I SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ O FUNKCJONOWANIU CENTRÓW I KLUBÓW INTEGRACJI SPOŁECZNEJ W LATACH 2016-2017

Warszawa, sierpień 2018

SPIS TREŚCI:

WPROWADZENIE 3
I. KRAJOWY ZBIÓR PODMIOTÓW ZATRUDNIENIA SOCJALNEGO 4
I.1. Centra Integracji Społecznej 4
I.2 Kluby IntegracjSpołecznej 10
I.3. Centra i Kluby Integracji Społecznej łącznie 15
II. FINANSE PODMIOTÓW ZATRUDNIENIA SOCJALNEGO 16
II.1. Centra Integracji Społecznej 16
II.2. Kluby Integracji Społecznej 23
III. UCZESTNICY PODMIOTÓW ZATRUDNIENIA SOCJALNEGO 25
III.1. Centra Integracji Społecznej 25
III.2. Kluby Integracji Społecznej 28
IV. STRUKTURA ZATRUDNIENIA W PODMIOTACH ZATRUDNIENIA SOCJALNEGO 32
IV.1. Centra Integracji Społecznej 32
IV. 2. Kluby Integracji Społecznej 46
V. OPINIE PRZEDSTAWICIELI SEKTORA ZATRUDNIENIA SOCJALNEGO 48
ZAKOŃCZENIE 53
ZAŁĄCZNIK NR 1 55
Rejestr Centrów Integracji Społecznej – stan na 31 grudnia 2017 r. 55
ZAŁĄCZNIK NR 2 62
Rejestr Klubów Integracji Społecznej – stan na 31 grudnia 2017 r. 62

WPROWADZENIE

Piąta edycja *Informacji dla Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej o funkcjonowaniu Centrów i Klubów Integracji Społecznej* (dalej zwana *Informacją*) została przygotowana zgodnie z przepisem art. 18c *ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym* (Dz. U. z 2016 r. poz. 1828 oraz z 2018 r. poz. 650) i obejmuje lata 2016-2017 z odniesieniem się do danych z roku 2015.

Podmioty zatrudnienia socjalnego, takie jak Kluby Integracji Społecznej (KIS) oraz Centra Integracji Społecznej (CIS), wprowadzono do katalogu usług społecznych *ustawą z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym*. Intencją ustawodawcy było wzmocnienie sektora reintegracji społecznej i zawodowej poprzez umożliwienie powstawania podmiotów świadczących usługi, dzięki którym osoby dotknięte procesami marginalizacji społecznej mogłyby powrócić na rynek pracy w sposób trwały. Ocena funkcjonalności podmiotów zatrudnienia socjalnego CIS-ów i KIS-ów wymaga stałego monitorowania ich działalności, instytucji tworzących, wielkości i źródeł przychodów, struktury i liczebności grupy uczestników, którzy skorzystali z usług KIS-ów i/lub CIS-ów. Pierwsza *Informacja* dotycząca funkcjonowania KIS-ów i CIS-ów została przygotowana w 2012 r. i obejmowała lata 2004–2011. Kolejne – obejmowały lata 2012–2013 oraz 2014–2015. Bieżące wydanie uwzględnia dane dla 2017 r. w ujęciu porównawczym z latami 2015–2016.

Informacja zawiera dane o liczebności KIS-ów i CIS-ów, ich zasobach finansowych, kadrze i uczestnikach.

W *Informacji* zostały wykorzystane następujące materiały źródłowe:

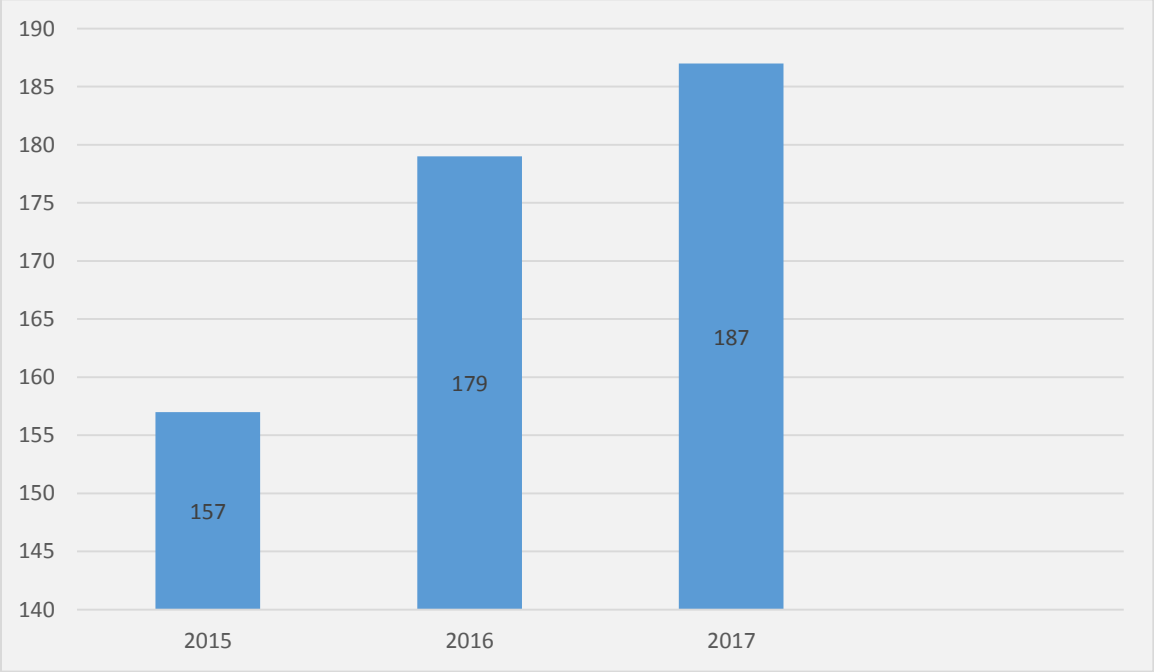
1) zagregowane w ramach Centralnej Aplikacji Statystycznej (CAS) dane według stanu na koniec 2017 r., dotyczące działalności Centrów i Klubów Integracji Społecznej;
2) zagregowane w ramach Centralnej Aplikacji Statystycznej (CAS) dane dla okresu 2015–2016, dotyczące działalności Centrów i Klubów Integracji Społecznej;
3) informacje pozyskane z ankiety wysłanej do celowo dobranych przedstawicieli podmiotów zatrudnienia socjalnego (CIS-ów i KIS-ów).

I. KRAJOWY ZBIÓR PODMIOTÓW ZATRUDNIENIA SOCJALNEGO[1]

I.1. Centra Integracji Społecznej

Według zbioru Centralnej Aplikacji Statystycznej (CAS) Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (MRPiPS) w 2017 r. funkcjonowało w Polsce 187 Centrów Integracji Społecznej (CIS-ów). W porównaniu z 2016 r. było to o 8 jednostek więcej, a z 2015 r. – o 30. Zbiorcze dane za lata 2015–2017 zostały przedstawione na wykresie 1.

Wykres 1. Łączna liczba CIS-ów w latach 2015–2017.

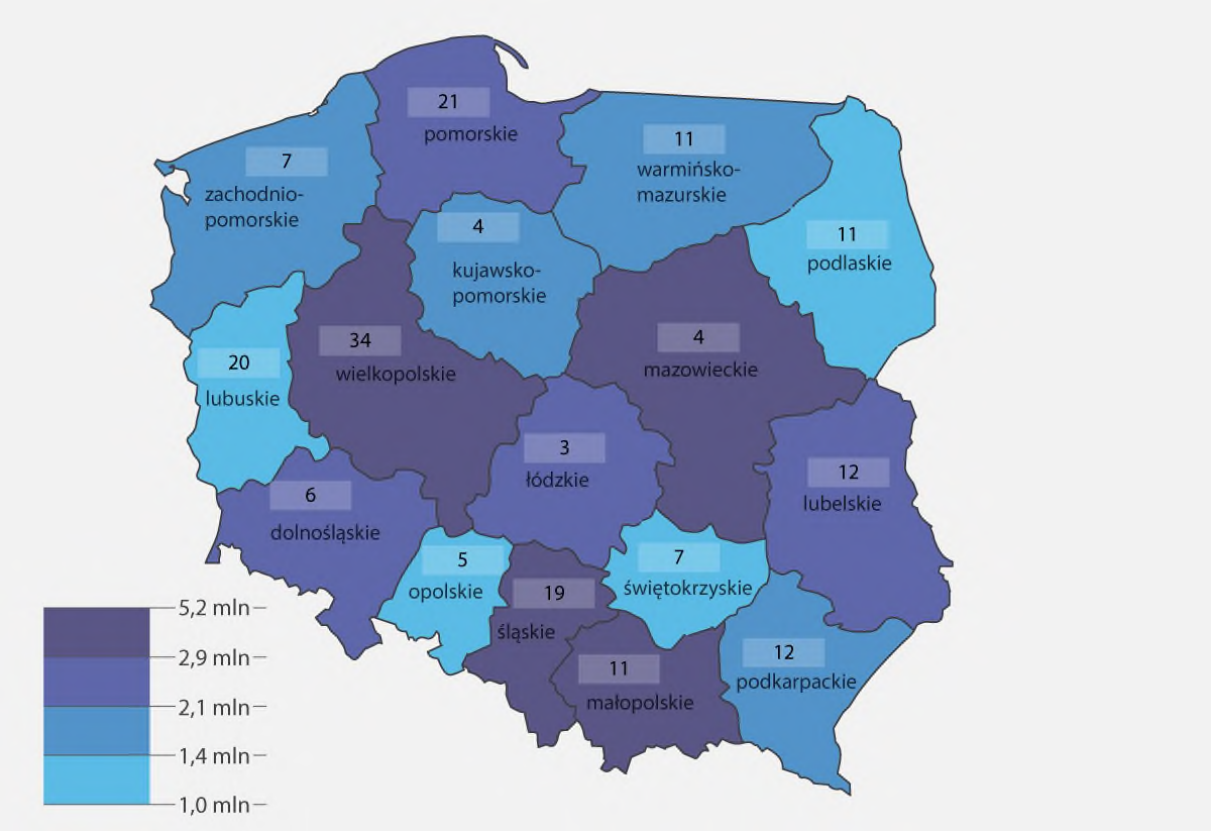

Źródło: opracowanie na podstawie danych CAS MRPiPS.

Najwięcej CIS-ów było zlokalizowanych na terenie województw: wielkopolskiego, pomorskiego, lubuskiego i śląskiego, a najmniej – w łódzkim, mazowieckim i opolskim. Szczegółowe dane zawiera rysunek 1.

[1] Na potrzeby niniejszej *Informacji* pod pojęciem podmiotu zatrudnienia socjalnego przyjęto zbiór jednostek organizacyjnych utworzonych z Centrów i Klubów Integracji Społecznej.

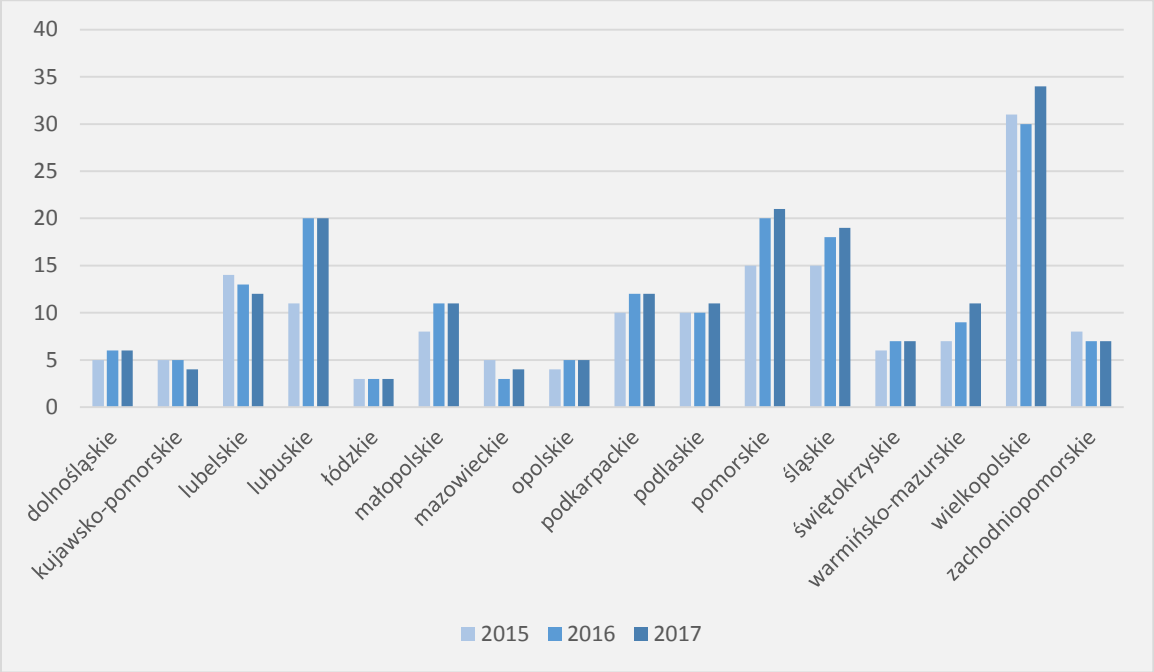
Rysunek 1. Mapa liczba CIS-ów w podziale na województwa (stan na koniec 2017 r.).

Źródło: opracowanie na podstawie danych CAS MRPiPS.

W okresie lat 2015–2017 liczba CIS-ów uległa zmniejszeniu w województwach: zachodniopomorskim, mazowieckim, lubelskim i kujawsko-pomorskim, a zwiększeniu w: wielkopolskim, warmińsko-mazurskim, świętokrzyskim, śląskim, pomorskim, podlaskim, podkarpackim, opolskim, małopolskim i lubuskim. Największy progres zanotowano w województwie lubuskim, gdzie liczba CIS-ów między 2015 r. i 2017 r. uległa prawie podwojeniu. Zdecydowanym liderem jest województwo wielkopolskie, gdzie liczba CIS-ów (34) jest trzykrotnie większa od średniej krajowej. Szczegółowe dane zawiera wykres 2.

Wykres 2. Łączna liczba CIS-ów w podziale na województwa w latach 2015–2017.

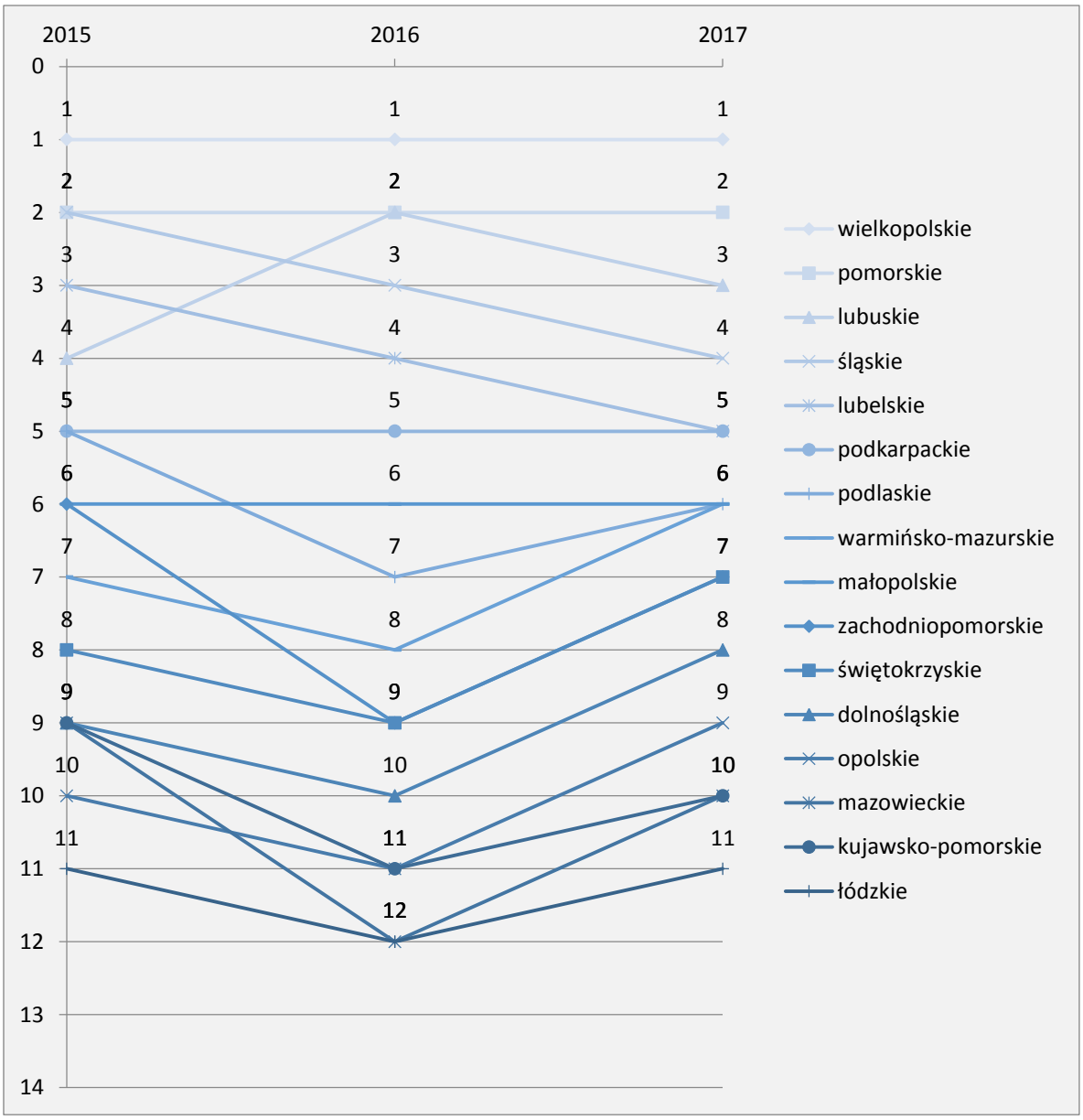

Źródło: opracowanie na podstawie danych CAS MRPiPS.

Rozkład liczebności CIS-ów według województw można pogrupować w kilka kategorii. Jedną z nich stanowią województwa o relatywnie wysokiej i stabilnej liczbie CIS-ów, jak: wielkopolskie, pomorskie, lubuskie i śląskie, po przeciwnej stronie zaś znajdują się: łódzkie, opolskie, mazowieckie i kujawsko-pomorskie. Do województw o średniej i relatywnie stabilnej liczbie CIS-ów należą: podlaskie, podkarpackie i lubelskie.

Zestawiając dane z trzech ostatnich lat ujętych w statystykach CAS, otrzymujemy zmiany w klasyfikacji województw według liczby CIS (Wykres 3).

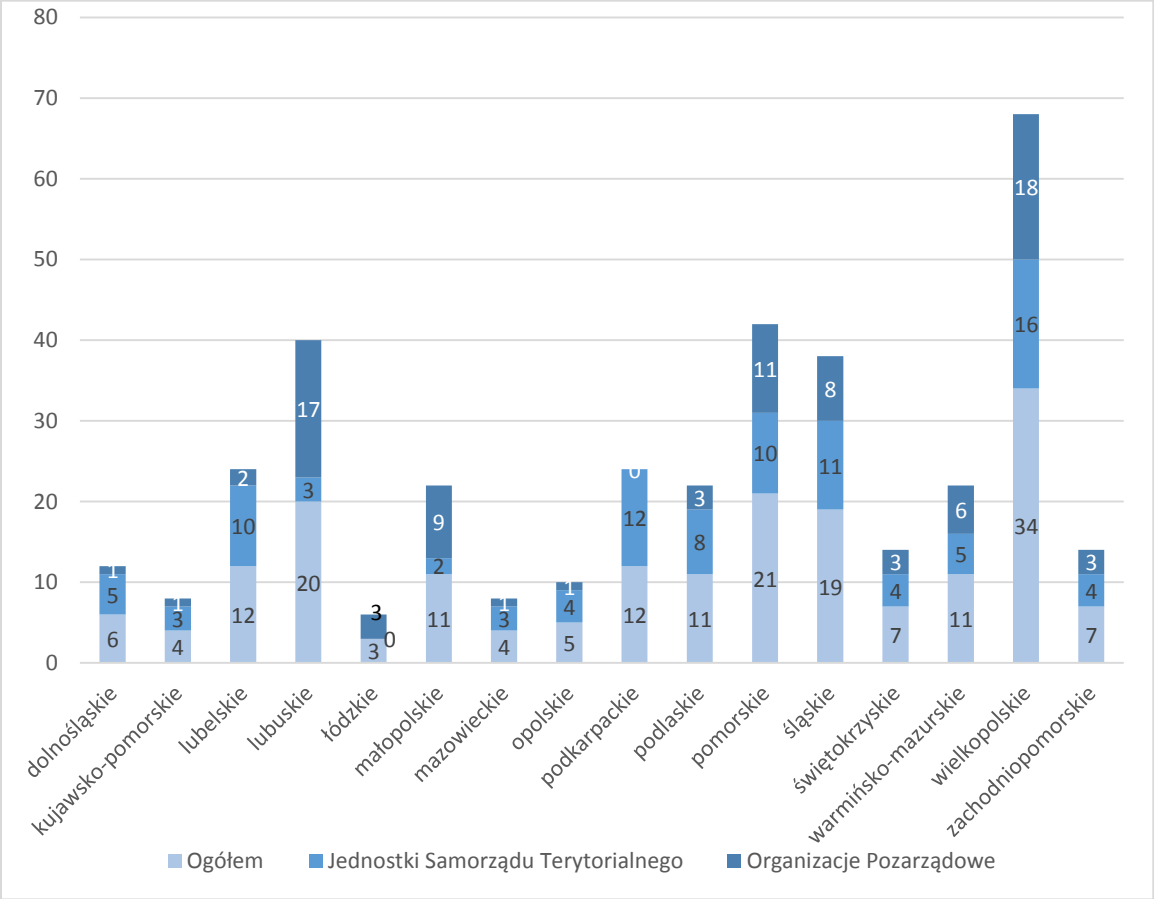
Wykres 3. Klasyfikacja województw według liczby funkcjonujących CIS-ów w latach 2015–2017.

Źródło: opracowanie na podstawie danych CAS MRPiPS.

Średnia liczba CIS-ów przypadająca na jedno województwo to 11, a zatem wyraźnie powyżej średniej są województwa: wielkopolskie, lubuskie, pomorskie, lubelskie oraz śląskie, wyraźnie zaś poniżej średniej: łódzkie, opolskie, mazowieckie, kujawsko-pomorskie. W różnych województwach odmiennie kształtowała się struktura liczebności CIS-ów ze względu na instytucje je tworzące. Szczegółowe dane zostały przedstawione na wykresie 4.

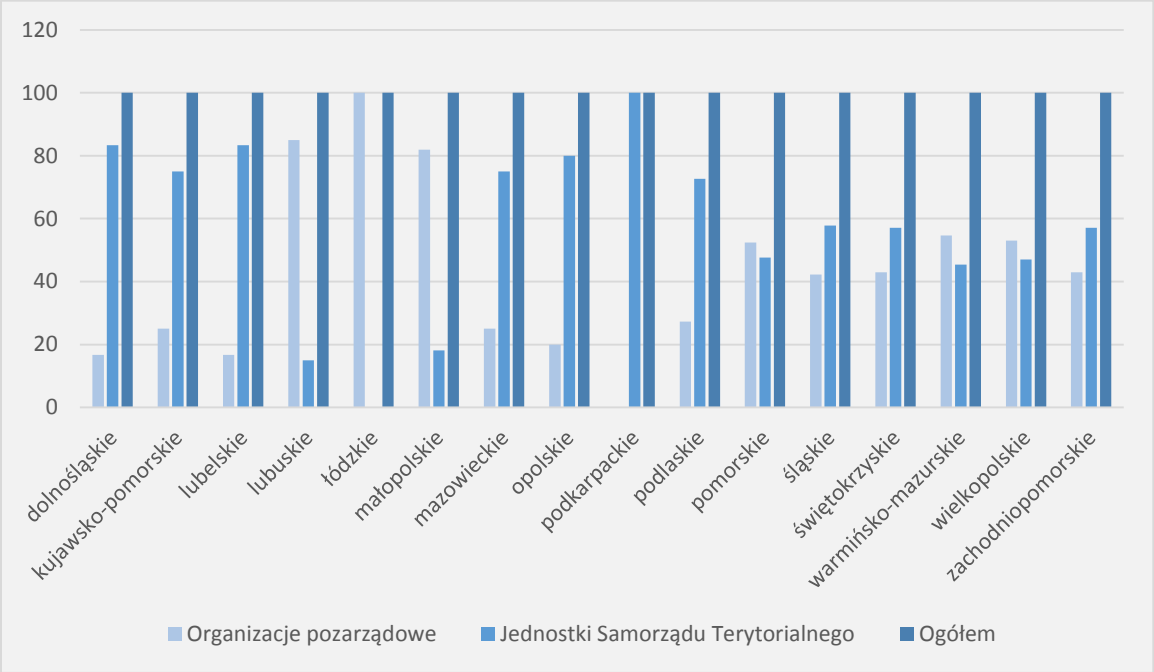
Wykres 4. Liczba CIS-ów, z uwzględnieniem instytucji tworzącej, w poszczególnych województwach w 2017 r.

Źródło: opracowanie na podstawie danych CAS MRPiPS.

Większość CIS-ów została utworzona przez jednostki samorządu terytorialnego, których udział w ogóle powstałych jednostek wyniósł 53,4% (100 CIS-ów), natomiast organizacji pozarządowych – 46,6% (87 CIS-ów). Procentowy udział obu typów podmiotów w zakładaniu CIS-ów w poszczególnych województwach został przedstawiony na wykresie 5.

Wykres 5. Udział jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych w tworzeniu CIS-ów w poszczególnych województwach w 2017 r. (w %)

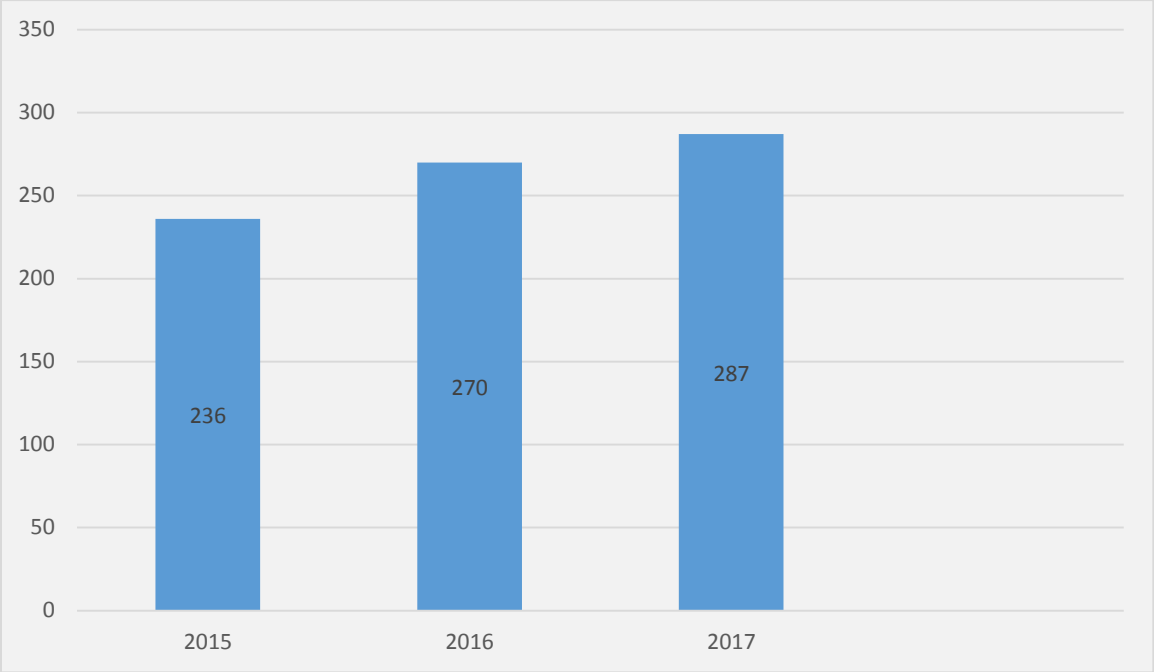
Źródło: opracowanie na podstawie danych CAS MRPiPS.

Największy udział w tworzeniu CIS-ów przez jednostki samorządu terytorialnego odnotowano w województwie podkarpackim (100%), następnie w dolnośląskim i lubelskim (83,3%) oraz opolskim (80%), natomiast najmniejszy – w łódzkim (0%), lubuskim (15%) i małopolskim (18,1%). Największy udział w zakładaniu CIS-ów przez organizacje pozarządowe miał miejsce w województwach: łódzkim (100%), lubuskim (85%) i małopolskim (81,9%), najmniejszy zaś – w województwach: podkarpackim (0%), dolnośląskim (16,7%), lubelskim (16,7%) i opolskim (20%).

I.2. Kluby Integracji Społecznej

Według zbioru CAS łączna liczba Klubów Integracji Społecznej za 2017 r., wyniosła 287. W porównaniu z 2016 r. było to więcej o 17 jednostek, a w porównaniu z 2015 r. – o 51. Zbiorcze dane za okres 2015–2017 zostały przedstawione na wykresie 6.

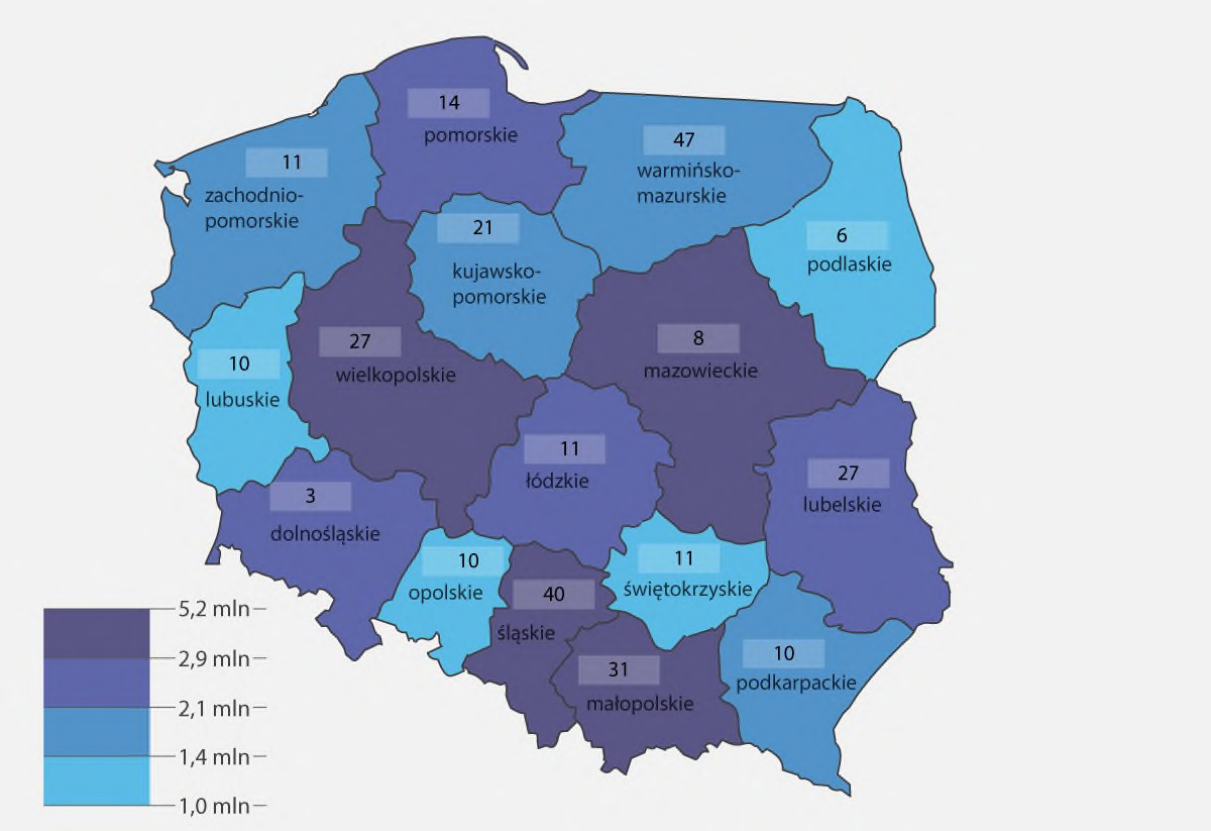
Wykres 6. Łączna liczba KIS-ów w latach 2015–2017 r.

Źródło: opracowanie na podstawie danych CAS MRPiPS.

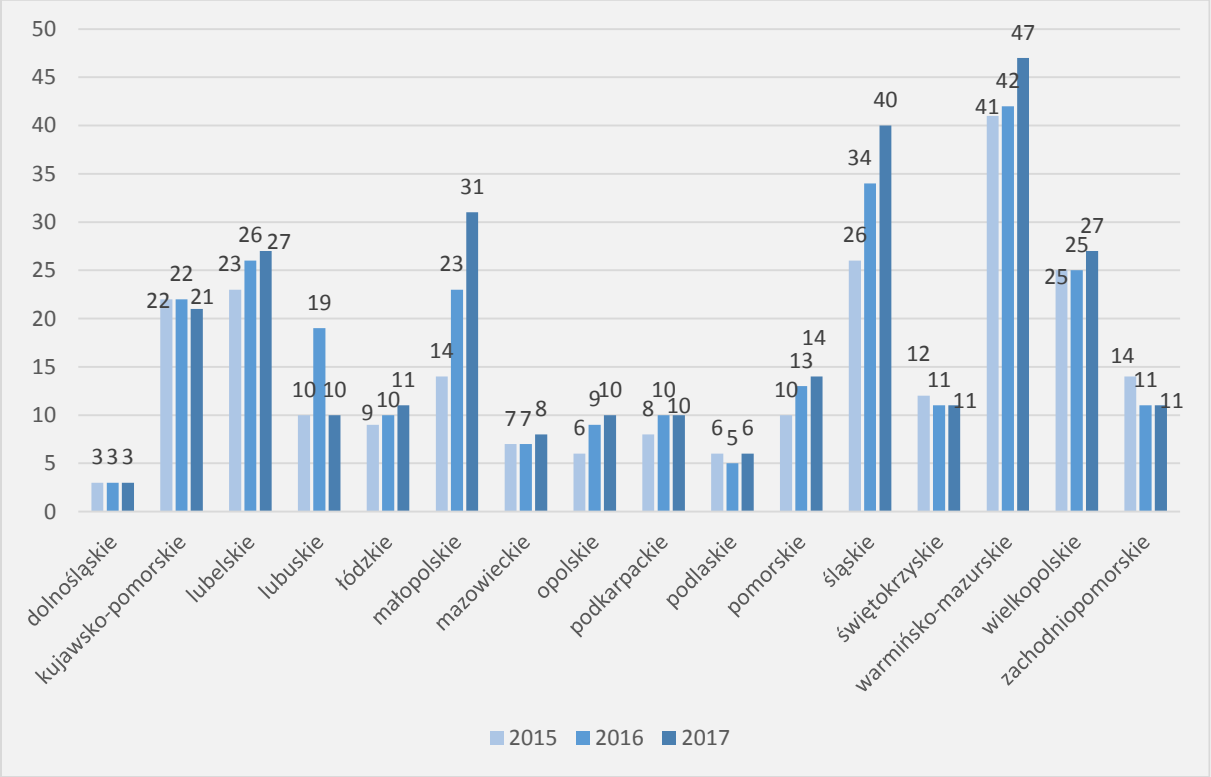
Najwięcej KIS-ów było zlokalizowanych na terenie województw: warmińsko-mazurskiego, śląskiego, wielkopolskiego, małopolskiego, lubelskiego i kujawsko-pomorskiego, najmniej zaś – w dolnośląskim, podlaskim, mazowieckim, opolskim i łódzkim. Szczegółowe dane zawiera rysunek 2.

Rysunek 2. Mapa liczby KIS-ów w Polsce w podziale na województwa (stan na koniec 2017 r.).

W latach 2015–2017 liczba KIS-ów, uległa zmniejszeniu w województwach: zachodniopomorskim, świętokrzyskim, lubuskim i kujawsko-pomorskim. Największy przyrost odnotowano w województwach: małopolskim, śląskim i warmińsko-mazurskim, ale największą zmiennością charakteryzuje się województwo lubuskie, gdzie liczba KIS-ów między 2015 i 2016 r. uległa prawie podwojeniu, aby w 2017 r. powrócić do stanu z 2015r. Szczegółowe dane zawiera wykres 7.

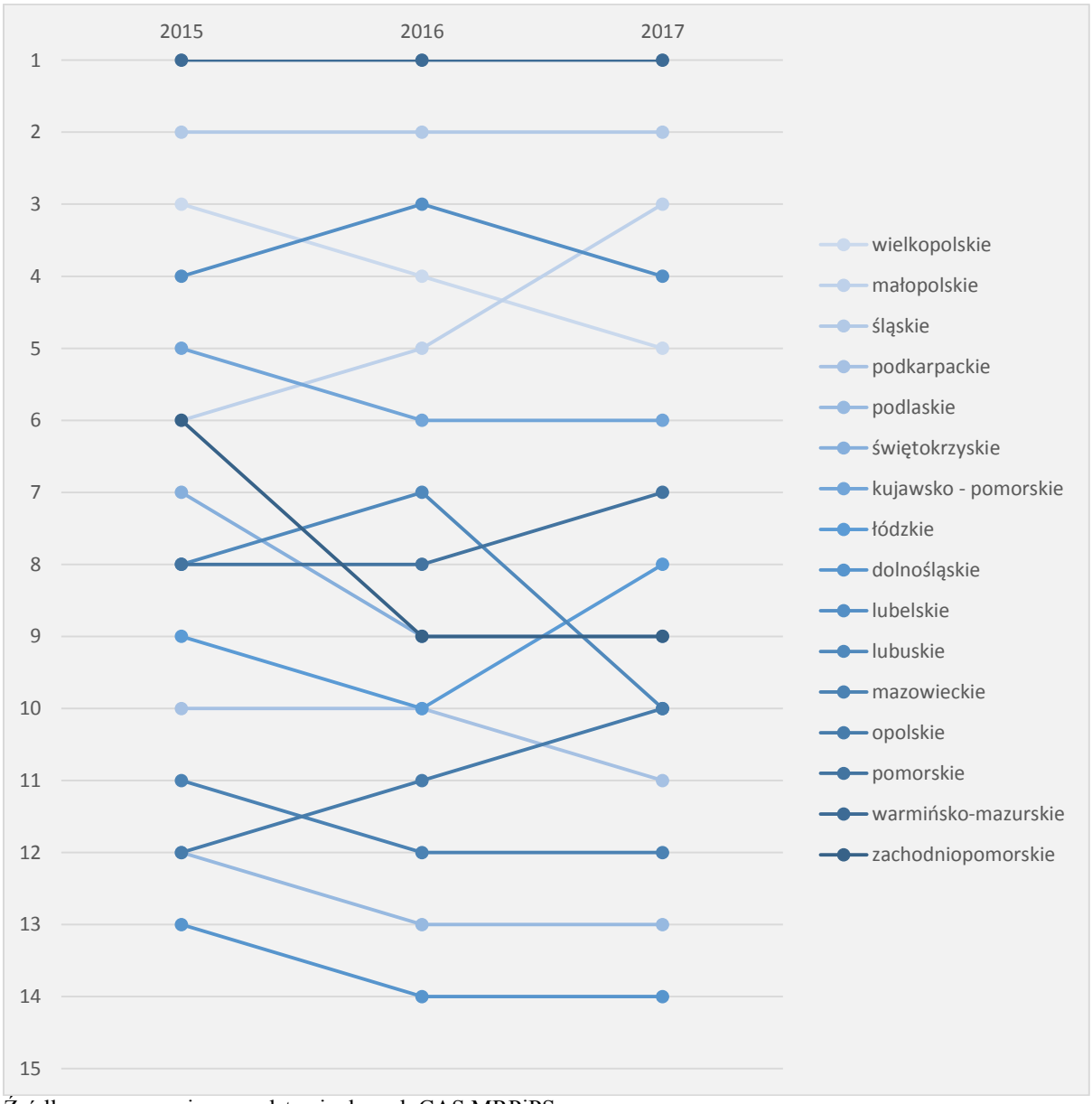
Wykres 7. Liczba KIS-ów w podziale na województwa w latach 2015–2017r.

Źródło: opracowanie na podstawie danych CAS MRPiPS.

Uwzględniając powyższy rozkład liczebności KIS-ów możemy stwierdzić, że największy wzrost zanotowały województwa małopolskie i śląskie, największy zaś spadek – lubuskie i zachodniopomorskie.W jednym województwie (dolnośląskim) liczba KIS-ów pozostaje niezmienna od lat. Szczegółowe dane zawiera wykres 8.

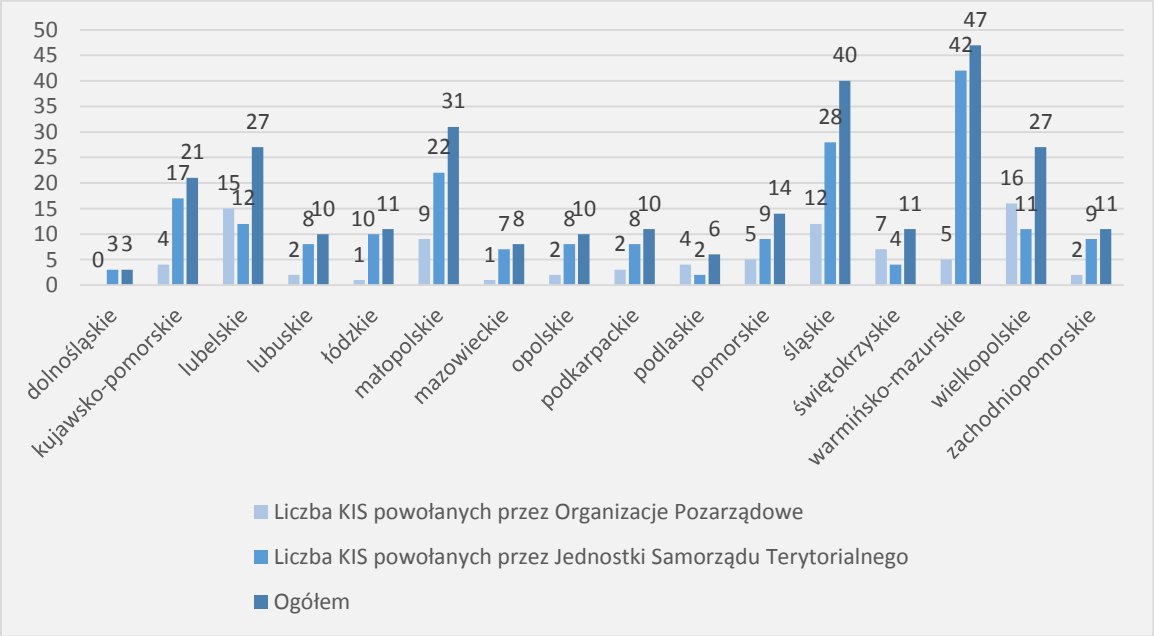
Wykres 8. Klasyfikacja województw według liczby KIS-ów w latach 2015–2017.

Źródło: opracowanie na podstawie danych CAS MRPiPS.

Średnia liczba KIS-ów przypadająca na jedno województwo to prawie 18, a zatem wyraźnie powyżej średniej były województwa: warmińsko-mazurskie, śląskie, małopolskie, lubelskie, wielkopolskie i kujawsko-pomorskie, pozostałe zaś – poniżej średniej. Na podstawie bazy danych CAS możemy stwierdzić, że podobnie jak w przypadku CIS-ów, w różnych województwach odmiennie kształtowała się struktura liczebności KIS-ów ze względu na instytucje je tworzące. Szczegółowe dane zostały przedstawione na wykresie 9.

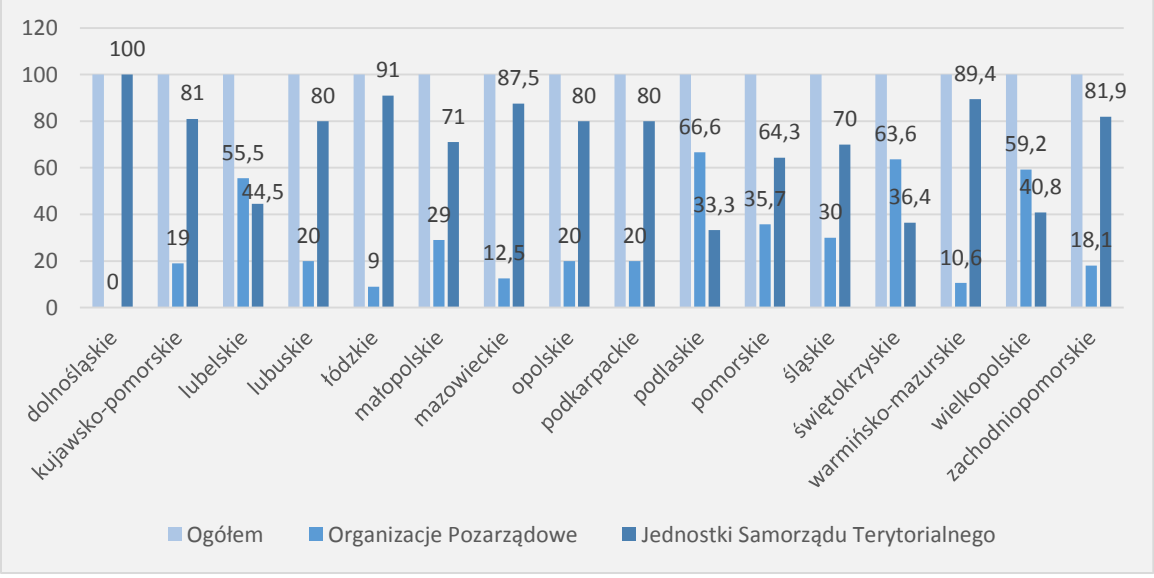
Wykres 9. Liczebność KIS-ów z uwzględnieniem instytucji tworzącej w poszczególnych województwach w 2017 r.

Źródło: opracowanie na podstawie danych CAS MRPiPS.

Większość KIS-ów zostało utworzonych przez jednostki samorządu terytorialnego, których udział w ogóle powstałych jednostek wyniósł 69,6% (200 KIS-ów), natomiast organizacji pozarządowych – 30,4% (87 KIS-ów). Procentowy udział obu typów podmiotów w tworzeniu KIS-ów w poszczególnych województwach został przedstawiony na wykresie 10.

Wykres 10. Udział jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych w tworzeniu KIS-ów w poszczególnych województwach w 2017 r. (w %)

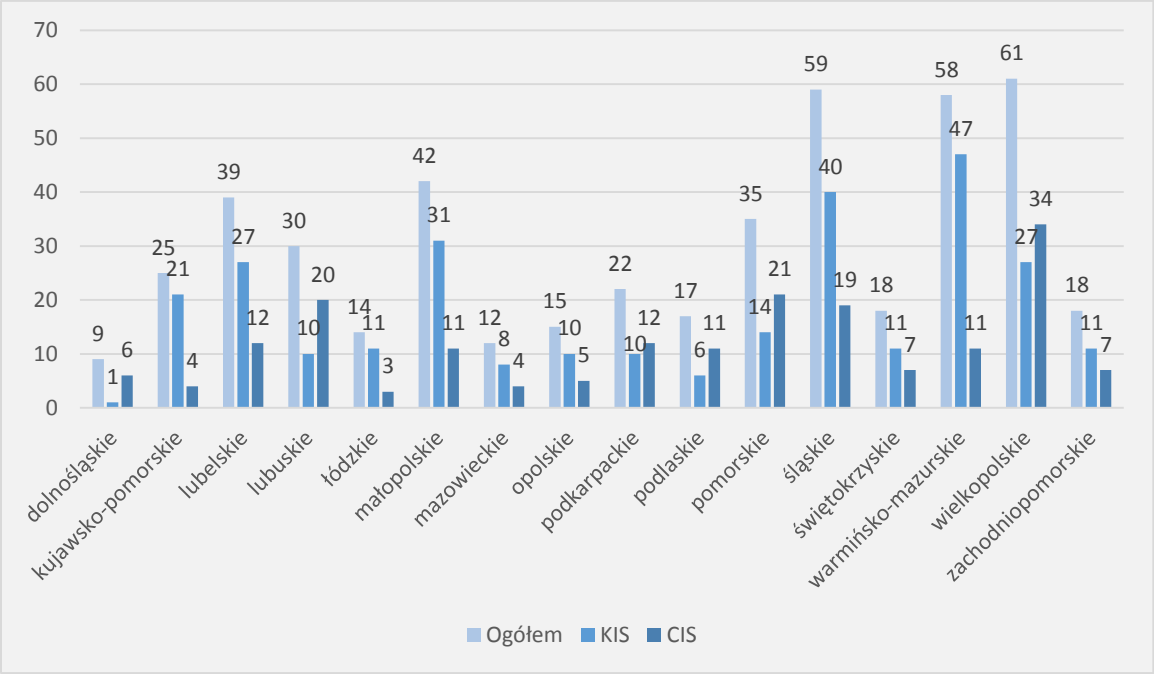
Źródło: opracowanie na podstawie danych CAS MRPiPS.

I.3. Centra i Kluby Integracji Społecznej łącznie

Uwzględniając łącznie CIS-y i KIS-y w poszczególnych województwach, możemy pokazać, w których z nich jest więcej, a w których mniej, podmiotów zatrudnienia socjalnego. Najlepiej wygląda sytuacja w województwach: wielkopolskim, śląskim i warmińsko-mazurskim, z tym że w tym ostatnim decyduje znaczna liczba KIS-ów, ponad czterokrotnie przewyższająca liczbę CIS-ów. W dwóch pierwszych województwach liczba KIS-ów i CIS-ów jest bardziej zrównoważona. Zdecydowanie najgorzej wygląda sytuacja w województwach: dolnośląskim, mazowieckim i łódzkim.

Przeciętnie na jedno województwo przypada nieco ponad 29 CIS-ów i KIS-ów, co oznacza, że zdecydowanie powyżej średniej są województwa: wielkopolskie (61), śląskie (59), warmińsko-mazurskie (58), małopolskie (42), lubelskie (39) i pomorskie (35). Na poziomie średniej znajduje się województwo lubuskie (30), natomiast pozostałe są poniżej średniej, a najgorzej sytuacja przedstawia się w województwach: dolnośląskim (9), mazowieckim (12), łódzkim (14), opolskim (15), podlaskim (17) i świętokrzyskim (18). Szczegółowe dane zawiera wykres 11.

Wykres 11. Podmioty zatrudnienia socjalnego (CIS i KIS) łącznie w podziale na województwa w 2017 r.

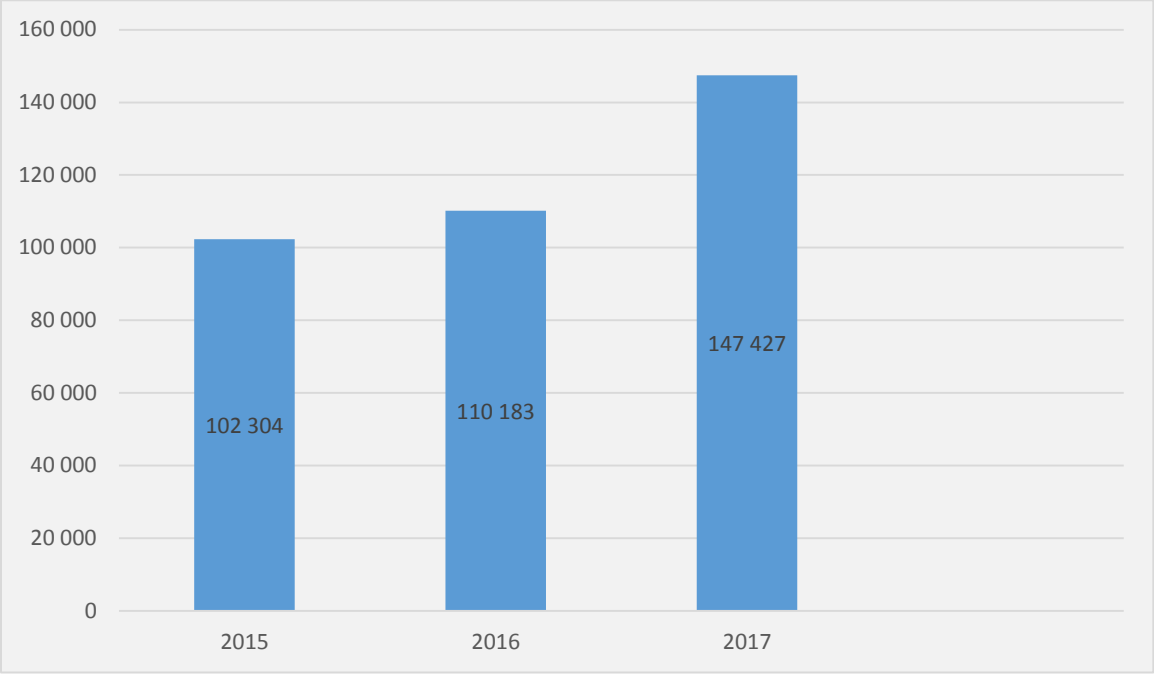
Źródło: opracowanie na podstawie danych CAS MRPiPS.

II. FINANSE PODMIOTÓW ZATRUDNIENIA SOCJALNEGO

II.1. Centra Integracji Społecznej

Na podstawie danych w CAS przychody CIS-ów wzrosły w 2017 r. w porównaniu do 2016 r. i 2015 r. odpowiednio o 37 mln. 244 tys. zł. oraz o 45 mln. 123 tys. zł. Średniorocznie przychody na jeden CIS w 2015 r. wyniosły 102,3 tys. zł, w 2016 r. 110,2 tys. zł, a w 2017 r. 147,4 tys. zł. Dynamika przychodów CIS-ów w latach 2015–2017 została przedstawiona na wykresie 12.

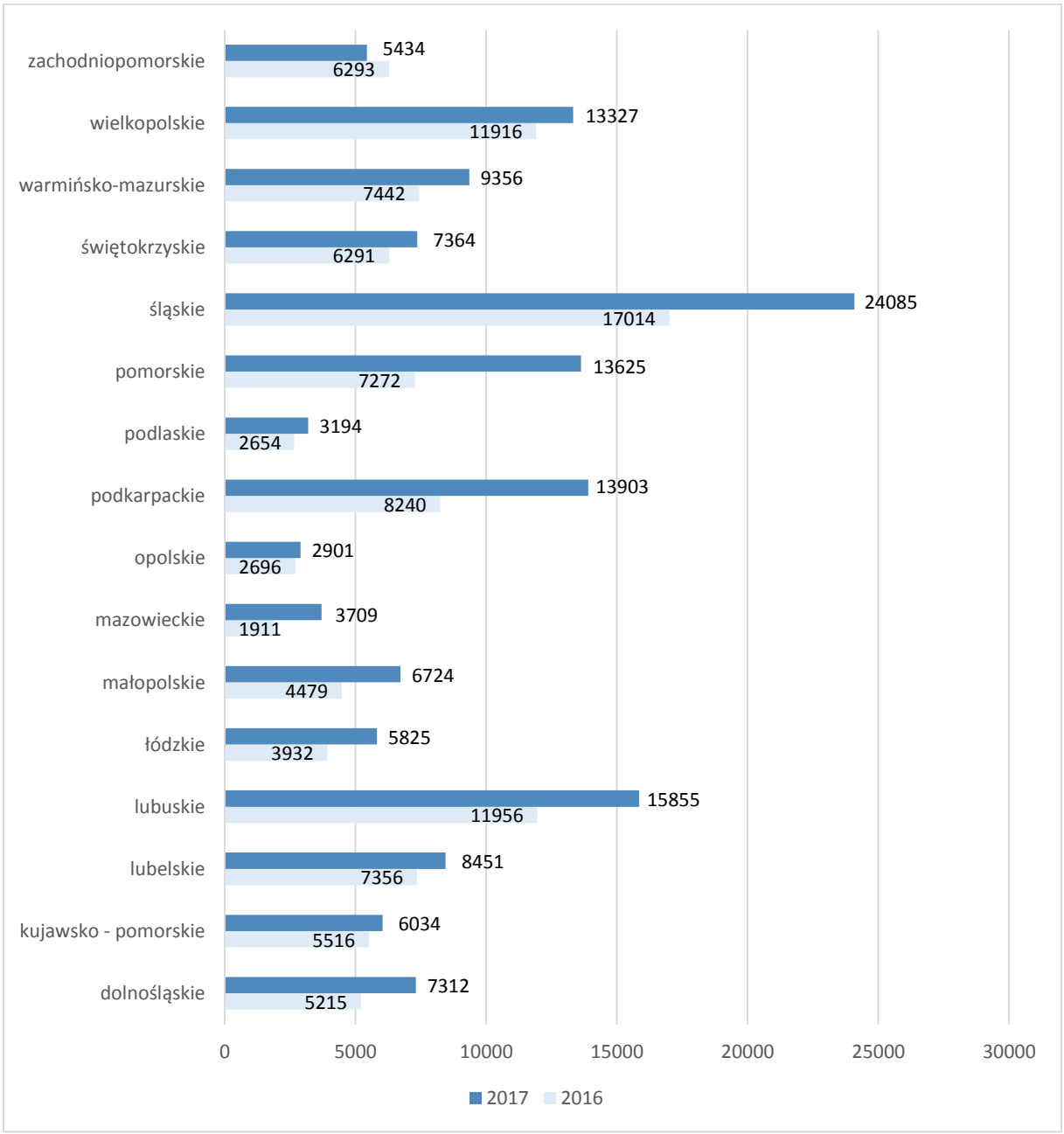
Wykres 12. Przychody ogółem CIS-ów w latach 2015–2017 (w tys. zł).

Źródło: opracowanie na podstawie danych CAS MRPiPS.

Uwzględniając rozkład przychodów w poszczególnych województwach, wyraźnie widać, że największy spadek przychodów odnotowało województwo zachodniopomorskie. Najwyższy poziom przychodów ogółem miało województwo śląskie, lubuskie, podkarpackie, pomorskie i małopolskie, najniższy zaś województwo opolskie, podlaskie i kujawsko-pomorskie. Szczegółowe dane zawiera wykres 13.

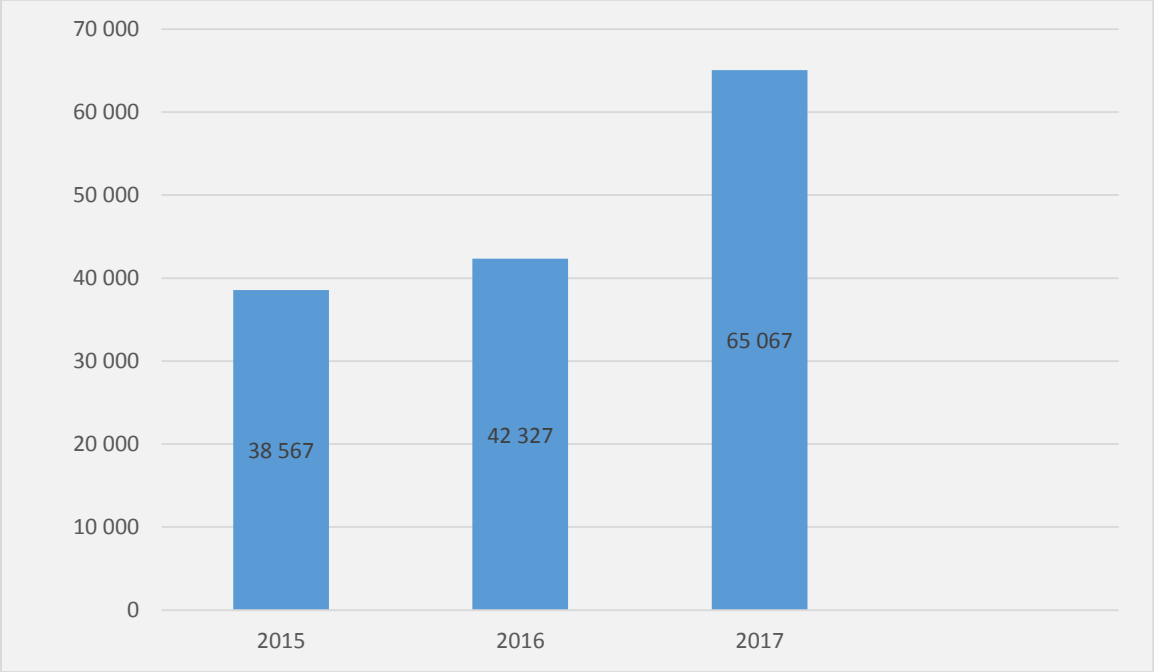
Wykres 13. Przychody ogółem CIS-ów według województw w latach 2016 – 2017 (w tys. zł).

Źródło: opracowanie na podstawie danych CAS MRPiPS.

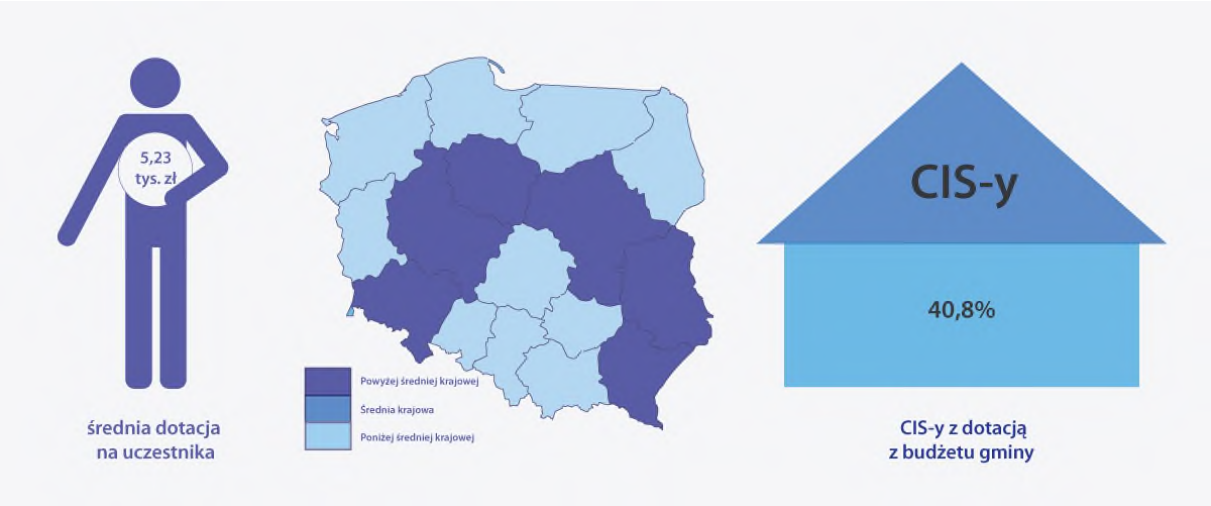
Dotacje ogółem dla CIS-ów w 2017 r. wzrosły wyraźnie i były wyższe w porównaniu z 2016 r. o 22 mln 740 tys. zł zaś w porównaniu z 2015 r. były wyższe o 26 mln 500 tys. zł. Dane o wielkości dotacji zawiera wykres 14.

Wykres 14. Dotacje ogółem dla CIS-ów w latach 2015–2017 (w tys. zł).

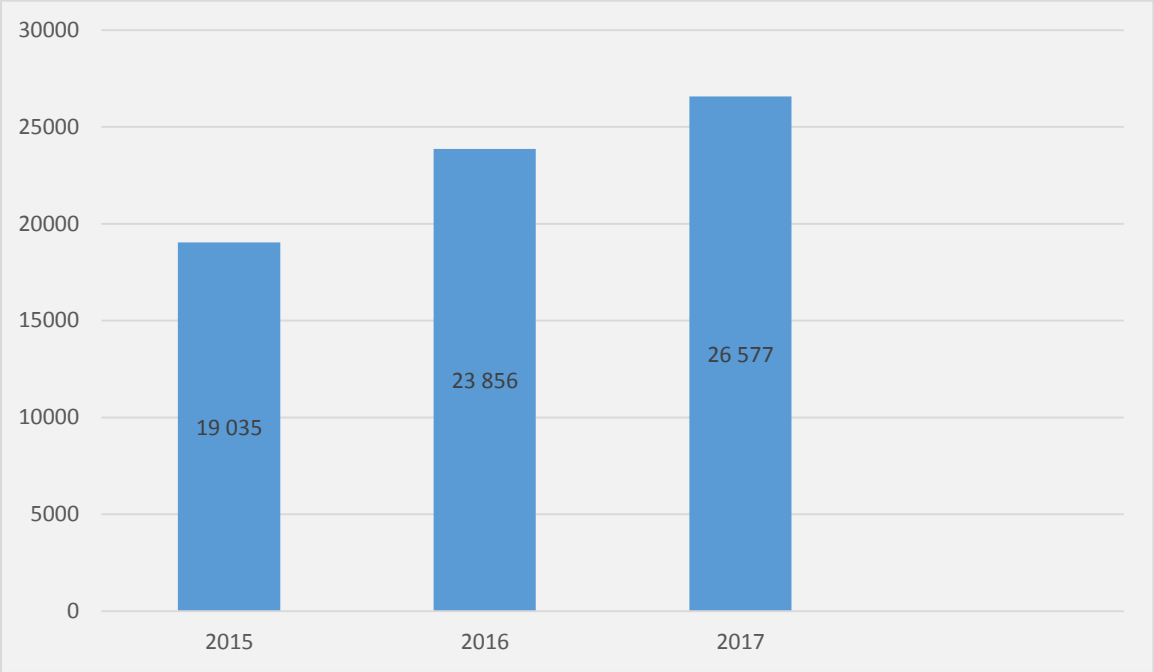
Źródło: opracowanie na podstawie CAS MRPiPS.

Udział dotacji z budżetów gmin w całości przychodów wyniósł w 2017 r. 26 mln 577 tys. zł, co stanowiło 40,8% ogółu przychodów CIS-ów. W 2016 r. relatywny udział dotacji z budżetów gmin był znacznie wyższy i wyniósł 53,6% ogółu przychodów CIS-ów. Uwzględniając całkowitą wysokość dotacji z gmin oraz liczbę uczestników, którzy ukończyli zajęcia, to średnia dotacji na jednego uczestnika w 2017 r. wyniosła 5,23 tys. zł. Powyżej średniej krajowej były województa mazowieckie (22,45 tys. zł), kujawsko-pomorskie (10,24 tys. zł), podkarpackie (9,75 tys. zł), dolnośląskie (8,65 tys. zł), wielkopolskie (7,82 tys. zł) oraz lubelskie (6,06 tys. zł), poniżej zaś województwa łódzkie (0,85 tys. zł), podlaskie (1,87 tys. zł), pomorskie (2,25 tys.zł), zachodniopomorskie (2,66 tys. zł), lubuskie (3,73 tys. zł), opolskie i świętokrzyskie (4,17 tys. zł), śląskie (4,42 tys. zł), małopolskie (4,61 tys. zł) i warmińsko-mazurskie (4,93 tys. zł).

Dane o wielkości dotacji z budżetów gmin dla CIS-ów zawiera wykres 15.

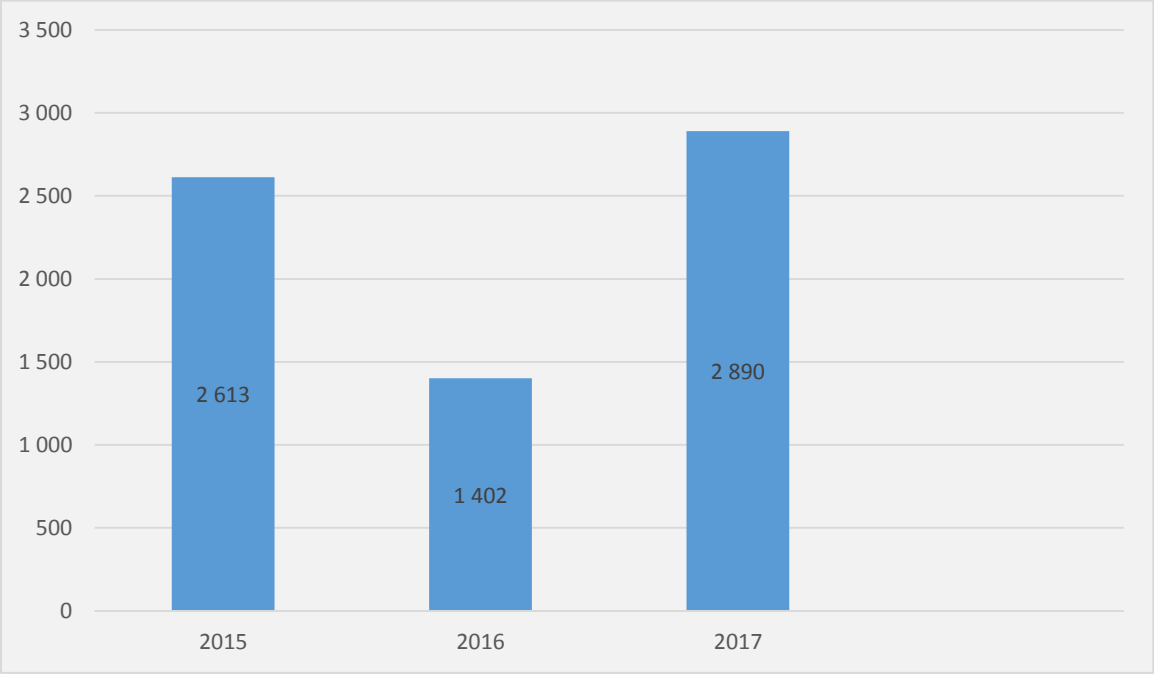
Wykres 15. Dotacja dla CIS-ów z budżetów gmin w latach 2015–2017 (w tys. zł).

Źródło: opracowanie na podstawie CAS MRPiPS.

Zdecydowanie mniejszy udział w przychodach CIS-ów miała dotacja z budżetów wojewódzkich, która wyniosła w 2017 r. 2 mln 890 tys. zł, co stanowiło 1,96% ogółu ich przychodów. W porównaniu z 2016 r. dotacja z budżetów wojewódzkich zwiększyła się ponad dwukrotnie, a w porównaniu z 2015 r. wzrosła o 277 tys. zł. Dane o wielkości dotacji z budżetów wojewódzkich dla CIS-ów zawiera wykres 16.

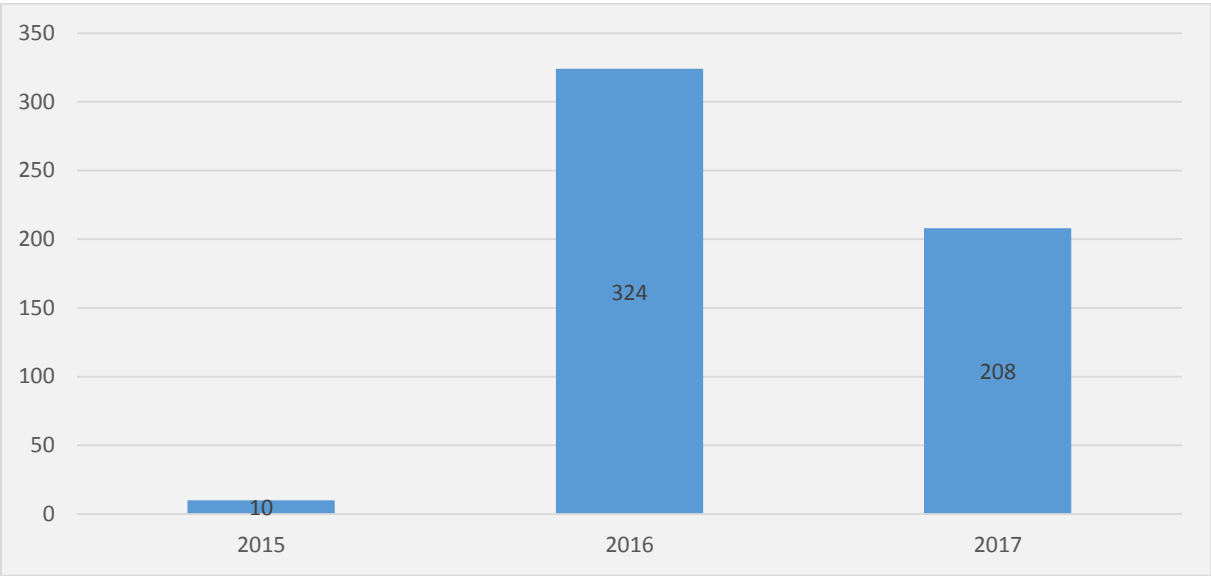
Wykres 16. Dotacja dla CIS-ów z budżetów wojewódzkich w latach 2015–2017 (w tys. zł).

Źródło: opracowanie na podstawie CAS MRPiPS.

W 2017 r., w porównaniu do roku poprzedniego, znacząco spadła dotacja z budżetów gmin na pierwsze wyposażenie nowo powstałych CIS-ów i wyniosła 208 tys. zł. Dane dotyczące dotacji z budżetów gmin na pierwsze wyposażenie CIS-ów zawiera wykres 17.

Wykres 17. Dotacje dla CIS-ów z budżetów gmin na pierwsze wyposażenie w latach 2015 – 2017 (w tys. zł).

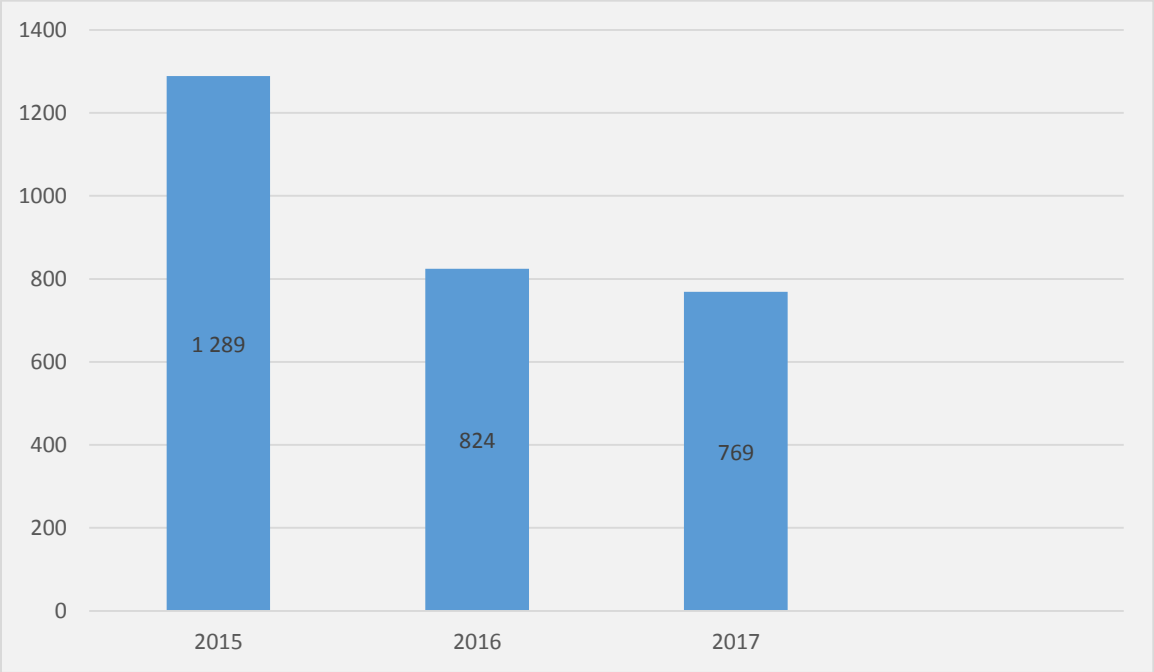
Źródło: opracowanie na podstawie CAS MRPiPS.

Dotacja z budżetów województw na pierwsze wyposażenie CIS-ów wyniosła w 2017 r. 769 tys. zł, co stanowiło 73% całkowitej dotacji wojewódzkiej. W 2016 r. wartość dotacji z budżetów wojewódzkich na pierwsze wyposażenie wyniosła 824 tys. zł., a w 2015 r. było to 1 mln. 289 tys. zł. W 2016 r. dotacja na pierwsze wyposażenie w stosunku do 2017 r. była większa ze względu też na uruchomienie większej liczby CIS-ów. Podstawę prawną dla dotacji z budżetów wojewódzkich stanowi art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym, zgodnie z którym „Marszałek województwa, na zasadach określonych w porozumieniu zawartym z instytucją tworzącą, może przyznać Centrum dotację na pierwsze wyposażenie oraz dotację na działalność przez okres pierwszych 3 miesięcy z dochodów własnych samorządu województwa, przeznaczonych na realizację wojewódzkiego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Dotacja może być przeznaczona m.in. na:

1) przystosowanie do potrzeb uczestników zajęć w CIS pomieszczeń przeznaczonych na reintegrację zawodową i społeczną;
2) wyposażenie pomieszczeń oraz przygotowanie stanowisk pracy, w tym zakup maszyn i urządzeń niezbędnych do prowadzenia działalności, o której mowa w art. 9 ustawy o zatrudnieniu socjalnym;
3) zakup surowców, materiałów i narzędzi niezbędnych do rozpoczęcia działalności.

Dane obrazujące dotacje dla CIS-ów z budżetów województw na pierwsze wyposażenie w latach 2015–2017 zostały zaprezentowane na wykresie 18.

Wykres 18. Dotacje dla CIS-ów z budżetów województw na pierwsze wyposażenie w latach 2015–2017 (w tys. zł).

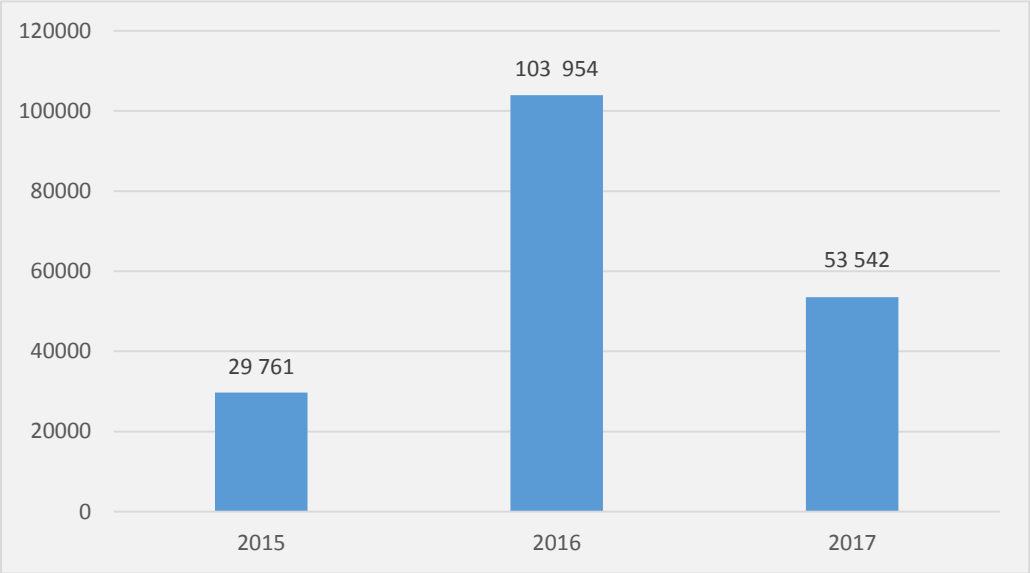

Źródło: opracowanie na podstawie CAS MRPiPS.

II.2. Kluby Integracji Społecznej

W 2017 r. przychody KIS-ów w porównaniu do 2016 r. zmalały. W 2016 r. głównym źródłem przychodu KIS-ów były środki unijne, które stanowiły kwotę 84 983 tys. zł. w ogólnej kwocie przychodów 103 954 tys.zł., natomiast w 2017 r. środki unijne stanowiły kwotę 38 679 tys.zł w ogólnej kwocie przychodu 53 542 tys. zł.

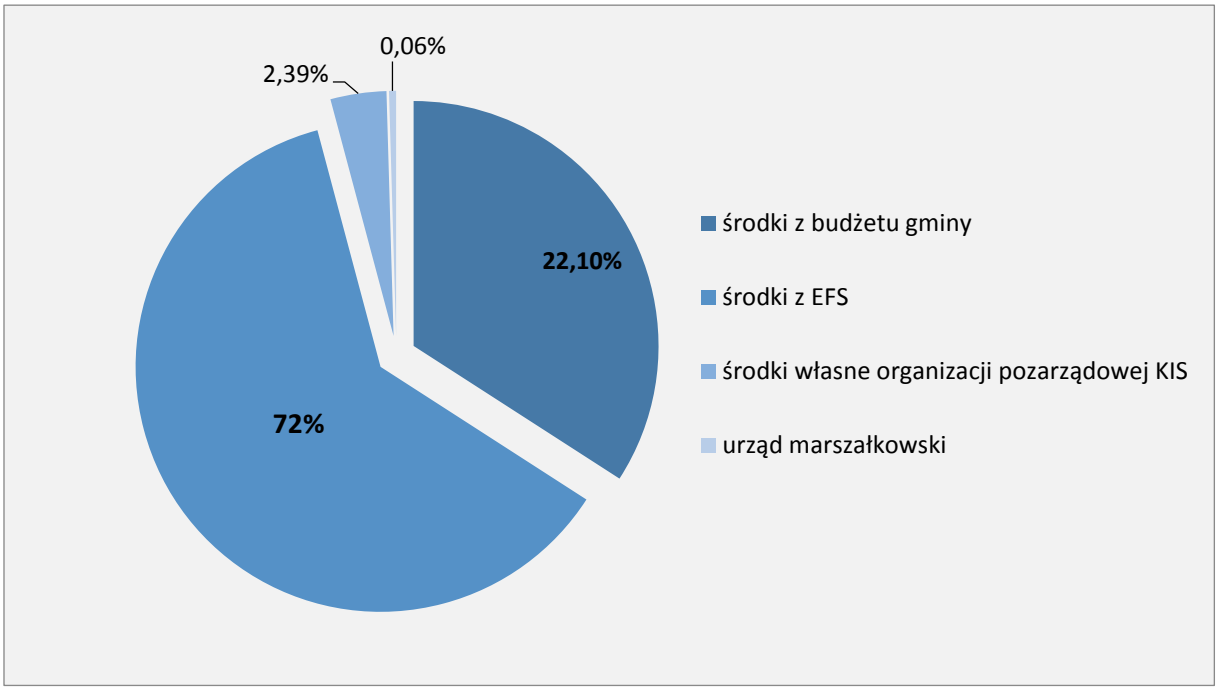
Wykres 19. Dynamika przychodów KIS-ów w latach 2015–2017 (w tys. zł).

Źródło: opracowanie na podstawie CAS MRPiPS.

Struktura źródeł finansowania KIS-ów jest bardzo klarowna – 72% wszystkich zasobów, jakimi dysponowały, pochodziło ze środków europejskich Europejskiego Funduszu Społecznego. Nieco ponad 22% środków pochodziło z budżetów gmin, a 2,4% – ze środków własnych organizacji tworzących KIS. Te trzy źródła stanowiły łącznie ponad 96% wszystkich środków finansowych KIS-ów. Z uwzględnionych na wykresie 20 źródeł finansowania udział urzędów marszałkowskich to 0,06%.

Wykres 20. Źródła finansowania KIS-ów w 2017 r. (w %).

Wykres nie obejmuje wszystkich wykazanych źródeł finansowania (nie sumuje się do 100%)

Źródło: opracowanie na podstawie CAS MRPiPS.

Jeśli chodzi o źródła dochodów KIS-ów w 2017 r. to możemy sformułować kilka konkluzji:

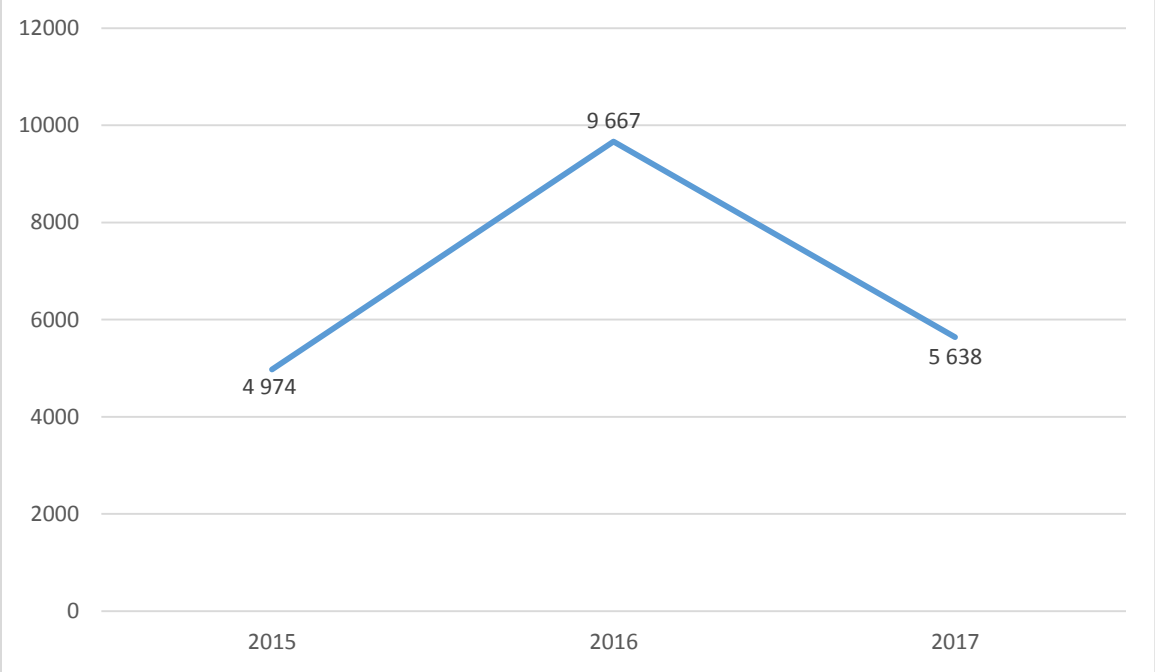
1) największym źródłem przychodów dla KIS-ów są środki unijne EFS, choć w jednym województwie, zachodniopomorskim, brakowało finansowania z EFS-u;
2) gminy partycypują w finasowaniu KIS-ów, choć ich wkład w ujęciu wojewódzkim jest bardzo zróżnicowany, a w województwie podlaskim gminy nie finansowały działalności KIS-ów;
3) dodatkowe znaczenie w finansowaniu KIS-ów mają darowizny, w tym 1% dla OPP;
4) znaczącą rolę odgrywają środki własne organizacji pozarządowych tworzących KIS-y, choć w województwach: dolnośląskim, kujawsko-pomorskim, mazowieckim i pomorskim, nie występowało tego typu źródło finansowania.

III. UCZESTNICY PODMIOTÓW ZATRUDNIENIA SOCJALNEGO

III.1. Centra Integracji Społecznej

W 2015 r. zajęcia w CIS-ach ukończyły 4 974 osoby, w 2016 r. 9 667 osób, a w 2017 r. 5 638 osób. W 2016 r. nastąpił wzrost liczby uczestników CIS ze względu na pozyskanie środków z EFS i realizację projektów. Obrazuje to wykres 21.

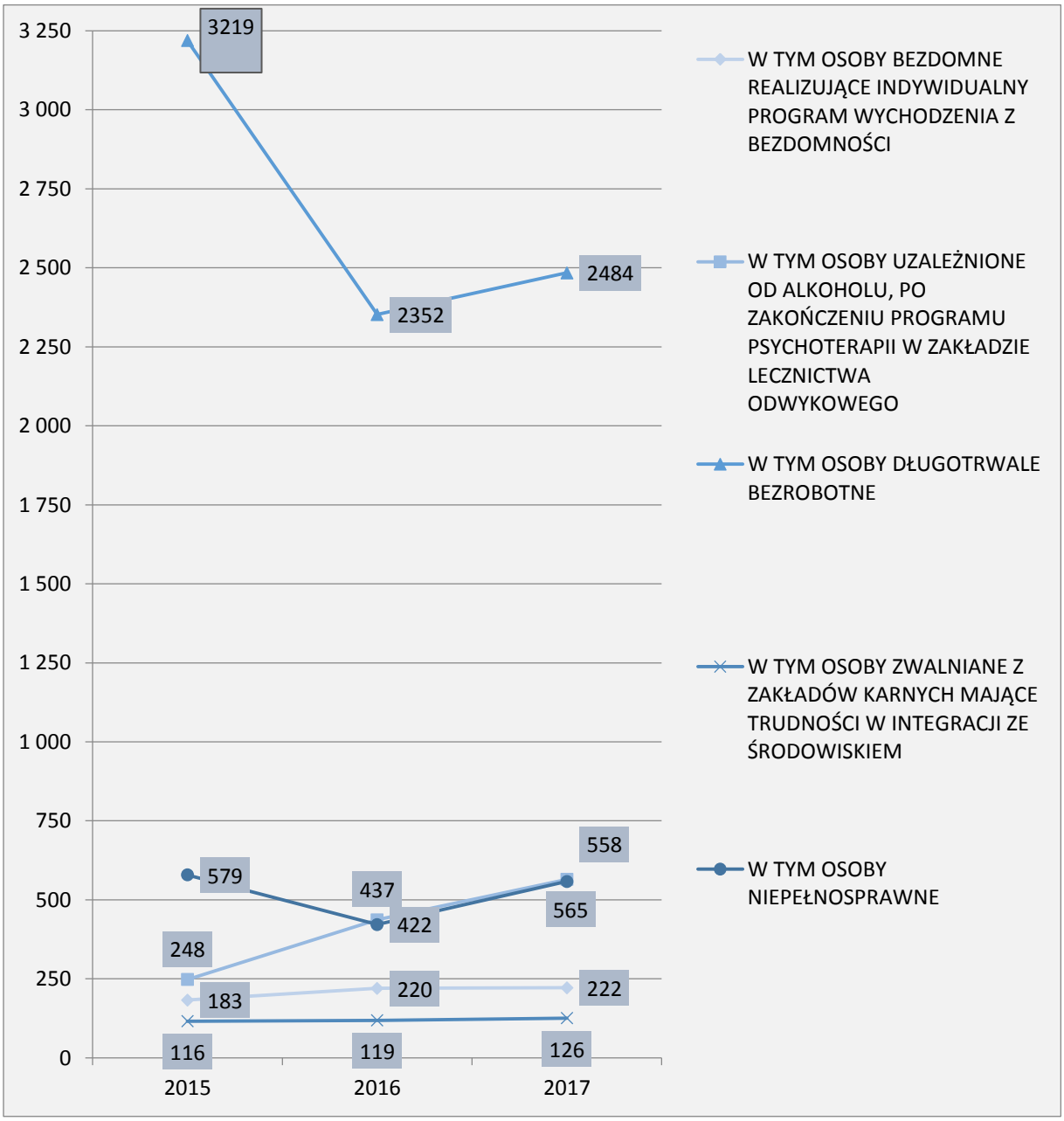
Wykres 21. Liczba uczestników CIS-ów w latach 2015, 2016 i 2017.

Źródło: opracowanie na podstawie danych CAS MRPiPS.

Biorąc pod uwagę strukturę uczestników CIS-ów w okresie sprawozdawczym, to wyglądała ona następująco:
Strukturę uczestników CIS-ów w okresie sprawozdawczym przedstawia wykres 22.

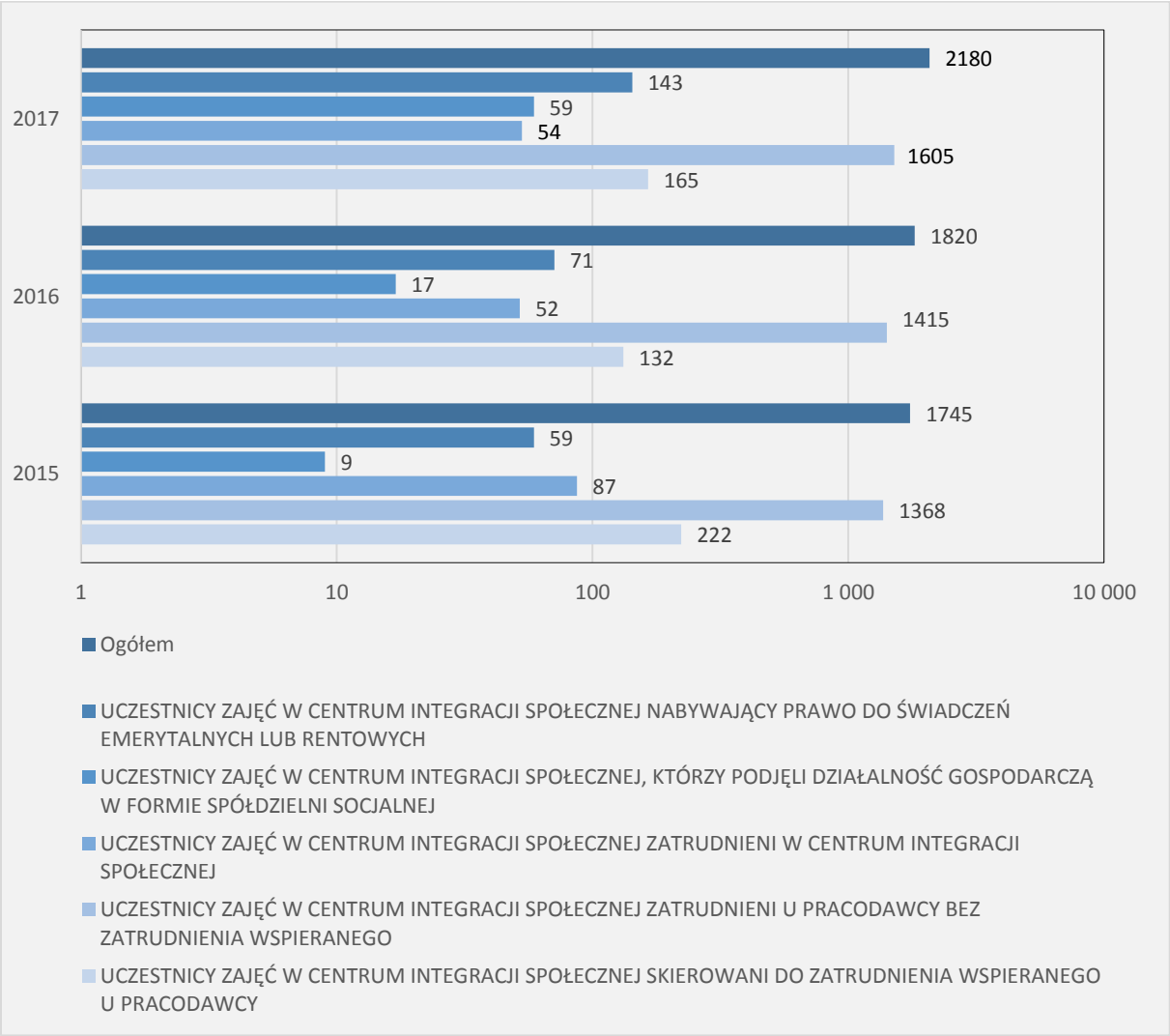
Wykres 22. Struktura uczestników CIS-ów, którzy ukończyli zajęcia w latach 2015 – 2017.

Źródło: opracowanie na podstawie danych CAS MRPiPS.

Z przytoczonych danych wyraźnie wynika, że dominującą grupą uczestników byli długotrwale bezrobotni. W 2017 r., w porównaniu do roku wcześniejszego, nieznacznie wzrósł udział długotrwale bezrobotnych wśród uczestników CIS-ów, jednakże była to wartość zdecydowanie niższa niż w 2015 r. Najmniej liczną grupę uczestników stanowiły osoby zwalniane z zakładów karnych i bezdomni. Miarą działalności podmiotów zatrudnienia socjalnego jest wskaźnik usamodzielnienia uczestników CIS-ów. Na wykresie 23 prezentowane są dane będące ważnym elementem składowym oceny skuteczności funkcjonowania CIS-ów w Polsce.

Wykres 23. Liczba osób korzystających z CIS-ów i usamodzielnionych ekonomicznie w latach 2015–2017.

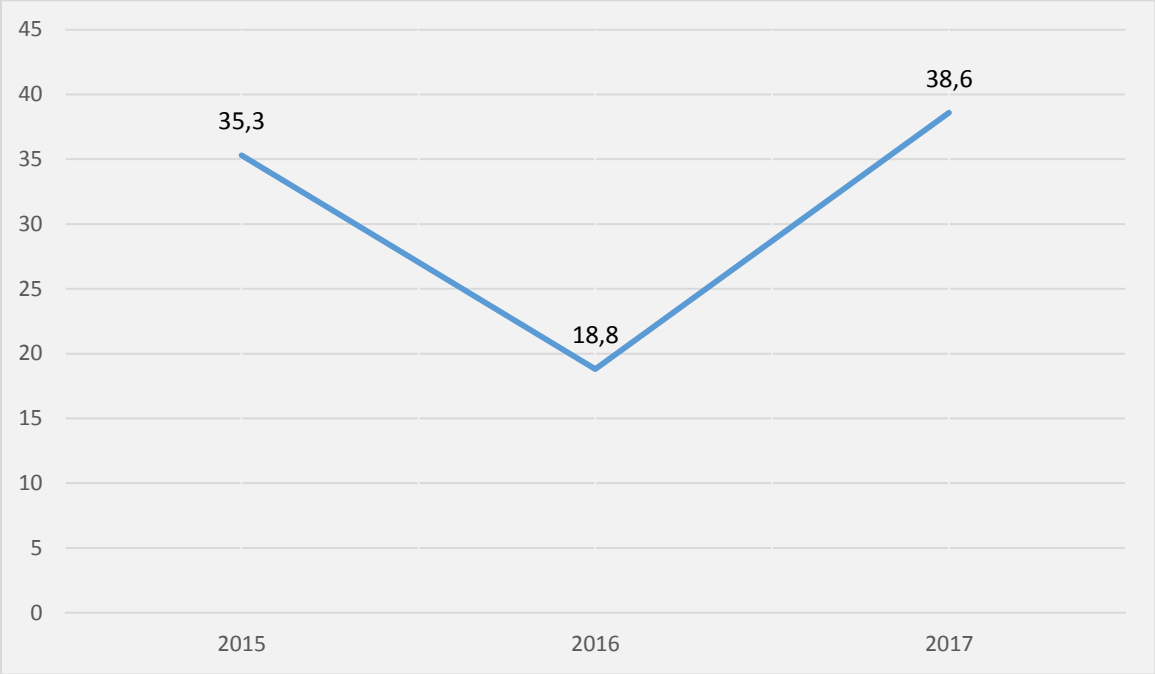

Źródło: opracowanie na podstawie danych CAS MRPiPS.

Ocena skuteczności zawsze ma charakter relatywny, ale z pewnością 1 605 uczestników CIS-ów, którzy w 2017 r. podjęli zatrudnienie poza segmentem zatrudnienia wspieranego (73,6% ogółu usamodzielnionych), może świadczyć o efektach pracy w CIS. Wzrosła liczba uczestników, którzy podjęli działalność w ramach spółdzielni socjalnych z 17 w 2016 r. do 59 w 2017 r., a także osób, które nabyły prawo do świadczeń emerytalno-rentowych z 71 w 2016 r. do 143 w 2017 r. W 2017 r. procentowy udział usamodzielnionych ekonomicznie w relacji do ogółu uczestników CIS wzrósł, (w 2017 r. było 2 180 usamodzielnionych w stosunku do ogólnej liczby uczestników 5 638, co stanowiło 38,6%, natomiast w 2016 r. było 1 820 osób usamodzielnionych w stosunku do ogólnej liczby

uczestników 9 667, co stanowiło 18,8%). Wykres 24 pokazuje procentowy udział osób usamodzielnionych ekonomicznie w ogóle uczestników CIS-ów.

Wykres 24. Relacja liczby osób, które usamodzielniły się w stosunku do liczby uczestników CIS-ów, w latach 2015 - 2017 (w %).

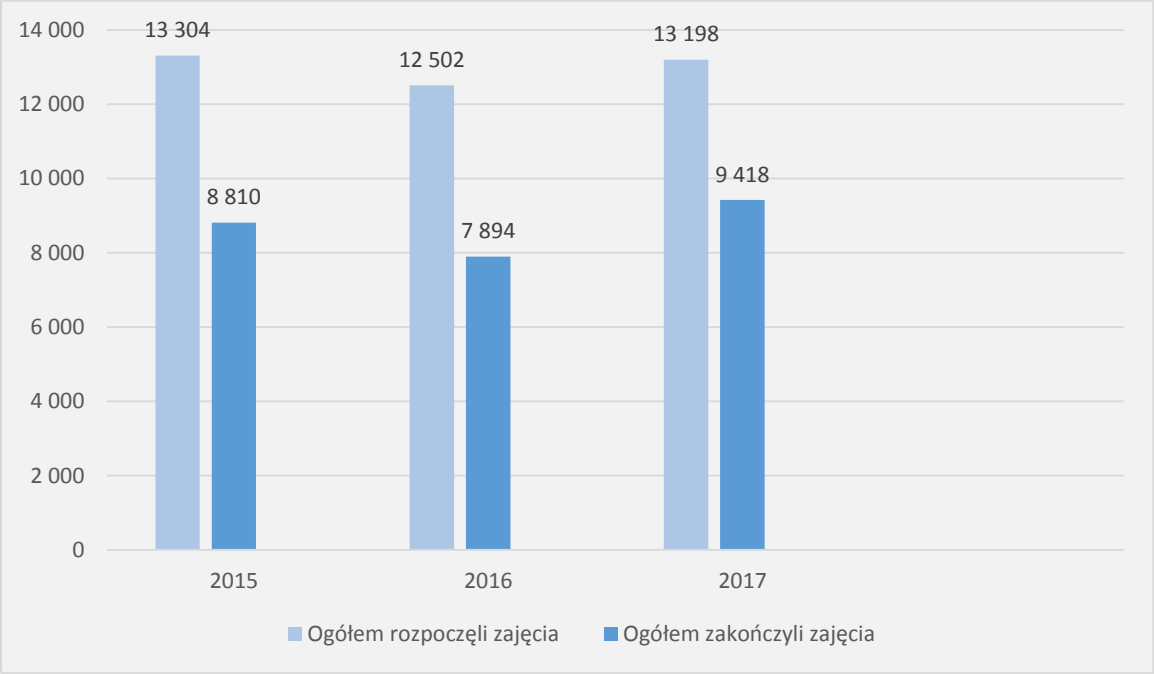

Źródło: opracowanie na podstawie danych CAS MRPiPS.

III.2. Kluby Integracji Społecznej

Uwzględniając lata 2015–2017, najwięcej osób rozpoczęło zajęcia w KIS-ach w 2015 r., ale najwięcej ukończyło w 2017 r. Relacja liczby kończących do rozpoczynających zajęcia była następująca: w 2015 r. – 8810 ukończyło w stosunku do 13 304 rozpoczynających zajęcia, co stanowi 66,2%, w 2016 r. – 7 894 ukończyło w stosunku do 12 502 rozpoczynajacych zajęcia, co stanowi 63,1%, a w 2017 r. 9 418 ukończyło w stosunku do 13 198, co stanowi – 71,3%. Mamy zatem do czynienia z wyraźną poprawą wskaźnika liczby osób kończących zajęcia w KIS, który obrazuje większą aktywizację społeczną uczestników KIS.

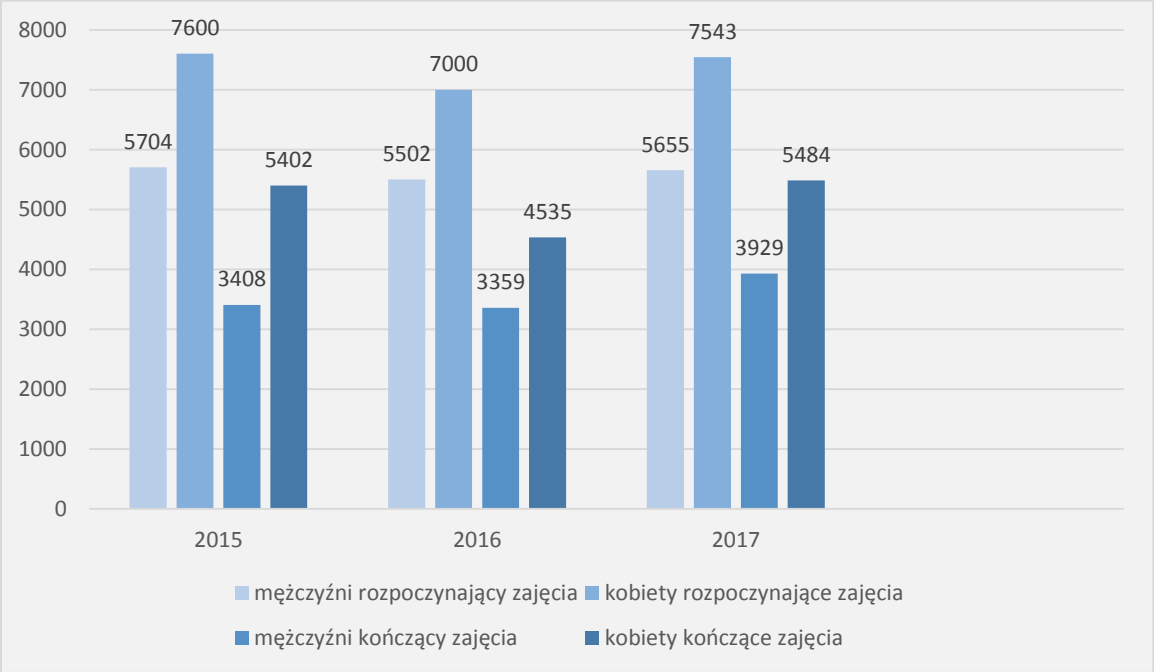
Wykres 25. Liczba uczestników KIS-ów, którzy rozpoczęli i ukończyli zajęcia w latach 2015–2017.

Źródło: opracowanie na podstawie danych z CAS MRPiPS.

Jeśli uwzględnimy strukturę płci uczestników zajęć w KIS-ach, to wyraźnie widać, że zdecydowanie dominowały kobiety zarówno wśród kategorii rozpoczynającej, jak i kończącej zajęcia. Kobiety miały także lepszy niż mężczyźni wskaźnik obrazujący relację liczby kończących do rozpoczynających zajęcia, który wynosił odpowiednio: w 2015 r. dla mężczyzn 59,7%, a dla kobiet 71%, w 2016 r. dla mężczyzn 61%, a dla kobiet 64,7%, w 2017 r. dla mężczyzn 69,4%, a dla kobiet 72,7%. Szczegółowe dane ilustruje wykres 26.

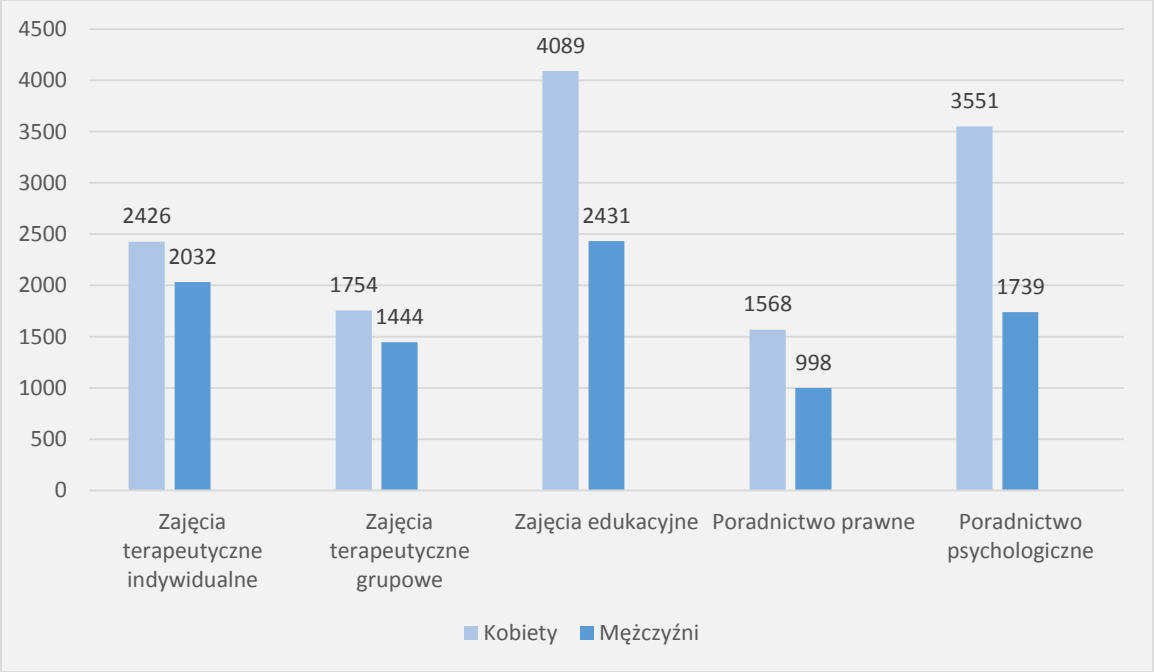
Wykres 26. Rozpoczynający i kończący zajęcia w KIS-ach według płci w latach 2015–2017.

Źródło: opracowanie na podstawie danych CAS MRPiPS.

W 2017 r. kobiety częściej korzystały z każdej kategorii usług oferowanych w ramach działalności KIS-ów. Największa różnica dotyczyła poradnictwa psychologicznego, a liczba kobiet korzystających z tej formy usługi była ponad dwukrotnie większa niż mężczyzn. Znaczna też była różnica w korzystaniu z poradnictwa prawnego, a udział kobiet w tej formie usługi był ponad półtora raza większy niż mężczyzn. Wykres 27 prezentuje strukturę usług, które najczęściej były adresowane do uczestników KIS-ów, w podziale na płeć.

Wykres 27. Usługi adresowane do uczestników KIS-ów w podziale na płeć w 2017 r.

Źródło: opracowanie na podstawie danych CAS MRPiPS.

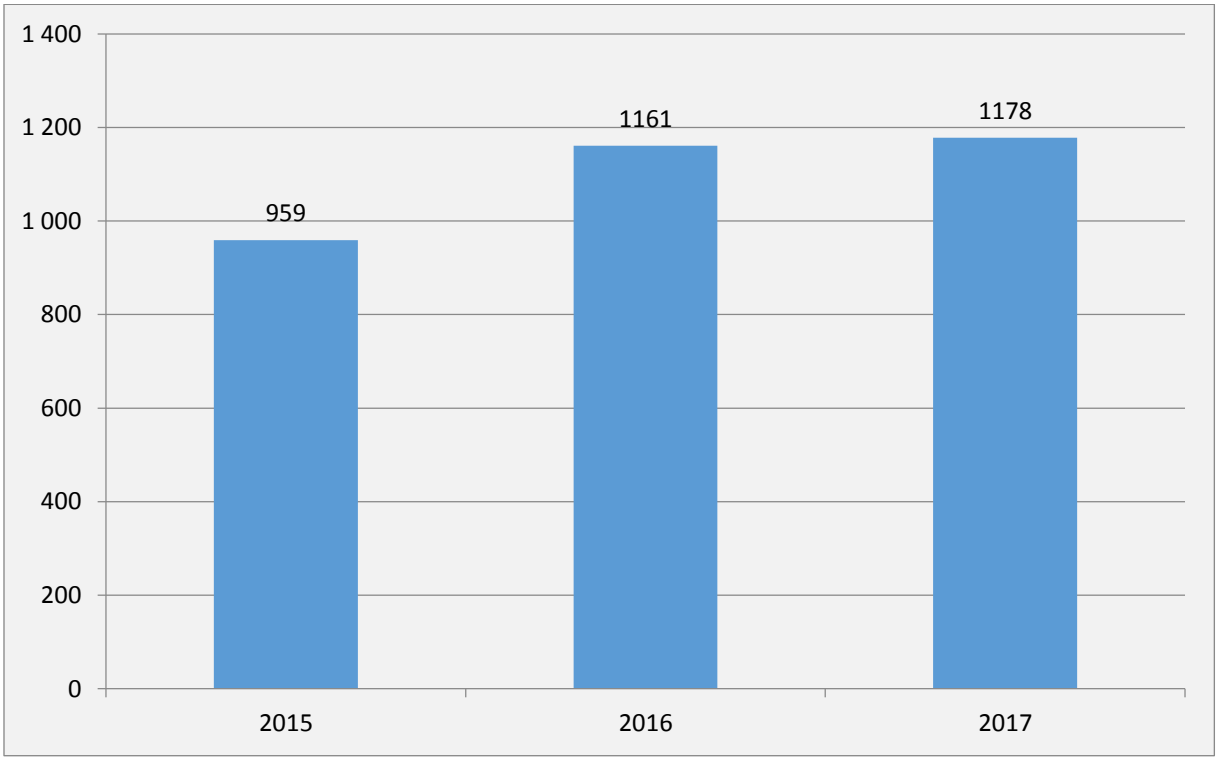
Wyraźnie widać, że najwięcej osób korzystało z zajęć edukacyjnych, poradnictwa psychologicznego oraz indywidualnych zajęć terapeutycznych. Struktura ta powinna być wskazówką dla dalszych kierunków planowanych zmian w ramach programów reintegracji społeczno-zawodowej, realizowanych w strukturze KIS-ów.

IV. STRUKTURA ZATRUDNIENIA W PODMIOTACH ZATRUDNIENIA SOCJALNEGO

IV.1. Centra Integracji Społecznej

Przeciętne zatrudnienie w CIS-ach w 2017 r. wyniosło 1178 osób i było wyższe w porównaniu z 2015 r. o 219 osób, a z 2016 r. – o 17 osób.

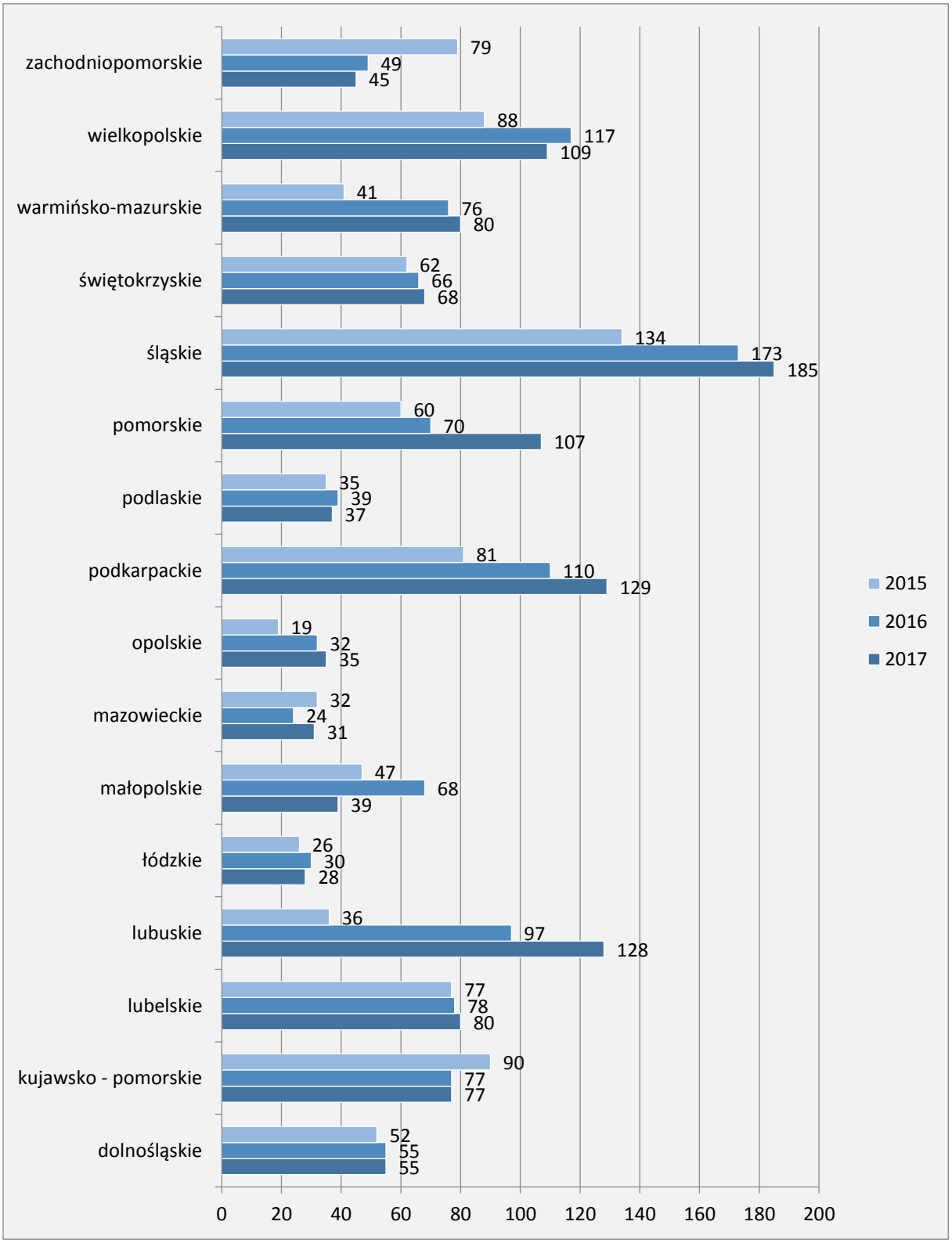
Wykres 28. Przeciętne zatrudnienie w CIS-ach w latach 2015–2017.

Źródło: opracowanie na podstawie danych CAS MRPiPS.

Najwięcej osób było zatrudnionych w CIS-ach w okresie sprawozdawczym na terenie województw: śląskiego, wielkopolskiego, podkarpackiego i lubuskiego, a najmniej na terenie województw: mazowieckiego, opolskiego, łódzkiego i podlaskiego. Najwieksza liczba osób zatrudnionych w poszczególnych województwach jest spójna z największą liczbą CIS-ów w poszczególnych województwach. W województwie zachodniopomorskim, przeciętne zatrudnienie spadło w ciągu trzech lat o ponad 50%, oraz w województwie małopolskim, gdzie odnotowano największy spadek zatrudnienia w ostatnim roku. Szczegółowe dane dotyczące przeciętnego zatrudnienia zawiera wykres 29.

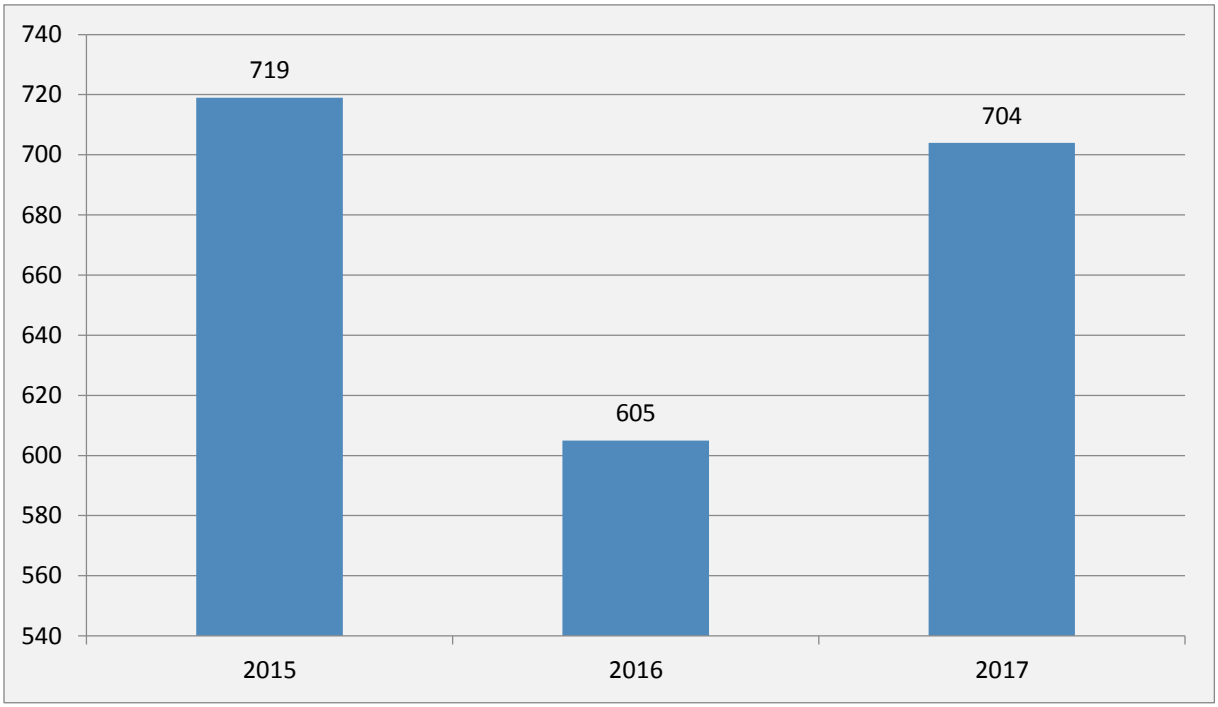
Wykres 29. Przeciętne zatrudnienie w CIS-ach według województw w latach 2015–2017.

Źródło: opracowanie na podstawie danych CAS MRPiPS.

Jeśli weźmiemy pod uwagę tylko zatrudnienie w pełnym wymiarze czasu pracy, to zatrudnienie w CIS-ach w 2017 r. znacząco wzrosło w porównaniu do 2016 r., choć było niższe niż w 2015 r.

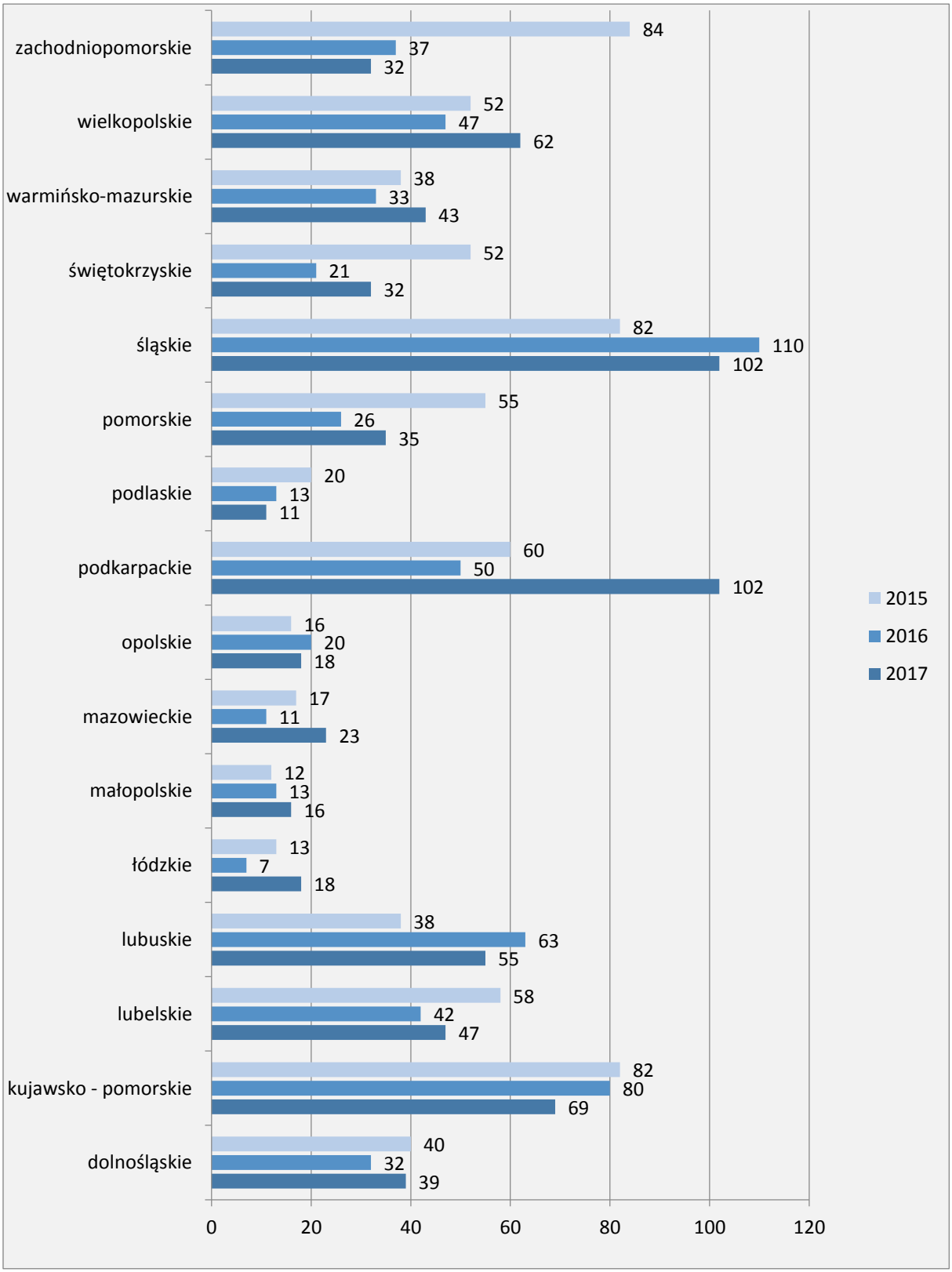
Wykres 30. Zatrudnienie w CIS-ach w pełnym wymiarze czasu pracy w latach 2015–2017.

Źródło: opracowanie na podstawie danych CAS MRPiPS.

Najwięcej osób zatrudniały w pełnym wymiarze czasu pracy CIS-y na terenie województwa śląskiego i podkarpackiego, najmniej zaś na terenie województwa łódzkiego i podlaskiego. Największy spadek zatrudnienia odnotowało województwo zachodniopomorskie. Większość wymienionych województw miała najwyższe bądź najniższe wskaźniki przeciętnego zatrudnienia w CIS-ach, ale brakuje wśród nich województwa wielkopolskiego, które miało relatywnie wysoki wskaźnik zatrudnienia przeciętnego. Szczegółowe dane zawiera wykres 31.

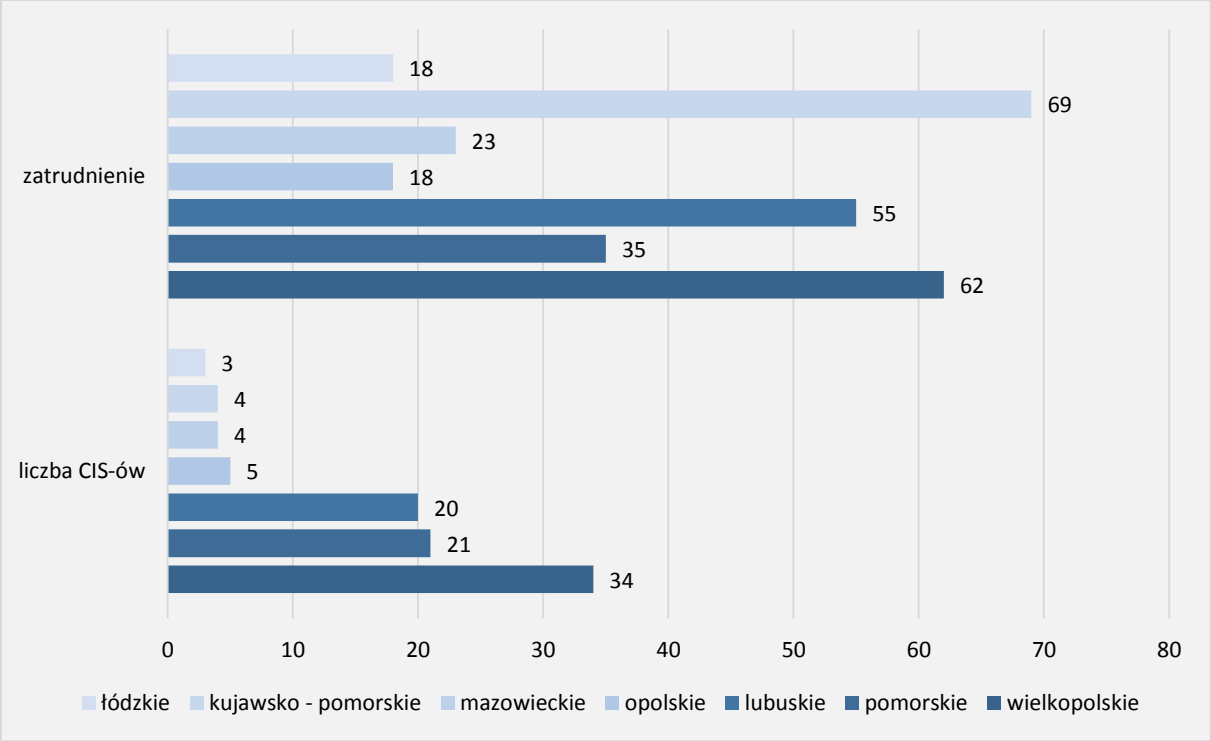
Wykres 31. Zatrudnienie w CIS-ach w pełnym wymiarze czasu pracy według województw w latach 2015–2017.

Źródło: opracowanie na podstawie danych CAS MRPiPS.

Uwzględniając województwa o największej liczbie CIS-ów (wielkopolskie – 34, pomorskie – 21, lubuskie – 20) oraz najmniejszej liczbie CIS-ów (łódzkie – 3, kujawsko-pomorskie – 4, mazowieckie – 4, opolskie – 5), warto zauważyć, że najwięcej zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy było w CIS-ach w województwie kujawsko-pomorskim oraz lubuskim, a zatem należących do dwóch różnych grup pod względem liczebności CIS-ów.

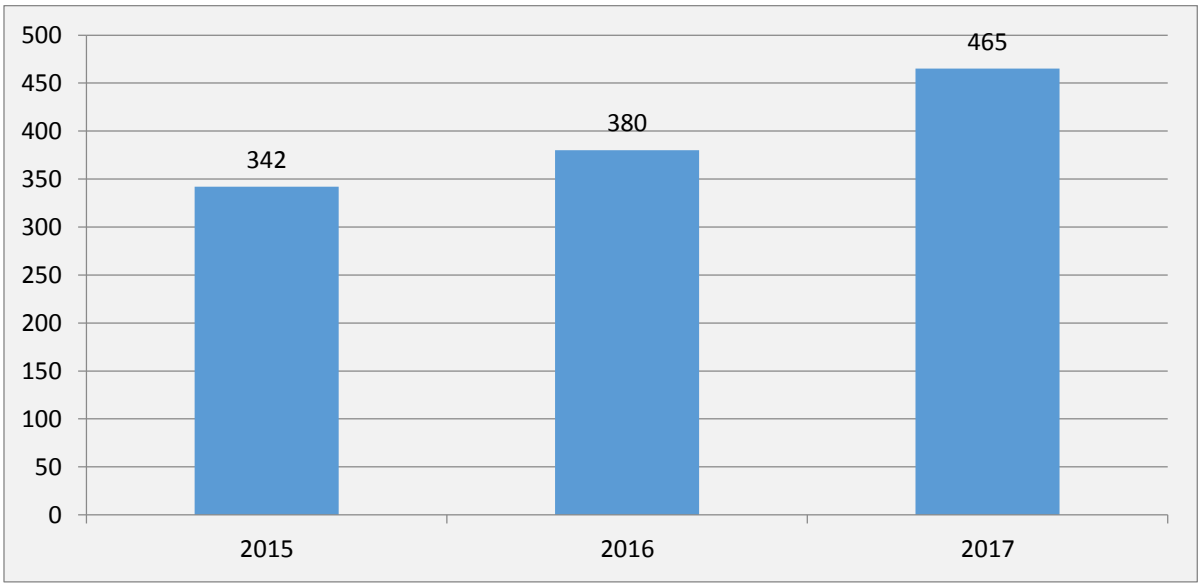
Wykres 32. Województwa o największej i najmniejszej liczbie CIS-ów oraz zatrudnienie w pełnym wymiarze czasu pracy w 2017 r.

Źródło: opracowanie na podstawie danych CAS MRPiPS.

Zatrudnienie w niepełnym wymiarze czasu pracy także znacząco wzrosło w okresie sprawozdawczym. W porównaniu do 2016 r. zwiększyło się o 85 osób, a do 2015 r. – aż o 123 osoby. Relacja zatrudnienia w niepełnym wymiarze czasu pracy do pełnego wymiaru czasu pracy wyniosła w 2015 r. 47,5%, w 2016 r. – 62,8%, a w 2017 r. – 66%. Wzrosło zatem zatrudnienie w niepełnym wymiarze czasu pracy mierzone zarówno w liczbach bezwzględnych, jak i w relacji do zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy.

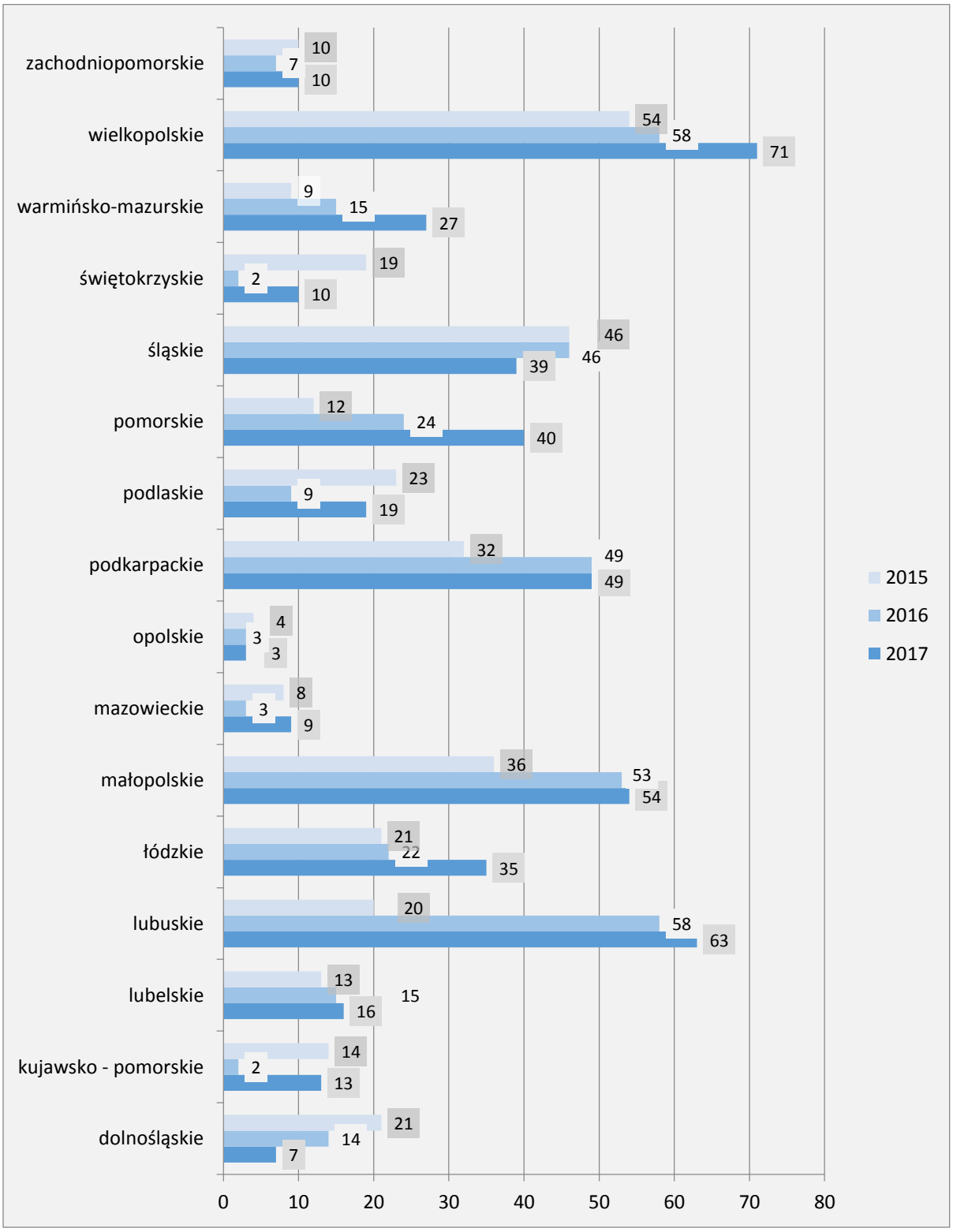
Wykres 33. Zatrudnieni w CIS-ach w niepełnym wymiarze czasu pracy w latach 2015–2017.

Źródło: opracowanie na podstawie danych CAS MRPiPS.

Najwięcej osób w niepełnym wymiarze czasu pracy zatrudniały CIS-y na terenie województw: wielkopolskiego, lubuskiego i małopolskiego, najmniej zaś na terenie województw: opolskiego, dolnośląskiego, mazowieckiego, świętokrzyskiego i zachodnio-pomorskiego. Największy przyrost zatrudnienia w niepełnym wymiarze czasu pracy zanotowano w województwach: wielkopolskim, łódzkim, kujawsko-pomorskim, podlaskim i lubuskim, największy zaś spadek w województwie śląskim i dolnośląskim.

Wykres 34. Zatrudnienie w CIS w niepełnym wymiarze czasu pracy według województw w latach 2015–2017.

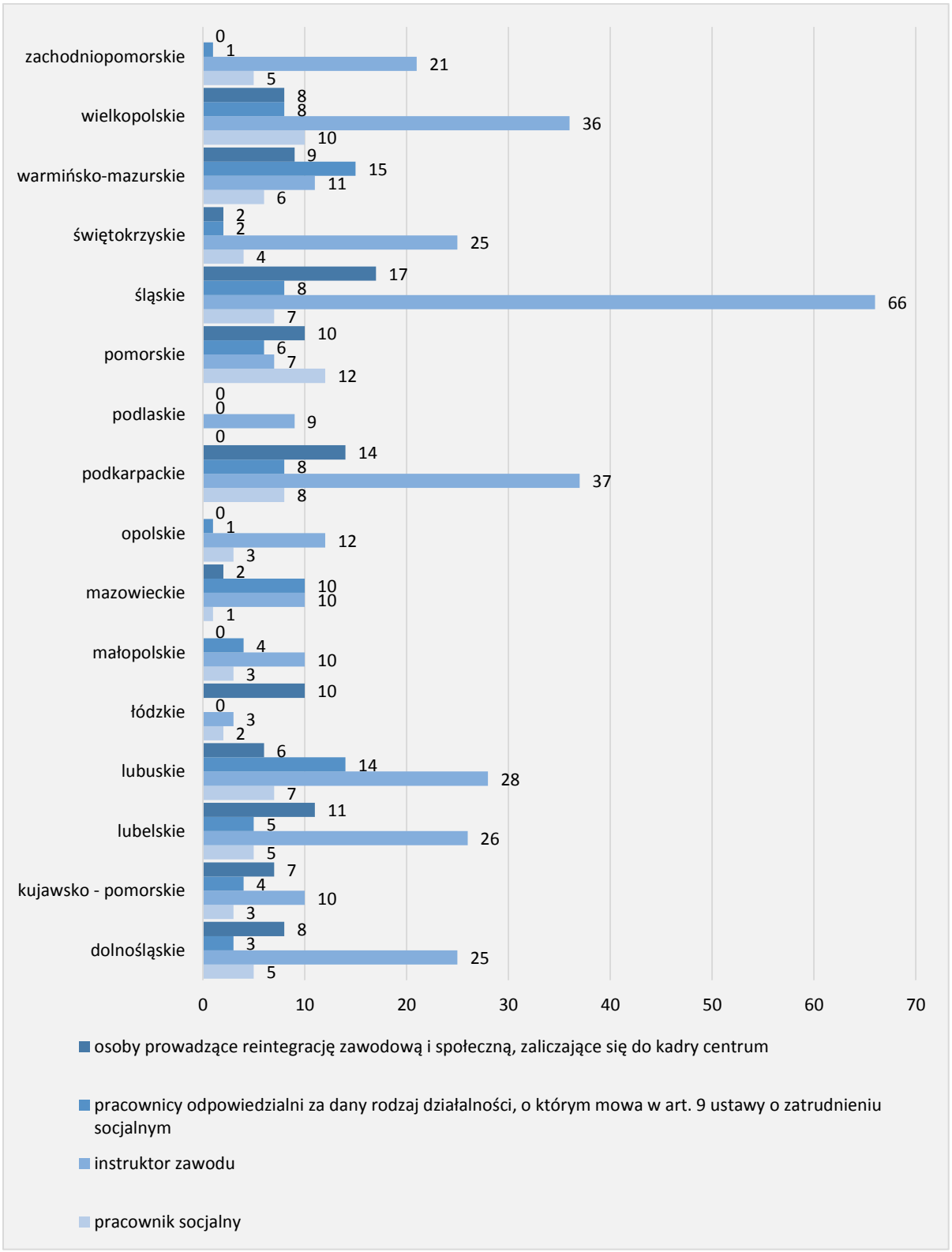

Źródło: opracowanie na podstawie danych CAS MRPiPS.

Dla zapewnienia właściwej jakości usług reintegracyjnych szczególnie ważna jest struktura zatrudnienia uwzględniająca zarówno formę i zakres zatrudnienia, jak też profile specjalizacji osób zatrudnionych. Dane dotyczące zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy w CIS-ach pokazują, że struktura zatrudnienia w przekroju województw jest bardzo zróżnicowana. Wśród pracowników merytorycznych zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy najwięcej było instruktorów zawodu, co jest zgodne z nabywaniem kompetencji zawodowych przez uczestników Centrów Integracji Społecznej. Udział zatrudnienia instruktorów zawodu w ogóle pełnoetatowego zatrudnienia wyniósł 47,7%. Najwięcej instruktorów zawodu zatrudniały CIS-y na terenie województw: śląskiego, podkarpackiego i wielkopolskiego, najmniej zaś na terenie województw: łódzkiego, pomorskiego, podlaskiego, małopolskiego i mazowieckiego.

Niepokoić może niski wskaźnik zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy pracowników socjalnych oraz osób odpowiedzialnych za reintegrację społeczno-zawodową, uwzględniając ich rolę w procesach reintegracji społeczno-zawodowej oraz usamodzielniania klientów ośrodków pomocy społecznej. Osoby odpowiedzialne za reintegrację społeczno-zawodową oraz pracownicy socjalni znacznie częściej byli zatrudniani w niepełnym wymiarze czasu pracy.

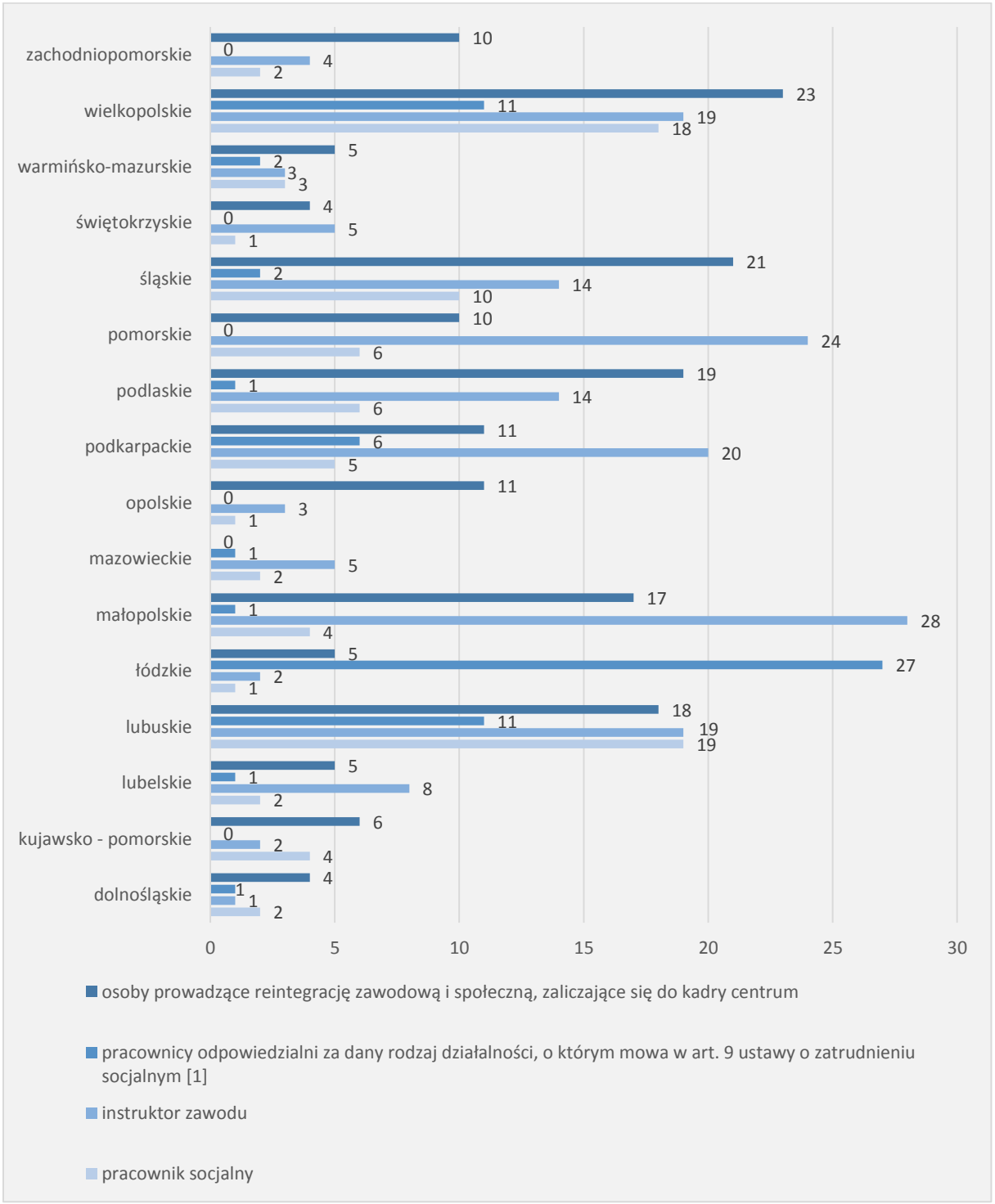
Wykres 35. Struktura zatrudnienia w CIS-ach w pełnym wymiarze czasu pracy w 2017 r.

Źródło: opracowanie na podstawie danych CAS MRPiPS.

W niepełnym wymiarze czasu pracy również najczęściej zatrudnieni byli instruktorzy zawodu, choć wyraźnie widać, że znaczący jest także udział zatrudnionych osób prowadzących reintegrację społeczną i zawodową, zaliczanych do kadry CIS. Instruktorów zatrudnionych w niepełnym wymiarze czasu pracy najwięcej było w województwach: małopolskim, pomorskim, podkarpackim, wielkopolskim i lubuskim, najmniej zaś – w województwach: dolnośląskim, łódzkim, opolskim, kujawsko-pomorskim. Osób prowadzących reintegrację społeczną i zawodową, zaliczanych do kadry CIS, było najwięcej zatrudnionych w województwach: wielkopolskim, śląskim, podlaskim, lubuskim i małopolskim, najmniej zaś – w województwach: mazowieckim, dolnośląskim i świętokrzyskim.

Wykres 36. Struktura zatrudnienia w CIS-ach w niepełnym wymiarze czasu pracy w 2017 r.

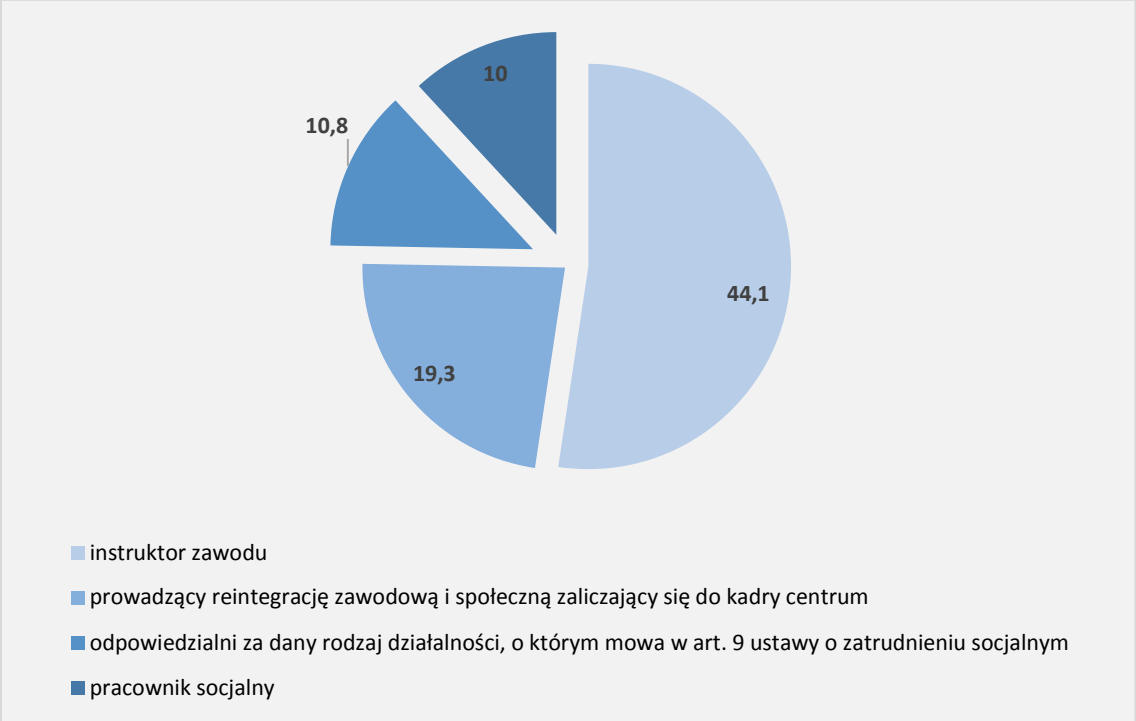

Źródło: opracowanie na podstawie danych CAS MRPiPS.

Uwzględniając powyższe dane dotyczące zatrudnienia w pełnym i niepełnym wymiarze czasu pracy w 2017 r., możemy powiedzieć, że liczebność pracowników socjalnych była zbliżona (81 osób w pełnym i 86 osoby w niepełnym). Osoby prowadzące reintegrację zawodową i społeczną, zaliczane do kadry CIS, nieco częściej były zatrudniane w niepełnym (169 osób) niż pełnym (104 osoby) wymiarze czasu pracy. Natomiast instruktorów zawodu i pracowników odpowiedzialnych za dany rodzaj działalności, o którym mowa w art. 9 ustawy o zatrudnieniu socjalnym, było dwukrotnie więcej zatrudnionych w pełnym (odpowiednio 336 osób i 89 osób) niż w niepełnym (odpowiednio 171 osób i 64 osoby) wymiarze czasu pracy. Może to świadczyć o tym, że CIS-y są podstawowym i w miarę stabilnym miejscem pracy dla osób przekazujących fachową wiedzę zawodową.

Posługując się trzema zmiennymi – przeciętnym zatrudnieniem w okresie sprawozdawczym, zatrudnieniem w pełnym i niepełnym wymiarze czasu pracy dominujących kategorii zawodowych możemy pokazać województwa o najwyższych i najniższych wskaźnikach uwzględniających wartości powyższych zmiennych. Z uwagi na fakt, że zatrudnienie w pełnym i niepełnym wymiarze czasu pracy wykluczają się, możemy te wartości dla każdego województwa zsumować. Z danych prezentowanych na wykresie 36 wynika, że największe przeciętne zatrudnienie było w CIS-ach na terenie województw: śląskiego, podkarpackiego i lubuskiego, najniższe zaś w łódzkim, mazowieckim i opolskim. Poniżej przedstawiona jest struktura łącznego zatrudnienia (w pełnym i niepełnym wymiarze czasu pracy) w CIS-ach wśród województw o najwyższym wskaźniku przeciętnego zatrudnienia.

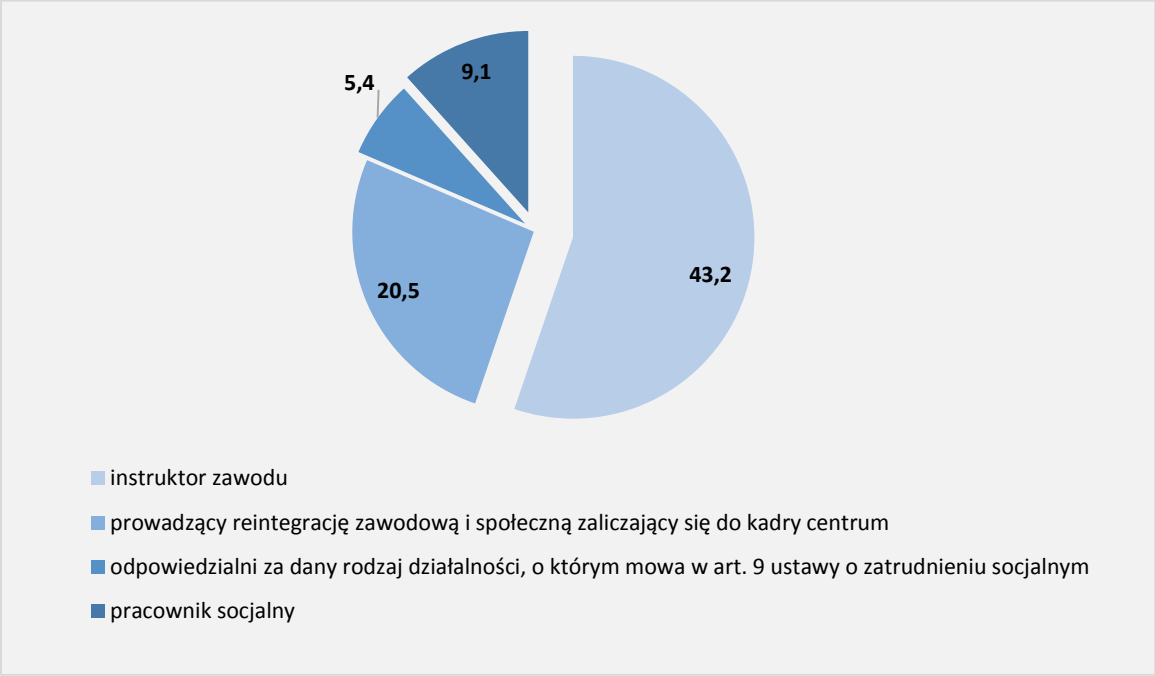
Wykres 37. Struktura zatrudnienia w CIS-ach w województwie podkarpackim (w %).

Dane nie sumują się do 100% gdyż obejmują wybrane kategorie zatrudnienia.

Źródło: opracowanie na podstawie danych CAS MRPiPS.

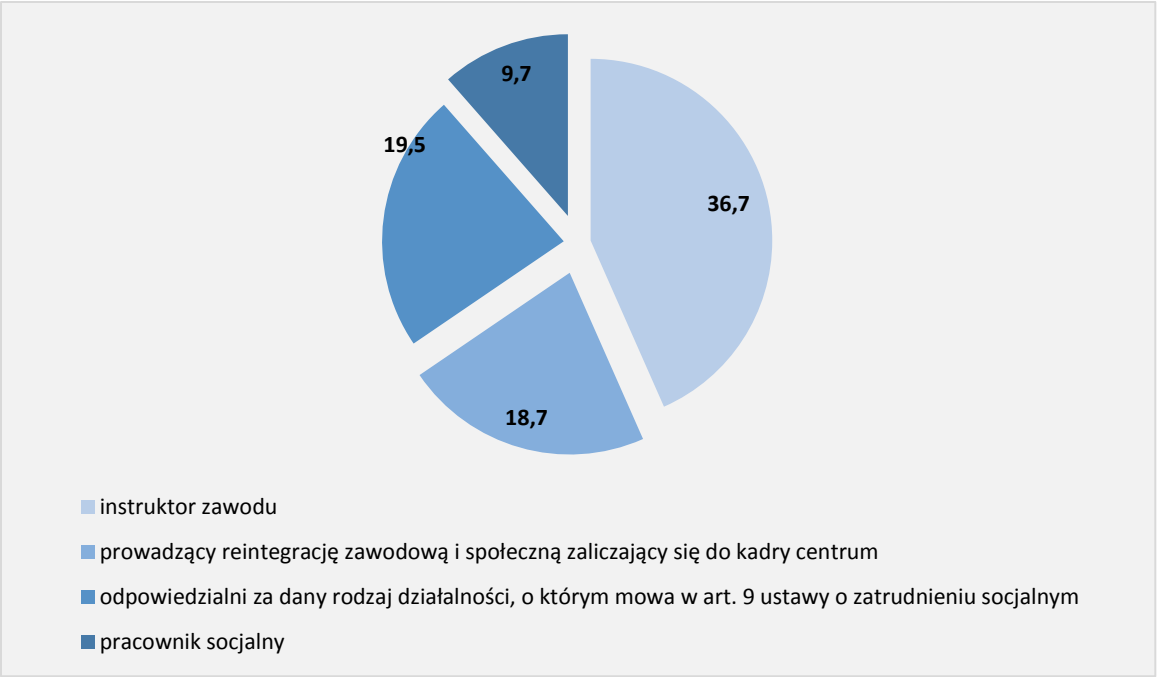
Wykres 38. Struktura zatrudnienia w CIS-ach w województwie śląskim (w %).

Dane nie sumują się do 100% gdyż obejmują wybrane kategorie zatrudnienia.

Źródło: opracowanie na podstawie danych CAS MRPiPS.

Wykres 39. Struktura zatrudnienia w CIS-ach w województwie lubuskim (w %).

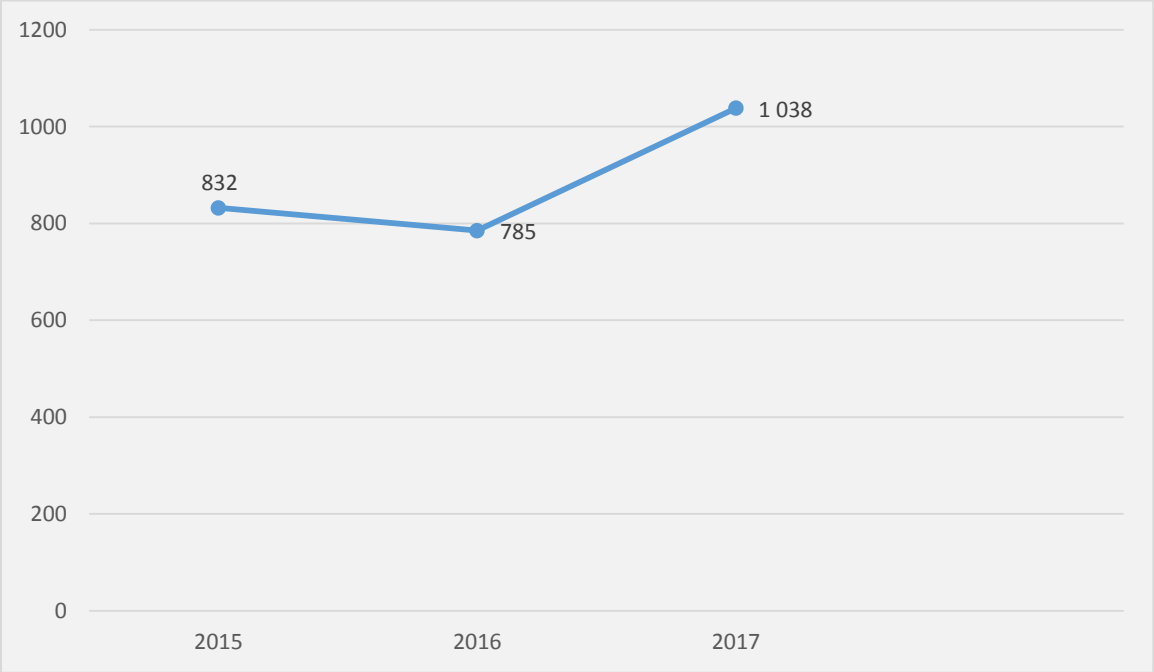
Dane nie sumują się do 100% gdyż obejmują wybrane kategorie zatrudnienia.
Źródło: opracowanie na podstawie danych CAS MRPiPS.

Z powyższych danych wyraźnie widać, że zdecydowanie przeważa zatrudnienie instruktorów zawodu, sięgające bądź przekraczające 40% przeciętnego zatrudnienia w uwzględnionych województwach, natomiast udział pracowników socjalnych w granicach 10% w każdym z nich. Na drugiej pozycji występuje zatrudnienie osób prowadzących reintegrację zawodową i społeczną, które zalicza się do kadry CIS-ów, to około 19%, a następnie odpowiedzialnych za dany rodzaj działalności, o której mowa w art. 9 ustawy o zatrudnieniu socjalnym, które jest bardzo zróżnicowane w uwzględnionych województwach. W województwie lubuskim zatrudnienie osób odpowiedzialnych za dany rodzaj działalności, o której mowa w art. 9 ustawy o zatrudnieniu socjalnym, sięga aż 19,5%, w województwie podkarpackim było to 10,8%, a w województwie śląskim tylko 5,4%.

IV. 2. Kluby Integracji Społecznej

Uwzględniając dane z lat 2015–2017, wyraźnie widać, że ogólne zatrudnienie w KIS-ach znacząco wzrosło. W porównaniu do 2016 r. był to wzrost aż o 253 osoby zatrudnione. Zaobserwowana w poprzedniej edycji *Informacji* tendencja spadkowa zatrudnienia w KIS-ach okazała się zatem nietrwała. Zmienności zatrudnienia w KIS-ach nie może tłumaczyć wzrost liczby KIS-ów, gdyż w 2016 r. również mieliśmy do czynienia ze wzrostem ich liczby przy jednoczesnym spadku ogólnego zatrudnienia.

Wykres 40. Liczba osób zatrudnionych w KIS-ach w latach 2015–2017.

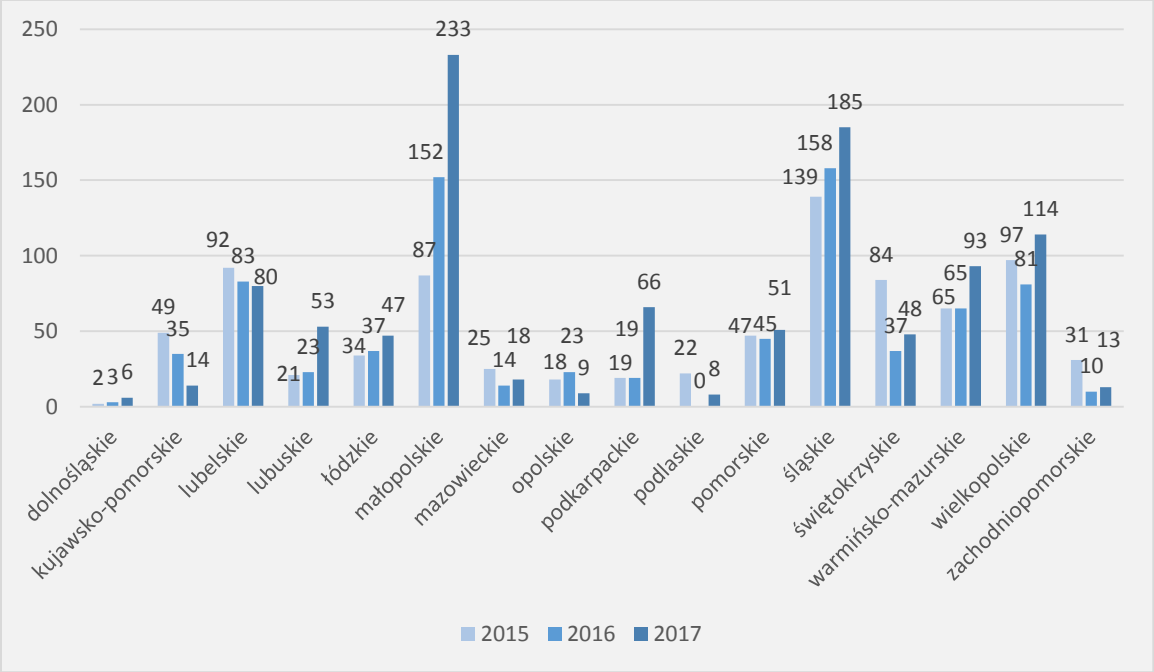
Źródło: opracowanie na podstawie danych CAS MRPiPS.

Ze zbiorczych informacji wynika, że najwięcej osób było zatrudnionych w KIS-ach w województwach: małopolskim (233 osoby w 31 KIS), śląskim (185 osób w 40 KIS) i wielkopolskim(114 osób 27 KIS), najmniej zaś – w dolnośląskim (6 osób w 3 KIS), podlaskim (8 osób w 6 KIS) i opolskim (9 osób w 10 KIS).

Największy przyrost zatrudnienia odnotowano w województwie małopolskim, największy zaś spadek w województwie kujawsko-pomorskim. O ile w województwie małopolskim przyrost zatrudnienia jest wyraźnie skorelowany z przyrostem liczby KIS-ów (o 8 podmiotów) w latach 2016-2017, o tyle w województwie kujawsko-pomorskim ogólna liczba KIS-ów

zmniejszyła się tylko o jeden podmiot. Oznacza to znaczące obniżenie liczebności kadry przypadającej na jeden KIS w tym województwie. Znacznie pogorszyła się także sytuacja zatrudnieniowa w KIS-ach województwa opolskiego oraz nieznacznie w województwie lubelskim. W pozostałych województwach mieliśmy do czynienia ze wzrostem zatrudnienia.

Wykres 41. Liczba osób zatrudnionych w KIS-ach w latach 2015–2017 według województw.

Źródło: opracowanie na podstawie danych CAS MRPiPS.

Uwzględniając trzy województwa o największej liczbie zatrudnionych w KIS-ach (małopolskie, śląskie i wielkopolskie) oraz trzy województwa o najmniejszej liczbie zatrudnionych w KIS-ach (podlaskie, dolnośląskie i zachodniopomorskie), widać w ujęciu porównawczym strukturę zatrudnienia. Szczególnie znacząco większy udział w zatrudnieniu pracowników socjalnych występuje w województwie małopolskim oraz najmniejszy udział w tym województwie instruktorów reintegracji zawodowej. W województwie śląskim z kolei wyraźnie większy jest udział terapeutów w zatrudnieniu.

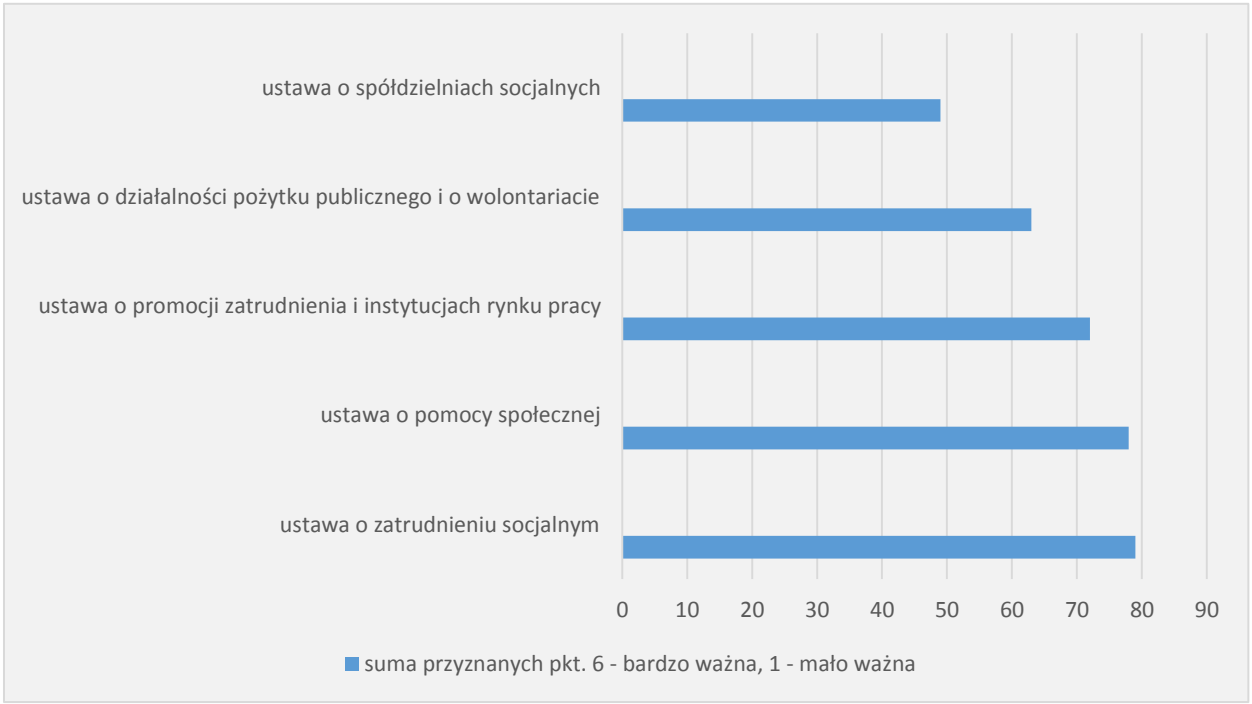
V. OPINIE PRZEDSTAWICIELI SEKTORA ZATRUDNIENIA SOCJALNEGO

Obszar zatrudnienia socjalnego jest przedmiotem regulacji kilku aktów prawnych, od spójności których zależy efektywność działania CIS-ów i KIS-ów. W ankiecie audytoryjnej, którą skierowano do celowo wybranych przedstawicieli sektora zatrudnienia socjalnego, zapytano o znaczenie poszczególnych aktów prawnych dla funkcjonowania CIS-ów i KIS-ów. Kafeteria obejmowała następujące akty prawne:

1) ustawę z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
2) ustawę z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych,
3) ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
4) ustawę z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
5) ustawę z dnia 24 kwietnia 2004 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Jednocześnie stworzono możliwość wskazania przez respondentów takich aktów prawnych, które według nich są bardzo ważne, a które zostały pominięte w kafeterii. Wskazano na ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym oraz rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 grudnia 2017 r. w sprawie organizowania prac społecznie użytecznych.

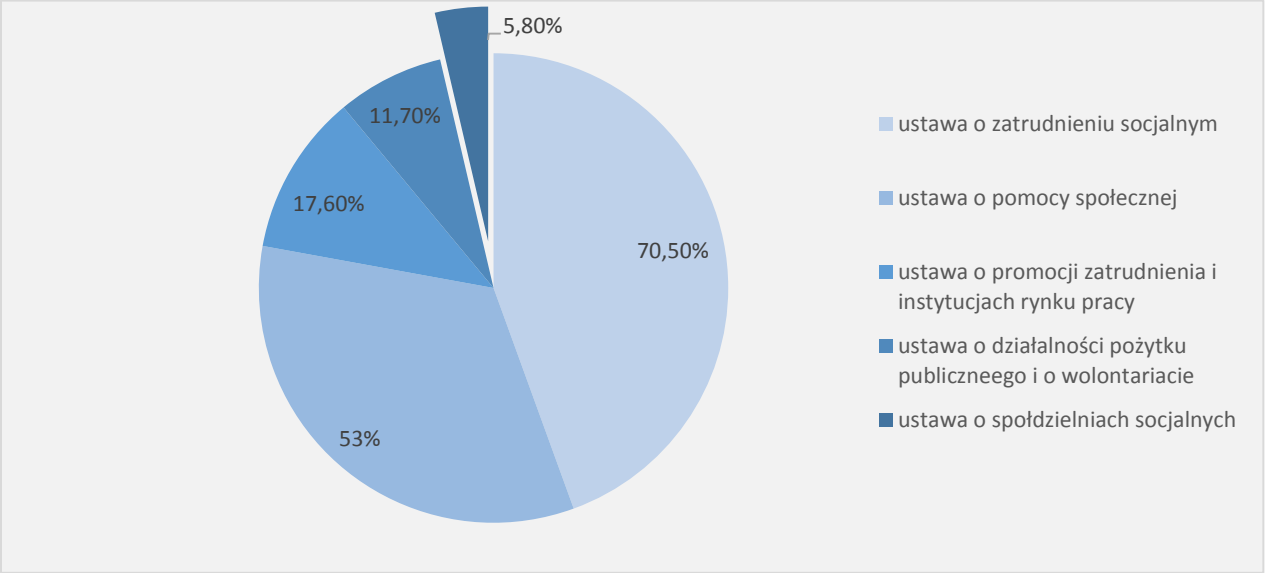
Wykres 42. Ranking ważności aktów prawnych dla funkcjonowania CIS-ów i KIS-ów.

Źródło: opracowanie własne.

Wyraźnie widać, że dwie ustawy, o zatrudnieniu socjalnym oraz o pomocy społecznej, zostały wskazane przez badanych za najważniejsze dla funkcjonowania CIS-ów i KIS-ów, natomiast za najmniej istotną została uznana ustawa o spółdzielniach socjalnych. Ustawę o zatrudnieniu socjalnym za najważniejszą uznało 70,5% respondentów, ustawę o pomocy społecznej – 53%, ustawę o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy – 17,6%, ustawę o działalności pożytku publicznego i wolontariacie – 11,7%, natomiast ustawę o spółdzielniach socjalnych – 5,8%.

Wykres 43. Wybór respondentów dotyczący najważniejszych aktów prawnych regulujących działalność CIS-ów i KIS-ów.

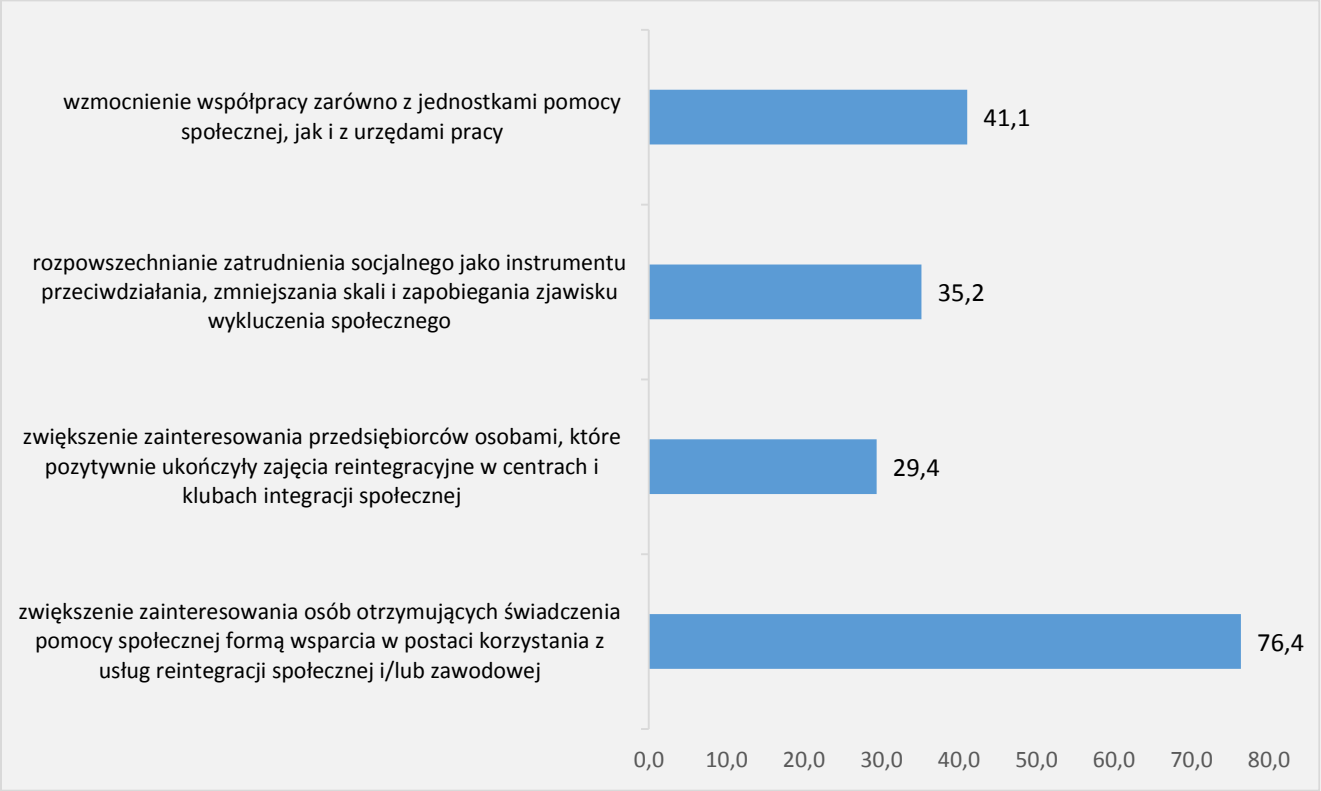

Rozkłady procentowe nie sumują się do 100%, gdyż każdy z respondentów mógł wskazać więcej niż jedną ustawę, którą uważa za ważną.
Źródło: opracowanie własne.

Wg respondentów najważniejszą podstawą prawną regulującą działalność centrów i klubów intergracji społecznej jest ustawa o zatrudnieniu socjalnym. Następnymi w kolejności aktami prawnymi wykorzystywanymi w działalności podmiotów zatrudnienia socjalnego są przepisy ustawy o pomocy społecznej, o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Wykorzystanie przepisów ustawy o spółdzielniach socjalnych zostało wskazane przez respondentów tylko na poziomie 5,8 %.

Jedno z kluczowych pytań ankiety dotyczyło oceny dotychczasowej działalności CIS-ów i/lub KIS-ów. Rozkład odpowiedzi przedstawia wykres 44.

Wykres 44. Efekt dotychczasowej działalności CIS-ów i/lub KIS-ów (w %).

Rozkłady procentowe nie sumują się do 100% gdyż każdy z respondentów mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź.
Źródło: opracowanie własne.

Respondenci w większości wskazali (76,4%), że aktywność podmiotów zatrudnienia socjalnego przyczyniła się do zwiększenia zainteresowania korzystających ze świadczeń pomocy społecznej różnymi formami wsparcia w postaci usług reintegracji społecznej i zawodowej. Opinie respondentów o pozytywnym oddziaływaniu CIS-ów i KIS-ów na zainteresowanie usługami reintegracji społecznej i zawodowej znajduje potwierdzenie w statystykach dotyczących KIS-ów, z których wynika, że liczba ich uczestników w 2017 r. była większa niż w 2015 r. i 2016 r. (wykres 25). W przypadku CIS-ów liczba uczestników w 2017 r. znacząco spadła w porównaniu z 2016 r., ale była wyższa niż w 2015 r. (wykres 21)

Kolejne pytanie dotyczyło zwiększenia zainteresowania przedsiębiorców osobami kończącymi zajęcia reintegracyjne. Wprawdzie na ten charakter oddziaływania zwróciło uwagę mniej respondentów (29,4%), to jednak wskaźnik usamodzielnionych ekonomicznie,

którzy znaleźli zatrudnienie u pracodawców (albo w formie zatrudnienia wspieranego albo bez zatrudnienia wspieranego) na poziomie przekraczającym 80%, mówi o znacznym zainteresowaniu pracodawców osobami, które ukończyły zajęcia w CIS-ach. Na tak duże zainteresowanie pracodawców „absolwentami" CIS-ów ma wpływ znacząca poprawa na rynku pracy. Jeśli taka sytuacja się utrzyma, to niewątpliwie wzrośnie znaczenie CIS-ów jako instytucji przygotowującej do wejścia na rynek pracy.

W ramach badania analizowano również wpływ działalności CIS-ów i KIS-ów na wzmocnienie współpracy z ośrodkami pomocy społecznej i urzędami pracy. 41,1% respondentów wskazało na ten aspekt funkcjonowania CIS-ów i KIS-ów, co uprawnia do sformułowania wniosku, że należy włożyć jeszcze wiele wysiłku w tworzenie lokalnych sieci podmiotów przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu, które by się uzupełniały i wspierały w swojej działalności.

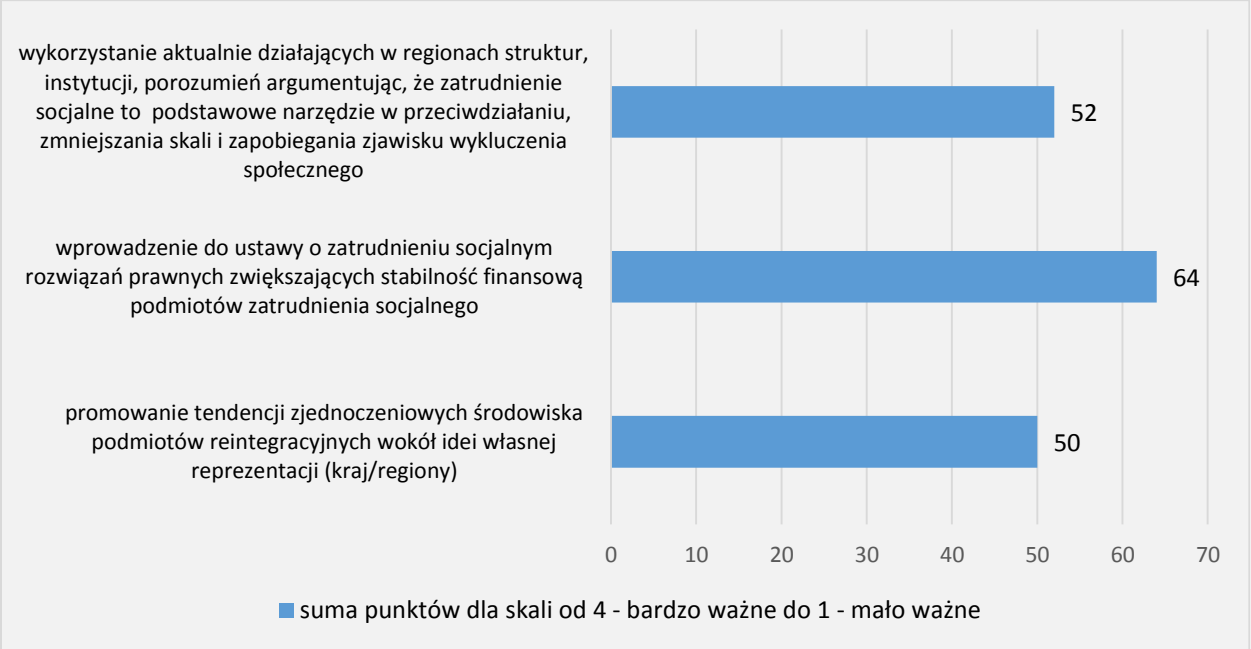
Ostatnia kwestia dotyczyła problematyki rozpowszechniania zatrudnienia socjalnego jako instrumentu zmniejszania skali i zapobiegania zjawisku wykluczenia społecznego. 35,2% respondentów dostrzegło, że zatrudnienie socjalne przyczyniło się do skutecznego przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Należy jednak pamiętać, że jest to tylko opinia respondentów, a rzeczywista skala oddziaływania zatrudnienia socjalnego na procesy przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu może być znacznie większa.

Większość respondentów uczestniczyła w organach reprezentujących podmioty zatrudnienia socjalnego w środowiskach lokalnych. Wskazano takie instytucje, jak: Powiatowe Rady Zatrudnienia, Rady Zatrudnienia Socjalnego, Społeczną Powiatową Radę ds. Osób Niepełnosprawnych, Powiatowe Rady Rynku Pracy, Regionalny Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej, Radę Programową Konwentu KIS i CIS, Regionalną Platformę Współpracy na Rzecz Rozwoju Ekonomii Społecznej, Powiatowy Zespół ds. Rozwoju i Promocji Ekonomii Społecznej, a także Komitet Rewitalizacji zajmujący się m.in. zjawiskiem wykluczenia społecznego.

Za najważniejsze działania, które należałoby podjąć, aby wzmocnić wpływ zatrudnienia socjalnego na lokalną/regionalną politykę na rzecz przeciwdziałania zjawisku wykluczenia społecznego, uznano zmiany legislacyjne zwiększające stabilność finansową podmiotów zatrudnienia socjalnego (por. wykres 45). W następnej kolejności wskazano na konieczność wykorzystania potencjału istniejących struktur przedstawicielskich w celu promowania zatrudnienia socjalnego jako podstawowego narzędzia przeciwdziałającego zjawisku wykluczenia społecznego. W wypowiedziach respondentów pojawiły się także propozycje, aby w większym stopniu odwoływać się do tzw. dobrych praktyk, które powinny

przyczynić się do dalszego rozwoju zatrudnienia socjalnego. Wskazano także na wykorzystanie klauzul społecznych w zamówieniach publicznych oraz większą współpracę z lokalnymi samorządami.

Wykres 45. Potencjalne działania wzmacniające wpływ zatrudnienia socjalnego na lokalną/regionalną politykę na rzecz przeciwdziałania, zmniejszania skali i zapobiegania zjawisku wykluczenia społecznego.

Źródło: opracowanie własne.

ZAKOŃCZENIE

Z analizy danych z Centralnej Aplikacji Statystycznej wynika, że z każdym rokiem wzrasta liczba osób usamodzielnionych ekonomicznie, które znalazły zatrudnienie na rynku pracy Z pewnością sprzyja temu utrzymująca się dobra sytuacja na rynku pracy, ale wyraźnie widać, że pracodawcy chętnie korzystają z usług pracowników, którzy wcześniej byli przygotowywani do wejścia na rynek pracy w ramach zajęć organizowanych w podmiotach zatrudnienia socjalnego.

Systematycznie rośnie liczba CIS-ów i KIS-ów, choć wyraźnie widać znaczne zróżnicowanie liczebności w podziale na poszczególne województwa. Rozkład CIS-ów i KIS-ów został przedstawiony na Wykresie 11. Może to utrudniać realizację strategii reintegracji społeczno-zawodowej, w której zakładana jest pewna sekwencja działań wobec osób wykluczonych społecznie – od świadczeń pomocy społecznej, poprzez KIS i CIS, do ekonomicznego usamodzielnienia się.

Zróżnicowana jest także struktura podmiotów zakładających centra i kluby integracji społecznej, zdecydowanie zwiększa się udział jednostek samorządu terytorialnego w zakładaniu podmiotów zatrudnienia socjalnego. Ocena tego zjawiska nie jest jednoznaczna, z jednej strony bowiem może świadczyć to o docenianiu przez jednostki samorządu terytorialnego roli podmiotów zatrudnienia socjalnego w realizacji lokalnych polityk reintegracji społeczno-zawodowej, z drugiej zaś o zmniejszających się możliwościach sektora pozarządowego realizacji programów reintegracyjnych wpisujących się w lokalne polityki przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Możliwości realizacji programów reintegracyjnych zależą od wielkości środków, jakimi dysponują podmioty zatrudnienia socjalnego. W 2017 r. wielkość środków finansowych znacząco spadła w porównaniu z 2016 r. (znaczny udział środków z EFS), ale była o wiele wyższa niż w 2015 r. Mamy zatem do czynienia z dużą zmiennością wielkości środków finansowych CIS-ów i KIS-ów w poszczególnych latach, co akurat jest okolicznością niesprzyjającą budowaniu stabilnych strategii reintegracyjnych. Zwiększenie stabilności finansów podmiotów zatrudnienia socjalnego poprzez ustawowy obowiązek ich finansowania był jednym z podstawowych postulatów przedstawicieli środowiska uchwycony w badaniu ankietowym.

Innym ważnym czynnikiem, mającym wpływ na skuteczność programów reintegracyjnych, są kadry podmiotów zatrudnienia socjalnego. W CIS-ach zdecydowanie

dominują instruktorzy zawodu, natomiast w KIS-ach najczęściej są zatrudniani pracownicy socjalni. Występuje relatywnie niski wskaźnik zatrudnienia pracowników merytorycznych w KIS-ach w stosunku do zatrudnienia pracowników administracji. Z pewnością ma to związek z możliwościami finansowymi tych podmiotów.

Jednoznaczna jest opinia co do ważności roli podmiotów zatrudnienia socjalnego w procesie reintegracji społecznej i zawodowej i ich powrocie na otwarty rynek pracy.

ZAŁĄCZNIK NR 1

Rejestr Centrów Integracji Społecznej – stan na 31 grudnia 2017 r.

Lp.	Województwo	Nazwa Centrum Integracji Społecznej	Instytucja tworząca	Rok powstania
1.	**Dolnośląskie**	CIS Bystrzyca Kłodzka	Miasto Bystrzyca Kłodzka	2004
2.		CIS Kłodzko	Gmina Kłodzko	2012
3.		CIS Krosnowice	Stowarzyszenie Edukacja i rozwój	2012
4.		CIS Wrocław	Miasto Wrocław	2005
5.		CIS Kamieniec Ząbkowicki	Gmina Kamieniec Ząbkowicki	2013
6.		CIS Lądek Zdrój przy Fundacji „Równi, Choć Różni	Fundacja „Równi, Choć Różni” w Międzygórzu	2016
7.	**Kujawsko-pomorskie**	CIS Bydgoszcz, im. J. Kuronia	Miasto Bydgoszcz – (samorządowy zakład budżetowy)	2005
8.		CIS Szumiłowo	Stowarzyszenie Wspierania Aktywności Lokalnej w Gminie Radzyń Chełmski	2012
9.		CIS Łojewo/Inowrocław	Gmina Inowrocław	2013
10.		CIS CISTOR / Toruń	Stowarzyszenie Partnerstwo Społeczne CISTOR	2004
11	**Lubelskie**	CIS Chełm	Miasto Chełm	2006
12		CIS Lublin „Nadzieja”	Charytatywne Stowarzyszenie Niesienia Pomocy „Nadzieja” Lublin	2012
13		CIS Postis Świdnik	Stowarzyszenie Postis Świdnik	2012
14		CIS Jacnia/Adamów	Gmina Adamów	2013
15		CIS Komarów Osada/Janówka Zachodnia	Gmina Komarów Osada	2013
16		CIS Mieniany/Hrubieszów	Stowarzyszenie Przystań Mieniany	2013
17		CIS Biała Podlaska	Caritas Diecezji Siedleckiej	2013
18		CIS Staw Noakowski/Nielisz	Gmina Nielisz	2014
19		CIS Krasnystaw	Miasto Krasnystaw	2014
20		CIS Sułów	Gmina Sułów	2015
21		CIS Szansa Lublin, Zielona 3	Bractwo Miłosierdzia im. Św. Brata Alberta	2015
22		CIS Zamość	Miasto Zamość	2015

23	**Lubuskie**	CIS Gorzów Wlkp., Teatralna 26	Stowarzyszenie Pracowników Służb Społecznych „Krąg”	2007
24		CIS Drezdenko	Miasto i Gmina Drezdenko	2007
25		CIS Zielona Góra, Staszica 4	Miasto Zielona Góra	2008
26		CIS Międzygminny Gorzów Wlkp., Łazienki 6	Stowarzyszenie Rozwoju Regionalnego „Rozwój” Gorzów Wlkp.	2010
27		CIS Dobiegniew	Miasto i Gmina Dobiegniew	2011
28		CIS Witnica	Stowarzyszenie Wsparcie z Witnicy	2013
29		CIS Strzelce Krajeńskie	Fundacja na rzecz Rozwoju Zasobów Ziemi Dobiegniewskiej	2013
30		CIS Świebodzin	Stowarzyszenie na Rzecz Edukacji Pomost	2014
31		CIS Stare Kurowo	Fundacja na rzecz Rozwoju Zasobów Ziemi Dobiegniewskiej	2014
32		CIS Międzygminny „Winda” Gozdnica	Lutolska Spółdzielnia Socjalna „Winda” w Trzcielu	2015
33		CIS Zwierzyn	Stowarzyszenie Stolina	2015
34		CIS Gorzów Wlkp., Kasprowicza 41	Stowarzyszenie Pomocy Bliźniemu im. Brata Krystyna, Gorzów Wlkp.	2015
35		CIS Bogdaniec	Stowarzyszenie KLUB EDUKACJA, Bogdaniec	2015
36		CIS Skwierzyna	Stowarzyszenie ZIELONA PRZYSTAŃ, Skwierzyna	2015
37		CIS Żary	Fundacja Centrum Rozwoju Społeczno-Edukacyjno-Gospodarczego, Żary	2015
38		CIS Rzepin	Lubuskie Stowarzyszenie Rozwoju Regionalnego „Rozwój” Gorzów Wlkp.	2015
39		CIS Łęknica	Lubuskie Stowarzyszenie Rozwoju Regionalnego „Rozwój” Gorzów Wlkp.	2015
40		CIS Wschowa	Lubuskie Stowarzyszenie Rozwoju Regionalnego „Rozwój” Gorzów Wlkp.	2015
41		CIS Różanki	Stowarzyszenie Pracowników Służb Społecznych „Krąg”	2016
42		CIS WINDA-2, Lutol Mokry	Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna WINDA-2	2016
43	**Łódzkie**	CIS MEA Łódź	Fundacja Uwolnienie	2007
44		CIS Radomsko	Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne o/Terenowy Radomsko	2008
45		CIS Opoczno	Fundacja Interregion	2008

46	**Małopolskie**	CIS Nowy Sącz	Stowarzyszenie Stopil	2006
47		CIS Klucze	Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne Klucze	2006
48		CIS Kraków, Bronowicka 73	Galicyjska Fundacja „Wsparcie, Integracja, Rozwój”	2013
49		CIS Wieprz	Stowarzyszenie Pomocy Bezrobotnym i ich Rodzinom „Nadzieja”	2009
50		CIS Brzeszcze	Fundacja Pomocy Społecznej	2013
51		CIS Jerzmanowice-Przeginia	Gmina Jerzmanowice-Przeginia	2014
52		CIS w Kętach	Fundacja Teatru Grodzkiego	2015
53		CIS Tarnów, ul. Wielkie Schody 3	Spółdzielnia Socjalna Serwis	2015
54		Tarnowskie Centrum Integracji Społecznej, ul. Słowackiego 6	Fundacja Partnerstwo Dla Przyszłości	2015
55		CIS Kraków, ul. Smoleńsk 4	Dzieło Pomocy św. Ojca Pio	2015
56		CIS Biecz	Gmina Biecz	2016
57	**Mazowieckie**	CIS Siedlce	Caritas Diecezji Siedleckiej	2005
58		CIS Płock, Kościuszki 5	Katolickie Stowarzyszenie Pomocy im. Św. Brata Alberta	2008
59		CIS Marki, Warszawska 50	Fundacja „Otwarte Serce” z Marek k/Warszawy	2014
60		CIS Legionowo, Sikorskiego 11	Starosta Powiatu	2014
61	**Opolskie**	CIS "CISPOL" Polanowice - Byczyna	Miasto i Gmina Byczyna	2004
62		CIS Strzelce Opolskie	Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Przedsiębiorczości Społecznej	2005
63		CIS Na zdrowie Kędzierzyn Koźle, Wolności 9	Spółdzielnia Socjalna „Ogniowo” Kędzierzyn - Koźle	2015
64		CIS Parasol Nysa/Jędrzychów	Spółdzielnia Socjalna Parasol Nysa	2014
65		CIS Nysa	Miasto i Gmina Nysa	2015
66	**Podkarpackie**	CIS Rzeszów, Jana Styki 21	Rzeszowskie Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta	2008
67		CIS Sanok	Starosta Powiatu	2012
68		CIS Dąbrowa	Gmina Lubaczów	2012
69		CIS Dębica	Miasto i Gmina Dębica	2012
70		CIS Kolbuszowa	Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Powiatu Kolbuszowskiego	2012
71		CIS Pilzno	Miasto i Gmina Pilzno	2012
72		CIS Mielec	Stowarzyszenie „Godne Życie dla dzieci”	2012

73		CIS Przemyśl	Caritas Archidiecezji Przemyskiej	2012
74		CIS Krosno	Miasto i Gmina Krosno	2013
75		CIS Pawłosiowie/Jarosław	Starosta Powiatu Jarosławskiego	2013
76		CIS Orzechówka	Starosta Powiatu Brzozowskiego	2016
77		CIS Strzyżów	Gmina Strzyżów	2016
78	**Podlaskie**	CIS Czarna Białostocka	Caritas Archidiecezji Białostockiej	2010
79		CIS Białystok „Żelazna”	Stowarzyszenie „Ku Dobrej Nadziei”	2011
80		CIS Białystok, Ks. Abramowicza 1	Fundacja Dialog	2013
81		CIS Białystok Holos	Stowarzyszenie Holos	2011
82		CIS „Przystań” Łapy	Fundacja Vita Familiae	2012
83		CIS Łomża, Sikorskiego 166	Fundacja Dialog	2012
84		CIS Augustów	Stowarzyszenie Inicjatyw Społeczno-Gospodarczych im. króla Zygmunta Augusta	2013
85		CIS Suwałki	Stowarzyszenie dla Rozwoju	2013
86		CIS Grajewo	Miasto Grajewo	2013
87		CIS Krasnopol	Stowarzyszenie "CHARYZMA"	2014
88		CIS Łomża, ul. Farna 1	Miasto Łomża	2017
89	**Pomorskie**	CIS Bytów	Miasto i Gmina Bytów	2005
90		CIS Miastko	Chrześcijańska Misja Społeczna „Teen Challenge”	2009
91		CIS Gdańsk	Towarzystwo św. Brata Alberta	2008
92		CIS Garcz	Gmina Chmielno	2006
93		CIS Ostrzyce	Gmina Somonino	2006
94		CIS Puck	Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Małe Morze”	2011
95		CIS Kępice	Miasto i Gmina Kępice	2012
96		CIS Potęgowo	Fundacja „Promyk solidarności”	2014
97		CIS Smołdzino	Stowarzyszenie Horyzont w Słupsku	2013
98		CIS Sopot	Towarzystwo św. Brata Alberta	2014
99		CIS Osówek	Stowarzyszenie Morena w Gdańsku	2007
100		CIS Skarszewy	Stowarzyszenie "Integracja na plus" w Skarszewach	2011
101		CIS Ustka	Miasto i Gmina Ustka	2015
102		CIS Pieniężnica	Gmina Rzeczenica	2015
103		CIS Słupsk	Stowarzyszenie Horyzont w Słupsku	2016
104		CIS Wandzin	Stowarzyszenie Solidarni Plus w Wandzinie	2016
105		CIS Lębork	Stowarzyszenie EDUQ w Lęborku	2016

106		CIS Wejherowo	Stowarzyszenie "Lokalna Grupa Działania Małe Morze" w Pucku	2016
107		CIS Gdynia	Towarzystwo św. Brata Alberta	2016
108		CIS Rumia	Miasto Rumia	2017
109		CIS Strzebielino	Stowarzyszenie EDUQ	2017
110	**Śląskie**	CIS Bielsko Biała	Fundacja Teatru Grodzkiego	2014
111		CIS Bytom –Karola Miarki	Miasto i Gmina Bytom	2014
112		CIS Częstochowa Feniks	Fundacja Integracji Społecznej Feniks	2013
113		CIS Częstochowa Miasto, Legionów 50	Miasto Częstochowa	2012
114		CIS Koniecpol	Gmina Koniecpol	2013
115		CIS Dąbrowa Górnicza	Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne w Kluczach	2013
116		CIS Jaworzno	Stowarzyszenie Reda	2006
117		CIS Mikołów	Miasto i Gmina Mikołów	2005
118		CIS Świętochłowice	Miasto i Gmina Świętochłowice	2011
119		CIS Tychy	Fundacja Internationaler Bund Polska	2008
120		CIS Łazy	Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne w Kluczach	2005
121		CIS Zawiercie - Żerkowice, Jurajska 121	Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne w Kluczach	2009
122		CIS Kłomnice	Gmina Kłomnice	2015
123		CIS Kozy	Spółdzielnia Socjalna „Kino marzenie”	2016
124		CIS Żywiec	Żywiecka Fundacja Rozwoju	2016
125		CIS Myszków-Mrzygłód	Fundacja „Przyjaciel z Sercem” w Częstochowie	2016
126		CIS Poraj	Gmina Poraj	2017
127		CIS Godowo	Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania "Wspólny Rozwój"	2017
128		CIS Witów	Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne w Kluczach	2017
129	**Świętokrzyskie**	CIS Kielce, Wesoła 54	Caritas Diecezji Kieleckiej	2004
130		CIS Staszów	Miasto i Gmina Staszów	2005
131		CIS Ostrówiec Świętokrzyski	Fundacja „Pomocna Dłoń”	2010
132		CIS Skarżysko-Kamienna	Miasto Skarżysko-Kamienna	2008
133		CIS Busko-Zdrój	Stowarzyszenie Nadzieja Rodzinie	2016
134		CIS Jędrzejów	Fundacja Miśka Zdziśka "Błękitny Promyk Nadziei"	2012
135		CIS Chmielnik	Fundacja Nadzieja Rodzinie	2012
136	**Warmińsko-Mazurskie**	CIS Olsztyn	Miasto Olsztyn	2004
137		CIS Ostróda	PKPS Ostróda	2005
138		CIS Braniewo	Braniewskie Stowarzyszenie Abstynenckie	2008

139		CIS Ełk, Małeckich 3	Stowarzyszenie Inicjatyw Społeczno- Gospodarczych im. Króla Zygmunta Augusta w Augustowie	2010
140		CIS AlterCIS, Ełk Małeckich 3	Stowarzyszenie Adelfi	2012
141		CIS Elbląg Zw. Jaszczurczego 15	Elbląska Rada Konsultacyjna Osób Niepełnosprawnych	2015
142		CIS Elbląg Zw. Jaszczurczego 17	Stowarzyszenie Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych	2014
143		CIS Giżycko	Gmina Giżycko	2015
144		CIS Biała Piska	Diecezjalny Instytut Akcji Katolickiej (DIAK) - Parafialny Oddział Akcji Katolickiej (POAK)	2012
145		CIS Biała Piska Sikorskiego 21a	Ewangelickie Stowarzyszenie BETEL	2017
146		CIS Pisz	Stowarzyszenie Kobieta na PLUS	2017
147	**Wielkopolska**	CIS Rawicz	Stowarzyszenie Żylicka Rzecz Babska	2014
148		CIS Krzyż Wlkp.	Krzyskie Stowarzyszenie na rzecz Osób Niepełnosprawnych, Ich Rodzin i Przyjaciół	2011
149		CIS Krobia	Spółdzielnia Socjalna ECOSS w Krobi	2013
150		CIS Kłoda Rydzyna	Stowarzyszenie na rzecz Aktywności Zawodowej i Społecznej Osób Niepełnosprawnych Ziemi Leszczyńskiej „Pro Activ	2014
151		CIS Chudobczyce / Lubosz	Stowarzyszenie Integracyjne Wspólnoty „Barka”	2012
152		CIS Kwilcz, ul. Dworcowa 5	Stowarzyszenie dla Ludzi i Środowiska	2005
153		CIS Sieraków	Stowarzyszenie dla Ludzi i Środowiska	2011
154		CIS Zgierzynka/ Lwówek Wlkp.	Stowarzyszenie Integracyjne Wspólnoty Barka	2013
155		CIS Odolanów	Stowarzyszenie Trzeźwości w Odolanowie	2010
156		CIS Piła	Centrum Charytatywno-Opiekuńcze Caritas	2012
157		CIS Poznań, ul. Borówki 4	Stowarzyszenie Pogotowie Społeczne	2007
158		CIS Poznań, Wachowiaka 8a	Stowarzyszenie Etap	2008
159		CIS Poznań, Wincentego 6	Fundacja Pomocy Wzajemnej „Barka”	2009
160		CIS Poznań, Wincentego 6	Stowarzyszenie Szkoła "Barki" im. H. Ch. Kofoeda - Centrum Integracji Społecznej	2004
161		CIS Pobiedziska	Stowarzyszenie Patent	2012

162		CIS „Ostoja” Pniewy, Wolności 1	Gmina Pniewy	2013
163		CIS Szamotuły	Fundacja „Nadzieja”	2009
164		CIS Jarosławiec	Stowarzyszenie „Dom Pełen Kultury”	2014
165		CIS Gębiczyn Czarnków	Fundacja Gębiczyn	2009
166		CIS Leszno	Fundacja Odzew w Lesznie	2015
167		CIS Wiktorowo, Kostrzyn	Fundacja Egeria w Kostrzynie	2014
168		CIS Dominice	Stowarzyszenie na Rzecz Aktywności Zawodowej i Społecznej Osób Niepełnosprawnych Ziemi Leszczyńskiej „Pro Activ	2015
169		CIS w Róży Wielkiej	Fundacja Nowy Horyzont Szydłowo	2015
170		CIS Rogoźno	Gmina Rogoźno	2015
171		CIS Bogdanowo Oborniki	Fundacja Przyszłość zaczyna się dziś w Obornikach	2015
172		CIS Śrem	Fundacja na rzecz Rewaloryzacji Miasto Śrem	2015
173		CIS Piła	Spółdzielnia Socjalna „Nowe Horyzonty”	2015
174		CIS ARKA Wieleń	Gmina Wieleń	2017
175		CIS Jarocin	Gmina Jarocin	2015
176		CIS Jarocin, Przemysłowa 3	Jarocińskie Stowarzyszenie "POMOST"	2017
177		CIS Kalisz	Fundacja Biura Rachunkowego FIK	2017
178		CIS Konin	Fundacja Wakat	2017
179		CIS Poznań os. Powstańców Warszawy 5D	Spółdzielnia Socjalna "Poznanianka"	2017
180		CIS Nekla	Stowarzyszenie " Pomocna Dłoń"	2014
181	**Zachodnio-pomorskie**	CIS Stargard Szczeciński	Caritas Archidiecezji Szczecińsko -Kamieńskiej	2006
182		CIS Białogard	Stowarzyszenie Pomocy „Przytulisko”	2006
183		CIS Łobez	Stowarzyszenie Współistnienie	2005
184		CIS Szczecin, Kolumba 86	Zachodniopomorskie Stowarzyszenie Rozwoju Gospodarczego-Szczecińskie Centrum Przedsiębiorczości	2005
185		CIS Szczecin, Energetyków 10	Stowarzyszenie „Sos dla Rodziny”	2009
186		CIS Rogozina	Fundacja „Rozwój-Integracja” w Gryficach	2009
187		Międzygminny CIS Złocieniec	Stowarzyszenie Semafor w Złocieńcu	2012

Załącznik Nr 2

Rejestr Klubów Integracji Społecznej – stan na 31 grudnia 2017 r.

Lp.	Województwo	Nazwa Klubu Integracji Społecznej	Instytucja tworząca JST – jednostka samorządu terytorialnego NGO – organizacja pozarządowa, kościelna osoba prawna, spółdzielnia socjalna osób prawnych	Data powstania KIS
1.	**Dolnośląskie**	KIS Szklarska Poręba	JST – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szklarskiej Porębie	2013
2.		KIS Wałbrzych	JST – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałbrzychu,	2005
3.		KIS Jelenia Góra	JST – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze	2013
4.	**Kujawsko-pomorskie**	KIS „Wiatrak" Bydgoszcz	NGO – Fundacja Wiatrak z Bydgoszczy	2005
5.		KIS Świecie nad Osą	JST – Rada Gminy Świecie nad Osą	2006
6.		KIS „Grudziądzkie Centrum Caritas"	NGO – Grudziądzkie Centrum Caritas im. Błogosławionej Juty	2010
7.		KIS „Nad Drwęcą" w Lubiczu	JST – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubiczu	2008
8.		KIS Więcbork	JST– Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Więcborku	2007
9.		KIS Fundacji Ekspert Kujawy, Inowrocław	NGO – Fundacja Ekspert-Kujawy	2007
10.		KIS Włocławek	JST– Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie we Włocławku	2008
11.		KIS AKTYWNI W KLUBIE, Inowrocław	JST– Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowrocławiu	2013
12.		KIS Gąsawa	JST– Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gąsawie	2006
13.		KIS Cekcyn	JST – Urząd Gminy Cekcyn	2005
14.		KIS Rogowo	JST– Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rogowie	2006
15.		KIS Śliwice	JST – Rada Gminy Śliwice	2005
16.		KIS Łasin	JST – Miejsko-Gminy Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasinie	2006
17.		KIS ul. Konstytucji 40c w Toruniu	JST – Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu	2012
18.		KIS Golub-Dobrzyń	JST – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Golubiu-Dobrzyniu	2013
19.		KIS Nakło nad Notecią	JST – Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nakle	2013
20.		KIS Lubiewo	JST – Rada Gminy Lubiewo	2006
21.		KIS Kęsowo	JST – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kęsowie	2006
22.		KIS Gostycyn	JST – Rada Gminy Gostycyn	2005
22.		KIS Janowiec Wlkp.	JST – MGOPS Janowiec Wielkopolski	2006
24.		KIS Płużnica	NGO – Grudziądzkie Centrum Edukacji AbAk s.c	2012

25.	**Lubelskie**	KIS Zamość	NGO – Stowarzyszenie Nowa Szansa	2007
26.		KIS Janów Lubelski	NGO – Janowskie Stowarzyszenie Niesienia Pomocy „HUMANUS”	2008
27.		KIS Dubienka, Chełm, Wieniawskiego	NGO - Stowarzyszenie Wspierania Aktywności Społecznej „Stella”	2012
28.		KIS „Moja szansa”, Chełm	NGO – Stowarzyszenie Ośrodek Wspierania Rodziny w Chełmie	2012
29.		KIS „Szansa”, Lublin, Zielona 3	NGO – Stowarzyszenie Bractwo Miłosierdzia im. Św. Brata Alberta	2012
30.		KIS Lublin, Krochmalna 13	NGO – Fundacja Fuga – Mundi	2010
31.		KIS Tomaszów Lubelski	JST – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tomaszowie Lub.	2009
32.		KIS „PO-MOC do KIS”, Lubartów	NGO – Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych SIL	2009
33.		KIS Puławy	JST – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Puławach	2005
34.		KIS Sawin	NGO – Stowarzyszenie Kobiet Gminy Sawin	2013
35.		KIS Piaski	JST – Ośrodek Pomocy Społecznej	2010
36.		KIS Luchów Dolny-Tarnogród	JST – Urząd Miejski Tarnogród	2013
37.		KIS Ulhówek	JST– Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ulhówku	2013
38.		KIS Komarów Osada	JST – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Komarowie Osadzie	2013
39.		KIS Jacnia 68 /Adamów	JST – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Adamowie, pow. zamojski	2013
40.		KIS Żerocin – Drelów	JST – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Drelów	2014
41.		KIS Adamów	JST – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Adamowie	2013
42.		KIS „Aktywni” w Tomaszowie Lubelskim	JST – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tomaszowie Lub.	2013
43.		KIS „Razem możemy więcej”, Łęczna	NGO – Łęczyńskie Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych	2014
44.		KIS „Nasz”, Janów Lubelski	NGO – Fundacja Konwent KISCIS Lubelszczyzny	2015
45.		KIS Lublin, Królewska 3	NGO – Fundacja Inicjatyw Społecznych	2015
46.		Klub Integracji „Zbyszko”, Chełm	NGO - Stowarzyszenie Osób z Niepełnosprawnością i Ich Przyjaciół „Zbyszko” w Chełmie	2016
47.		KIS w Osinach	NGO - Stowarzyszenie Centrum Opieki i Wsparcia św. Ojca Pio z Pietrelciny	2016
48.		KIS w Krzywdzie	JST - Gmina Krzywda	2016
49.		KIS Międzyrzec Podlaski	JST - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Międzyrzecu Podlaskim	2017
50.		KIS Krasnystaw	NGO – Stowarzyszenie Wspierania Aktywności Społecznej Stella	2017
51.		KIS Lublin „Akademia Niezależnego Życia”, Hutnicza	NGO – Fundacja Fuga – Mundi	2015
52.	**Lubuskie**	KIS Lubiszyn	JST – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubiszynie	2011
53.		KIS Kostrzyn nad Odrą	JST – Ośrodek Pomocy Społecznej w Kostrzynie nad Odrą	2006

54.		KIS Szprotawa	JST– Ośrodek Pomocy Społecznej w Szprotawie	2009
55.		KIS Słubice	JST – Ośrodek Pomocy Społecznej w Słubicach	2005
56.		KIS Lubsko	JST – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubsku	2010
57.		KIS Lubniewice	JST – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubniewicach	2013
58.		KIS Zielona Góra	NGO – Związek Lubuskich Organizacji Pozarządowych w Zielonej Górze	2013
59.		KIS Zwierzyn	JST – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zwierzynie	2015
60.		KIS Deszczna	JST – Ośrodek Pomocy Społecznej Deszczna	2009
61.		KIS Przytoczna	JST – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Przytoczna	2008
62.	**Łódzkie**	KIS Pabianice	JST – Miejskie Centrum Pomocy Społecznej w Pabianicach	2004
63.		KIS Zgierz	JST – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej im. bł. o. Rafała Chylińskiego, Zgierz	2015
64.		KIS Łódź, Trybuły 16	JST– Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Łódź	2012
65.		KIS Zduńska Wola	JST – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Centrum Opieki Socjalnej Zduńska Wola	2005
66.		KIS Tomaszów Mazowiecki	JST – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Tomaszów Mazowiecki.	2009
67.		KIS Łódź, Księży Młyn 2	JST – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Łódź	2012
68.		KIS Łódź, Paderewskiego 47	JST – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Łódź	2013
69.		KIS Lubanów, Błaszki	JST – Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Błaszkach	2004
70.		KIS Aleksandrów Łódzki	JST – Ośrodek Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Łódzkim	2007
71.		KIS Łódź, Konstytucyjna 42c	NGO - Centrum Edukacji i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	2016
72.		KIS Radomsko – W kierunku zmiany	JST - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomsku	2017
73.	**Małopolskie**	KIS Kraków, Krakusa 8	NGO – Fundacja Wspierania Rozwoju Społecznego Leonardo	2007
74.		KIS Kraków, Górali 19	JST– Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie	2005
75.		KIS Zielonki, Krakowskie Przed	JST – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonkach	2011
76.		KIS Trzebinia	JST – Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebini	2007
77.		KIS Libiąż	JST – Ośrodek Pomocy Społecznej w Libiążu	2006
78.		KIS Klucze	JST – Ośrodek Pomocy Społecznej w Kluczach	2006
79.		KIS Kęty	JST – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kętach	2005
80.		KIS Brzeszcze	JST – Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzeszczach	2006
81.		KIS Gorlice	NGO – Stowarzyszenie na Rzecz Pomocy Rodzinie „Nadzieja” w Bieczy	2011

82.		KIS Tarnów	NGO – Fundacja im. Hetmana Jana Tarnowskiego	2013
83.		KIS Sułkowice	JST– Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sułkowicach	2013
84.		KIS Podegrodzie Brzezna	NGO – Fundacja Europa +, Podegrodzie	2013
85.		KIS Kraków, Szlak 65	NGO – Fundacja Sustiane, z Krakowa	2015
86.		KIS „Razem możemy więcej”, Bochnia	JST – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Bochnia	2016
87.		KIS „Aktywna przyszłość”, Nowy Sącz	JST - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Nowy Sącz	2016
88.		KIS Biały Kościół	JST - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielkiej Wsi	2016
89.		KIS w Andrychowie	JST - Ośrodek Pomocy Społecznej w Andrychowie	2016
90.		KIS Sucha Beskidzka	JST - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Suchej Beskidzkiej	2016
91.		KIS Kalwaria Zebrzydowska	JST - Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kalwarii Zebrzydowskiej	2016
92.		KIS Miechów	JST - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Miechowie	2016
93.		KIS Przeciszów	JST - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Przeciszowie	2016
94.		KIS Bolesław	JST - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bolesławiu	2016
95.		KIS Krzeszowice	JST - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzeszowicach	2016
96.		KIS „Szansa na aktywność”, Proszowice	NGO - Stowarzyszenie na Rzecz Dialogu Współpracy i Rozwoju-Racławice	2016
97.		KIS Proszowice	JST - Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Proszowicach	2016
98.		KIS „Jutro już dziś”, Trzciana	JST - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzcianie	2017
99.		KIS Chrzanów	JST - Ośrodek Pomocy Społecznej w Chrzanowie	2017
100.		KIS Miechów-Charsznica	JST - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Charsznicy	2017
101.		KIS Racławice	NGO - Stowarzyszenie na Rzecz dialogu Współpracy i Rozwoju-Racławice	2016
102.		KIS Nowa Szansa, Stary Sącz	NGO - Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Brama Beskidu	2017
103		KIS Nowy Sącz, Ogrodowa	NGO - Fundacja Collegium Progressus	2017
104.		KIS „Aktywni” Mińsk Mazowiecki	JST – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mińsku Mazowieckim	2013
105.		KIS „Wiązowskie ścieżki do kariery!”, Radiówek	JST – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiązownie	2011
106.		KIS Pułtusk	JST – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku	2012
107.		KIS Tłuszcz	JST – Ośrodek Pomocy Społecznej w Tłuszczu	2011
108.		KIS „Progres” Ostrołęka	JST – Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Ostrołęce	2010
109.		KIS Warszawa Otwarte Drzwi	NGO – Stowarzyszenie „Otwarte Drzwi”	2013
110.		KIS Stoczek	JST – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stoczku	2013
111.		KIS Płońsk	JST – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Płońsku	2014

112.	**Opolskie**	KIS Nysa	JST – Ośrodek Pomocy Społecznej w Nysie	2005
113.		KIS Opole	JST – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Opole	2007
114.		KIS Murów	JST – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Murowie	2013
115.		KIS Popielów	JST – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Popielowie	2008
116.		KIS Kędzierzyn – Koźle	JST – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kędzierzynie Koźlu	2004
117.		KIS Brzeg	NGO – Brzeskie Stowarzyszenie Chorych na SM	2015
118.		KIS Łubniany	JST - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łubnianach	2016
119.		KIS Pokój	JST - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pokoju	2008
120.		KIS Krapkowice	NGO - Stowarzyszenie Klubu Sportowego "SUPLES" w Krapkowicach	2016
121.		KIS Paczków	JST - Ośrodek Pomocy Społecznej, Paczków	2017
122.	**Podkarpackie**	KIS Jedlicze	JST – Ośrodek Pomocy Społecznej w Jedliczach	2009
123.		KIS Mielec	JST – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mielcu	2009
124.		KIS Stalowa Wola	JST – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Stalowej Woli	2006
125.		KIS Boguchwała	JST – Ośrodek Pomocy Społecznej w Boguchwale	2014
126.		KIS Nisko, ul. 3-ego Maja 10	JST – Ośrodek Pomocy Społecznej w Nisku	2005
127.		KIS Dębica	JST – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębicy	2006
128.		KIS Nowa Sarzyna	NGO - Stowarzyszenie „Dobry Dom”, Wola Zarczycka	2016
129.		Powiatowy KIS Stalowa Wola	NGO - Stowarzyszenie Ruch Pomocy Psychologicznej „INTEGRACJA”	2016
130.		KIS Styków	JST - Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Głogów Małopolski	2017
131.		KIS Tarnobrzeg	JST - Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Tarnobrzegu	2017
132.	**Podlaskie**	KIS Łapy, Dolna 4	NGO – Polskie Stowarzyszenie Doradcze i Konsultingowe	2012
133.		KIS „Sukces w działaniu" Łapy	JST – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łapach	2013
134.		KIS Zabłudów	NGO – Polskie Stowarzyszenie Doradcze i Konsultingowe	2012
135.		„Droga do pracy” KIS Białystok	NGO – Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie Droga	2011
136.		KIS „Masz Wybór”, Suwałki	NGO – Suwalskie Stowarzyszenie Wybór	2010
137.		KIS Suwałki, Noniewicza 42a	NGO – Agencja Rozwoju Regionalnego ARES S.A.	2013
138.	**Pomorskie**	KIS Wejherowo	JST – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wejherowie	2005
139.		KIS Tczew	JST - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tczewie	2005

140.		KIS Mikołajki Pomorskie	JST – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mikołajach Pomorskich	2006
141.		KIS Mikołajki Pomorskie	NGO – Stowarzyszenie na rzecz aktywizacji i rozwoju społeczności lokalnej „Integracja”	2015
142.		KIS Wicko	JST – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wicku	2005
143.		KIS Kartuzy	JST – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kartuzach	2015
144.		KIS Rumia	JST – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rumii	2013
145.		KIS Bolszewo k/Wejherowa	JST – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wejherowie	2014
146.		KIS Sztum	JST – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie	2014
147.		KIS Stary Dzierzgoń	NGO - Fundacja Damy Radę	2016
148.		KIS Aktywni Razem, Kleszczewo Kościerskie	NGO - Stowarzyszenie Miłośników Obozina i Kociewia	2014
149.		KIS Restart, Sopot	NGO - Fundacja Sport na Zdrowie	2016
150.		KIS Chojnice	NGO - Fundacja Pomorski Instytut Kariery i Doradztwa Zawodowego w Chojnicach	2017
151.		KIS Łeba	JST – Miejski ośrodek Pomocy Społecznej w Łebie	2017
152.	**Śląskie**	KIS Pszczyna	JST – Ośrodek Pomocy Społecznej w Pszczynie	2006
153.		KIS Bytom	JST – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bytomiu	2008
154.		KIS Sosnowiec	JST – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu	2008
155.		KIS Dąbrowa Górnicza	JST – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrowie Górniczej	2009
156.		KIS Piekary Śląskie	JST – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Piekarach Śląskich	2010
157.		KIS Ruda Śląska	JST – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej	2007
158.		KIS Katowice, Kościuszki 44	NGO – Instytut Współpracy i Partnerstwa Lokalnego	2012
159.		KIS Zabrze	JST – Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Zabrzu	2008
160.		KIS Katowice, Oswobodzenia	NGO – Śląskie Stowarzyszenie AD VITAM DIGNAM	2012
161.		KIS Szczekociny	NGO – Caritas Diecezji Kieleckiej	2006
162.		KIS Bojszowy	JST – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bojszowach	2013
163.		KIS Psary	JST – Ośrodek Pomocy Społecznej w Psarach	2007
164.		KIS Racibórz	NGO – Stowarzyszenie PERSONA na rzecz Promocji i Ochrony Zdrowia Psychicznego	2016
165.		KIS Goczałkowice Zdrój	JST – GOPS Goczałkowice Zdrój	2016
166.		KIS Bielsko – Biała	JST – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku Białej	2008
167.		KIS Gliwice	NGO – Towarzystwo Św. Brata Alberta	2004
168.		KIS Rybnik	NGO – Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Rybnika Boguszowic „17 – tka”	2013
169.		KIS Świętochłowice	JST – Centrum Integracji Społecznej w Świętochłowicach	2013
170.		KIS Chorzów	JST – OPS Chorzów	2015

171.		KIS Siemianowice Śląskie	JST – MOPS Siemianowice Śląskie	2015
172.		KIS Złote Łany Bielsko-Biała	NGO – Fundacja Aktywności Społecznej „Złote Łany” Bielsko-Biała	2015
173.		KIS Czechowice Dziedzice	JST – OPS Czechowice Dziedzice	2015
174.		KIS Jaworze	JST – GOPS Jaworze	2015
175.		KIS Szczyrk	JST – MOPS Szczyrk	2015
176.		KIS Kozy	JST – GOPS w Kozach	2015
177.		KIS Wilkowice	JST – GOPS Wilkowice	2015
178.		KIS „Pomocna Dłoń” Czernichów	JST – GOPS Czernichów	2015
179.		KIS Węgierska Górka	JST – GOPS Węgierska Górka	2015
180.		KIS Wilamowice	JST – GOPS Wilamowice	2015
181.		KIS Milówka	JST – GOPS Milówka	2016
182.		KIS Bestwina	JST – GOPS Bestwina	2016
183.		KIS Będzin	JST – MOPS Będzin	2016
184.		KIS Jastrzębie Zdrój	NGO – Jastrzębskie Stowarzyszenie „Otwarte Drzwi”	2016
185.		KIS Czerwionka Leszczyny	JST – OPS Czerwonka Leszczyny	2016
186.		KIS Koszarawa	JST - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Koszarawie	2016
187.		KIS przy Fundacji POWER w Pszczynie	NGO - Fundacja Pszczyńskiej Organizacji Współpracy Ekspresji i Rozwoju	2016
188.		KIS Lubliniec	NGO - Stowarzyszenie Przyjaciół Zameczka	2016
189.		KIS Biery	NGO - Fundacja Charytatywna przy Parafii Rzymskokatolickiej Najświętszego Serca Pana Jezusa "POMÓŻMY UGOBIM" w Bierach	2016
190.		Teraz Ty! Czeladzki KIS	NGO - Stowarzyszenie Twórczych Umysłów	2017
191.		KIS Wisła	JST - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiśle	2017
192.	**Świętokrzyskie**	KIS Kielce, Jagiellońska 42a	NGO – Stowarzyszenie „Klub Abstynentów Raj”	2007
193.		KIS Końskie	JST – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Końskich	2006
194.		KIS Busko Zdrój	NGO – Caritas Diecezji Kieleckiej	2007
195.		KIS Sędziszów	NGO – Caritas Diecezji Kieleckiej	2007
196.		KIS Jędrzejów	NGO – Caritas Diecezji Kieleckiej	2006
197.		KIS Skarżysko Kamienna	JST – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Skarżysku Kamienna	2004
198.		KIS Ostrowiec Świętokrzyski	NGO – Fundacja Pomocna Dłoń	2011
199.		KIS Kielce, Chęcińska 1	JST – Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Kielcach	2006
200.		KIS Kielce, Wesoła 54	NGO – Caritas Diecezji Kieleckiej	2006
201.		KIS ”Warsztaty ku samodzielności” Chałupki	NGO – Stowarzyszenie Arka Nadziei	2013
202.		KIS Starachowice	JST – MGOPS Starachowice	2014
203.	**Warmińsko-Mazurskie**	KIS Jonkowo	JST – GOPS Jonkowo	2005
204.		KIS Olsztynek	JST – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Olsztynku	2005
205.		KIS Frombork	JST – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej we Fromborku	2008
206.		KIS Iława, ul. Obr. Westerplatte	JST – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Iławie	2007

207.		Młodzieżowy Klub Integracji Społecznej, Iława	JST – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Iławie	2007
208.		KIS Pisz	JST – OPS Pisz	2006
209.		KIS Prostki	JST – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Prostkach	2008
210.		KIS Lidzbark, Akacjowa 7	JST – MOPS Lidzbark Warmiński	2004
211.		KIS Orneta	JST – MOPS Orneta	2005
212.		KIS Nidzica	JST – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nidzicy	2006
213.		KIS Kozłowo	JST – Rada Gminy, jednostka wyodrębniona	2007
214.		KIS Wieliczki	JST – GOPS Wieliczki	2005
215.		KIS Działdowo, Księżodworska	JST – Rada Miasta, jednostka wydzielona	2005
216.		KIS Kolno	JST – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolnie	2005
217.		KIS Janowiec Kościelny	JST – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2004
218.		KIS Jeziorany	JST – GOPS Jeziorany	2005
219.		KIS Barciany	JST – GOPS Barciany	2005
220.		KIS Szczytno Bohaterów Westerplatte 12	JST – MOPS Szczytno	2003
221.		KIS Szczytno Lipperta 10	NGO - Stowarzyszenie Klub Pro Publico Bono	2003
222.		KIS Świątki	JST – GOPS Świątki	2005
223.		KIS Olecko	JST – MOPS Olecko	2005
224.		KIS Zalewo	JST – OPS Zalewo	2005
225.		KIS Janowo	JST – Rada Gminy, jednostka wyodrębniona	2005
226.		KIS Kętrzyn, Kościuszki 2	JST – Rada Gminy, jednostka wyodrębniona	2005
227.		KIS Kurzętnik	JST – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kurzętniku	2005
228.		KIS Działdowo, ul. Jagiełły 30	JST – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Działdowie	2006
229.		KIS Reszel	JST – OPS Reszel	2005
230.		KIS Lubawa, Fijewo 73	JST – Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubawie	2005
231.		KIS Bartoszyce	NGO - Stowarzyszenie "Nowatorski Ośrodek Rozwoju Artystycznego"	2009
232.		KIS Biskupiec	JST – MOPS Biskupiec	2005
233.		KIS Korsze	JST – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Korszach	2005
234.		KIS Iława, Gen. Andersa	JST – GOPS Iława	2015
235.		KIS Nowe Miasto Lubawskie	JST – MOPS Nowe Miasto Lubawskie	2006
236.		KIS Barczewo	JST – MOPS Barczewo	2005
237.		KIS Miłki	JST – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Miłkach	2014
238.		KIS Pasłęk	JST – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pasłęku	2006
239.		KIS Kętrzyn, ul. Pocztowa 11	JST – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kętrzynie	2005
240.		KIS Lidzbark W. Krasickiego 1	JST – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim	2005
241.		KIS Elbląg, Browarna 85	JST – GOPS Elbląg	2005
242.		KIS Purda	JST – GOPS Purda	2005
243.		KIS Piecki, Zwycięstwa 35	JST - GOPS Piecki	2005
244.		KIS Stawiguda	JST – GOPS Stawiguda	2005

245.		KIS Jerzwałd/Zalewo	NGO - Fundacja Damy Radę	2016
246.		KIS Frombork, Braniewska 11	NGO – Fundacja żółty szalik”	2016
247.		KIS Iłowo-Osada, Staszica 1	JST - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2017
248.		KIS Elbląg, Robotnicza 68	NGO - Integracyjny Klub Sportowy "ATAK"	2017
249.		KIS Wydminy	JST - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wydminach	2017
250.	**Wielkopolskie**	KIS Środa Wlkp.	NGO – Stowarzyszenie Działamy Razem z Poznania	2012
251.		KIS Konin, Sosnowa 16	JST – Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koninie	2006
252.		KIS Puszczykowo	NGO – Fundacja im. Królowej Polski, św. Jadwigi z Puszczykowa	2010
253.		KIS Wronki	NGO – Fundacja im. Królowej Polski, św. Jadwigi z Puszczykowa	2012
254.		KIS Kłodawa	NGO – Fundacja im. Królowej Polski, św. Jadwigi z Puszczykowa	2012
255.		KIS Karpicko	NGO – Fundacja im. Królowej Polski, św. Jadwigi z Puszczykowa	2012
256.		KIS Czempiń	NGO – Fundacja im. Królowej Polski, św. Jadwigi z Puszczykowa	2012
257.		KIS Międzychód	JST – Ośrodek Pomocy Społecznej w Międzychodzie	2005
258.		KIS „Promyk” Konarzewo	NGO – Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Promyk”	2013
259.		KIS Śrem	JST – Ośrodek Pomocy Społecznej w Śremie	2006
260.		KIS Kalisz	JST – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu	2005
261.		KIS Kórnik	NGO – Fundacja im. Królowej Polski, św. Jadwigi z Puszczykowa	2013
262.		KIS Borek Wlkp.	NGO – Fundacja im. Królowej Polski, św. Jadwigi z Puszczykowa	2013
263.		KIS Komorniki	NGO – Fundacja im. Królowej Polski, św. Jadwigi z Puszczykowa	2013
264.		KIS Mosina	NGO – Fundacja im. Królowej Polski, św. Jadwigi z Puszczykowa	2013
265.		KIS Piła	JST – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pile	2010
266.		KIS „Szansa” Środa Wlkp., Harcerska	NGO – Stowarzyszenie Pomocy SOS ze Środy Wielkopolskiej	2012
267.		KIS Sompolno	JST – Miejsko-Gminny OPS w Sompolnie	2012
268.		KIS Poznań	JST – Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Poznaniu	2009
269.		KIS Grzegorzew	JST – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grzegorzewie	2013
270.		KIS Swarzędz	JST – Ośrodek Pomocy Społecznej ze Swarzędza	2010
271.		KIS Brzeziny	JST – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzezinach	2014
272.		KIS Pleszew	NGO – Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta w Pleszewie	2015
273.		KIS Kościan	JST – OPS Kościan	2008
274.		KIS „W Kręgu”, Dębno	NGO - Stowarzyszenie Pomocy Krąg	2017
275.		KIS Wągrowiec	NGO - Fundacja Akme	2017
276.		KIS Jastrowie	NGO - Fundacja Akme	2017

277.	**Zachodnio-pomorskie**	KIS Łobez	NGO – Stowarzyszenie Współistnienie z Łobza	2012
278.		KIS Szczecinek, Wiejska 4	JST – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczecinku	2006
279.		KIS Mielno	JST – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mielnie	2007
280.		KIS Bobolice	JST – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bobolicach	2013
281.		KIS Brojce	JST – Ośrodek Pomocy Społecznej w Brojcach	2012
282.		KIS Wałcz	JST – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałczu	2008
283.		KIS Pełczyce	JST – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pełczycach	2013
284.		KIS Recz	JST – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Recz	2006
285.		KIS Stargard Szczeciński	JST – MOPS Stargard Szczeciński	2015
286.		KIS Gryfino	JST – OPS Gryfino	2008
287.		KIS Humanum Szczecin	NGO - Fundacja Humanum (B)est	2016